

1125.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

UKAZ
O PROGLAŠENJU ZAKONA O SREDSTVIMA ZA ZAŠTITU BILJA

Proglašavam **Zakon o sredstvima za zaštitu bilja**, koji je donijela Skupština Crne Gore 28. saziva na Drugoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 27. aprila 2026. godine.

Broj: 01-009/26-787/2
Podgorica, 30. april 2026. godine

Predsjednik Crne Gore
Jakov Milatović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 i člana 91 stav 1 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 28. saziva, na Drugoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 27. aprila 2026. godine, donijela je

ZAKON
O SREDSTVIMA ZA ZAŠTITU BILJA

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuje se autorizacija, stavljanje u promet i upotreba sredstava za zaštitu bilja i aktivnih supstanci, protektanata i sinergista koje sadrže ili od kojih se sastoje, kao i adjuvanata i koformulanata, maksimalni nivo rezidua sredstava za zaštitu bilja, održiva upotreba sredstava za zaštitu bilja, edukacije profesionalnih korisnika, rukovanje, skladištenje i postupanje sa ambalažom i ostacima sredstava za zaštitu bilja, periodični pregledi uređaja za upotrebu sredstava za zaštitu bilja, integralno upravljanje štetnim organizmima, način vođenja registara i evidencija, razmjena podataka, službene kontrole i druge aktivnosti, finansiranje službenih kontrola, administrativnu pomoć i saradnja, sprovođenje službenih kontrola, kao i druga pitanja od značaja za oblast sredstava za zaštitu bilja u cilju obezbjeđenja visokog nivoa zaštite zdravlja ljudi, zdravlja životinja i životne sredine i unaprjeđivanja poljoprivredne proizvodnje.

Značenje izraza

Član 2

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- 1) **ADI** (*acceptably daily intake*) je prihvatljiv dnevni unos, procijenjena količina supstanci u hrani, izražena u odnosu na tjelesnu masu, koja se može unositi svakodnevno tokom cijelog života bez značajnog rizika za potrošača, na osnovu svih poznatih činjenica u trenutku procjene, uzimajući u obzir osjetljive grupe u populaciji (djecu i nerođenu djecu);
- 2) **adjuvanti** (*adjuvant*) su supstance ili preparati koji se sastoje od koformulanata ili preparati koji sadrže jedan ili više koformulanata i to u obliku u kome se dostavljaju

- korisniku u konačnom obliku i stavljaju u promet radi miješanja sa sredstvima za zaštitu bilja od strane korisnika i tako poboljšavaju efikasnost ili druge pesticidne osobine;
- 3) **aktivne supstance** (*active substances*) su supstance ili mikro-organizmi, koje imaju opšte ili posebno djelovanje:
    - protiv štetnih organizama; ili
    - na bilje, biljne djelove ili biljne proizvode;
  - 4) **bilje** (*plant*) je živo bilje i živi djelovi bilja, uključujući svježe voće i povrće i sjeme;
  - 5) **biljni proizvodi** (*plant products*) su proizvodi biljnog porijekla, neprerađeni ili jednostavno prerađeni (mljevenjem, sušenjem ili presovanjem), osim bilja iz tačke 4 ovog člana;
  - 6) **biljni biostimulatori** (*plant biostimulant*) su proizvodi koji stimulišu procese ishrane bilja nezavisno od sadržaja hranljivih materija u samom proizvodu, sa isključivim ciljem poboljšanja jedne ili više od sljedećih karakteristika bilja ili rizosfere biljke:
    - efikasnost iskorišćavanja hranljivih materija;
    - tolerancija na abiotički stres;
    - osobine kvaliteta;
    - raspoloživost ograničenih hranljivih materija u zemljištu ili rizosferi;
  - 7) **biodiverzitet** (*biodiversity*) je varijabilnost među živim organizmima različitog porijekla, uključujući kopnene, morske i druge vodene ekosisteme i ekološke komplekse kojima pripadaju, a varijabilnost može da obuhvata i raznovrsnost u okviru vrste, između vrsta i između ekosistema;
  - 8) **distributer** (*distributor*) je pravno lice, odnosno preduzetnik, koje stavlja sredstva za zaštitu bilja u promet, uključujući promet na veliko i malo (poljoprivredne apoteke) odnosno (prodavce i dobavljače), uvoznike;
  - 9) **dobra eksperimentalna praksa** (*good experimental practice/GEP*) je praksa za sprovođenje testova efikasnosti sredstava za zaštitu bilja u polju u skladu sa smjernicama Evropske i mediteranske organizacije za zaštitu bilja (European and Mediterranean Plant protection Organisation – EPPO) br. PP 181 i 152;
  - 10) **dobra laboratorijska praksa** (*good laboratory practice/GLP*) je sistem kvaliteta koji se odnosi na organizaciju i uslove pod kojima se planiraju, izvode, prate, snimaju, arhiviraju i saopštavaju nekliničke studije i studije u oblasti bezbjednosti po životnu sredinu;
  - 11) **dobra poljoprivredna praksa zaštite bilja** (*good plant protection practice/GPPP*) je praksa pri kojoj je izbor i upotreba sredstva za zaštitu bilja na bilju ili biljnim proizvodima u skladu sa uslovima za upotrebu iz autorizacije sredstva za zaštitu bilja, u dozama i vremenu upotrebe koje obezbjeđuje prihvatljivu efikasnost uz minimalne potrebne količine, uzimajući u obzir lokalne uslove i mogućnosti primjene agrotehničkih i bioloških mjera kontrole štetnih organizama;
  - 12) **druge službene aktivnosti u oblasti sredstava za zaštitu bilja** (*other official activities*) su aktivnosti, osim službenih kontrola, koje sprovode nadležni organi ili delegirana tijela kojima su delegirane određene druge službene aktivnosti, uključujući one kojima je cilj verifikacija davanje ovlaštenja ili odobrenja, kao i izdavanje službenih sertifikata ili službenih potvrda;
  - 13) **EPPO** (*European and Mediterranean Plant Protection Organization*) je evropska i mediteranska organizacija za zaštitu bilja;
  - 14) **genetički modifikovan organizam** (*genetically modified organism*) je organizam čiji je genetički materijal izmijenjen u skladu sa propisom koji uređuje namjerno ispuštanje genetski modifikovanih organizama u životnu sredinu;
  - 15) **indikatori rizika** (*risk indicators*) su rezultati dobijeni primjenom metode izračunavanja, a koji se koriste za evaulaciju rizika od upotrebe sredstava za zaštitu bilja na zdravlje ljudi i/ili životnu sredinu;

- 16) **integralno upravljanje štetnim organizmima** (*integrated pest management*) je pažljivo razmatranje svih raspoloživih metoda za zaštitu bilja i naknadna integracija odgovarajućih mjera kojima se sprečava razvoj populacije štetnih organizama, a upotreba sredstava za zaštitu bilja i drugih oblika intervencija drži na nivoima koji su ekonomski i ekološki opravdani i smanjuju na najmanji mogući nivo rizike po zdravlje ljudi i životnu sredinu, pri čemu integralno upravljanje štetnim organizmima naglašava rast zdravog usjeva uz najmanje moguće narušavanje agro-ekosistema i podstiče prirodne mehanizme kontrole štetnih organizama;
- 17) **IUPAC** (*International Union of Pure and Applied Chemistry*) je Međunarodna unija za čistu i primjenjenu hemiju;
- 18) **karenca** je posljednji rok upotrebe sredstva za zaštitu bilja prije berbe odnosno žetve;
- 19) **koformulanti** (*co-formulants*) su supstance ili preparati koji se koriste ili namjeravaju da se koriste u sredstvima za zaštitu bilja ili adjuvantu, ali ne kao aktivna supstanca ni protektant ili sinergist;
- 20) **lista neprihvatljivih koformulanata** (*List of unacceptable co-formulants*) je popis koformulanata koji su procijenjeni kao neprihvatljivi da budu sastojak sredstava za zaštitu bilja koja se usklađuje sa listom Evropske unije;
- 21) **lista odobrenih aktivnih supstanci** (*List of approved active substances*) je popis procijenjenih i odobrenih aktivnih supstanci, osnovnih supstanci i supstanci niskog rizika koja se usklađuje sa listom Evropske unije;
- 22) **lista odobrenih protektanata i sinergista** (*List of approved safeners and synergists*) je popis procijenjenih i odobrenih protektanata i sinergista koja se usklađuje sa listom Evropske unije;
- 23) **maksimalni nivo rezidua** (*Maximum Residue Level/MRL*) je najveća dozvoljena količina rezidua sredstava za zaštitu bilja odnosno aktivne supstance, izražena u mg/kg ispitivanog proizvoda;
- 24) **mala namjena** (*minor use*) je upotreba sredstava za zaštitu bilja na bilju ili biljnim proizvodima koje se ne gaji u većem obimu ili koje se gaji u većem obimu, ali je potrebno zadovoljiti posebne potrebe za zaštitom bilja;
- 25) **metabolit** (*metabolite*) je bilo koji metabolit ili proizvod razlaganja aktivne supstance, protektanta ili sinergista, koji nastaje bilo u organizmima ili životnoj sredini, pri čemu se metabolit smatra relevantnim ako postoji razlog za pretpostavku da su njegova suštinska svojstva uporediva sa roditeljskom supstancom u smislu biološke ciljane aktivnosti ili ako predstavlja veći ili uporediv rizik za organizame nego roditeljska supstanca ili da posjeduje određene toksikološke osobine koje se smatraju neprihvatljivim, a takav metabolit je relevantan za odluku o autorizaciji sredstva za zaštitu bilja ili za određivanje mjera za smanjenje rizika od sredstava za zaštitu bilja;
- 26) **mikroorganizmi** (*micro-organisms*) su ćelijske ili nećelijske mikrobiološke jedinice, uključujući niže gljive i viruse, koji su sposobni da se razmnožavaju ili da prenose genetski materijal;
- 27) **nečistoća** (*impurity*) je bilo koji sastojak, osim čiste aktivne supstance, i/ili drugi oblik prisutan u tehničkom materijalu, uključujući komponente koje nastaju u procesu proizvodnje ili procesa razgradnje tokom skladištenja;
- 28) **nehemijske metode** (*non-chemical methods*) su alternativne metode hemijskim metodama za zaštitu bilja i suzbijanje štetnih organizama, zasnivane na mjerama kontrole štetnih organizama koje mogu biti: mehaničke ili biološke, fizičke ili agrotehničke mjere, pri čemu agrotehničke mjere obuhvataju: plodored, upotreba odgovarajućih tehnika uzgoja (npr. tehnika pripreme sjetvene površine, datumi i gustina sjetve, podsjetva, konzervacijska obrada tla, orezivanje i direktna sjetva), upotreba otpornih/tolerantnih sorti, standardnog i sertifikovanog/sjemena i sadnog materijala, balansirano đubrenje,

kalifikaciju i praksu navodnjavanja/odvodnjavanja, sprečavanje širenja štetnih organizama održavanjem higijene: redovno čišćenje mašina i opreme, zaštitu i povećanje važnih korisnih organizama: primjenu odgovarajućih mjera zaštite bilja ili korišćenje ekološke infrastrukture unutar i izvan mjesta proizvodnje;

- 29) **nosilac autorizacije** (*authorisation holder*) je bilo koje pravno ili fizičko lice koje nosi rješenje o autorizaciji sredstva za zaštitu bilja;
- 30) **opasnost** (*hazard*) je bilo koji agens ili uslovi sa potencijalom da imaju negativni uticaj na zdravlje ljudi, životinja, bilja ili životne sredine;
- 31) **osetljivije grupe** (*vulnerable groups*) su lica kojima se poklanja posebna pažnja prilikom procjene akutnih i hroničnih efekata sredstava za zaštitu bilja na zdravlje, a uključuje trudnice, dojilje, nerođenu djecu, odojčad i malu djecu, stara lica, kao i radnici i nastanjeno stanovništvo koje je visoko izloženo sredstvima za zaštitu bilja u dužem vremenskom periodu;
- 32) **pesticidi** (*pesticide*) su:
  - a) sredstva za zaštitu bilja u skladu sa ovim zakonom; i
  - b) biocidni proizvodu u skladu sa zakonom koji uređuje biocidne proizvode;
- 33) **pismo pristupa** (*letter of access*) je originalni dokument kojim je vlasnik zaštićenih podataka u skladu sa ovim zakonom saglasan o upotrebi takvih podataka u skladu sa posebnim uslovima i odredbama koje utvrđuje nadležni organ za sredstva za zaštitu bilja u postupku autorizacije sredstva za zaštitu bilja ili odobravanja aktivne supstance, sinergista ili protektanta u korist drugog podnosioca zahtjeva za autorizaciju;
- 34) **podzemne vode** (*groundwater*) su sve vode ispod površine zemlje u zoni zasićenja i u direktnom kontaktu sa zemljom ili podzemljem;
- 35) **površinske vode** (*surface water*) su unutrašnje vode, osim podzemnih voda, prelazne vode i priobalne vode, osim u pogledu hemijskog statusa za koje obuhvata i teritorijalne vode;
- 36) **preparati** (*preparations*) su smješe ili rastvor sastavljen od dvije ili više supstanci namijenjenih za upotrebu kao sredstvo za zaštitu bilja ili ađuvant;
- 37) **primjena iz vazduha** (*aerial spraying*) je upotreba sredstava za zaštitu bilja iz vazduhoplova (aviona, helikoptera i slično);
- 38) **protektanti** (*safeners*) su supstance ili preparati koje se dodaju sredstvima za zaštitu bilja da bi se uklonili ili smanjili fitotoksični efekti samog sredstva za zaštitu bilja;
- 39) **profesionalni korisnik** (*professional user*) je svako lice koje koristi sredstva za zaštitu bilja u okviru svojih profesionalnih aktivnosti, uključujući operatere, tehničare, poslodavce i samozaposlena lica, kako u poljoprivredi, tako i u drugim sektorima;
- 40) **proizvođač** (*producer*) je lice koji proizvodi sredstva za zaštitu bilja, aktivne supstance, protektante, sinergiste, koformulante ili ađuvante ili lice koje proizvodnju ugovori sa drugom starnom ili licem koje proizvođač odredi kao svog jedinog zastupnika u svrhu usklađivanja sa ovim zakonom;
- 41) **reklamiranje** (*advertisement*) je promovisanje prodaje ili upotrebe sredstava za zaštitu bilja (bilo kome, osim nosioca autorizacije, od strane lica koja sredstva za zaštitu bilja stavljaju u promet i njihovi zastupnici) putem štampanih i elektronskih medija;
- 42) **autorizacija sredstva za zaštitu bilja** (*authorisation of a plant protection product*) je administrativni akt kojim organ uprave nadležan za sredstva za zaštitu bilja (u daljem tekstu: Uprava), autorizuje sredstvo za zaštitu bilja za teritoriju Crne Gore;
- 43) **rezidue** (*residues*) su ostaci jedne ili više supstanci, uključujući i njihove metabolite i/ili proizvode nastale njihovom razgradnjom ili reakcijom, koje su prisutne na bilju i/ili u bilju ili proizvodima biljnog porijekla ili u jestivim proizvodima životinjskog porijekla, void za piće ili bilo gdje u životnoj sredini (vazduh, voda, zemljište), a posljedica su upotrebe sredstava za zaštitu bilja;

- 44) **rizik** (*risk*) je mogućnost nastajanja štetnog uticaja na zdravlje ljudi, životinja, bilja ili životne sredine i težina tog uticaja, koji je posljedica opasnosti;
- 45) **savjetodavac** (*advisor*) je svako lice koje je steklo odgovarajuća znanja u oblasti zaštite zdravlja bilja i/ili biljne proizvodnje koje pruža savjete za kontrolu štetnih organizama i bezbjednu upotrebu sredstava za zaštitu bilja, u okviru svojih profesionalnih aktivnosti ili komercijalnih savjetodavnih usluga, uključujući, privatne i javne savjetodavne službe, distributere odnosno trgovce na veliko i malo (poljoprivredne apoteke) i proizvođače hrane gdje je to primjenjivo;
- 46) **serija** (*batch*) je količina sirovine ili gotovog sredstva za zaštitu bilja u toku jednog proizvodnog procesa (turnusa) istog kvaliteta;
- 47) **sinergisti** (*synergists*) su supstance ili preparati koji, iako ne ispoljavaju ili ispoljavaju slabo djelovanje kao sredstva za zaštitu bilja, mogu pojačati djelovanje aktivnih supstanci u sredstvima za zaštitu bilja;
- 48) **službene kontrole u oblasti sredstava za zaštitu bilja** (*official controls*) su aktivnosti koje sprovode nadležni organi ili delegirana tijela kojima su delegirani određeni poslovi službenih kontrola u cilju provjere usklađenosti sa zahtjevima propisanim ovim zakonom i zakonom o službenim kontrolama, uključujući zahtjeve u vezi sa izdavanjem službenog sertifikata ili službene potvrde;
- 49) **sredstva za zaštitu bilja** (*plant protection products*) su proizvodi, u obliku u kojem se isporučuje korisniku, a koja se sastoje ili sadrže jednu ili više aktivnih supstanci, protektante ili sinergiste, a koja se koriste:
- za zaštitu bilja ili biljnih proizvoda od svih štetnih organizama ili za sprečavanje djelovanja tih organizama, osim u slučaju kada su ovi proizvodi namijenjeni za druge svrhe (higijenske), a ne za zaštitu bilja i biljnih proizvoda;
  - i utiču na životne procese bilja, kao što su supstance koje djeluju na rast, osim sredstava za ishranu bilja i biostimulatora;
  - za čuvanje biljnih proizvoda, osim ukoliko nije drugačije uređeno propisima kojima se uređuju konzervansi;
  - za uništavanje neželjenog bilja ili djelova bilja, izuzimajući alge, osim ukoliko se ti proizvodi koriste na zemljištu ili vodi radi zaštite bilja;
  - za kontrolu ili spriječavanje neželjenog rasta bilja, izuzimajući alge, osim ukoliko se ti proizvodi koriste na zemljištu ili vodi radi zaštite bilja;
- 50) **stavljanje u promet** (*placing on the market*) je držanje radi prodaje na teritoriji Crne Gore, uključujući ponudu za prodaju ili bilo koji drugi oblik prenosa, besplatno ili ne, kao i prodaja, distribucija i drugi oblici prenosa osim povrata prethodnom prodavcu, stavljanje u slobodan promet na teritoriji Crne Gore se smatra stavljanjem u promet u skladu sa ovim zakonom;
- 51) **subjekat** (*operator*) je pravno ili fizičko lice koje podliježe jednoj ili više obaveza utvrđenih ovim zakonom;
- 52) **supstance** (*substances*) su hemijski elementi i njihova jedinjenja, koji se javljaju prirodno ili kao rezultat proizvodnog procesa, uključujući i sve nečistoće koje nastaju kao neizbježni rezultat procesa proizvodnje;
- 53) **supstanca koja izaziva zabrinutost** (*substance of concern*) je bilo koja supstanca koji ima inherentni kapacitet da izazove štetan efekat na ljude, životinje ili životnu sredinu i koji je prisutan ili se proizvodi u sredstvu za zaštitu bilja u dovoljnoj koncentraciji da predstavlja rizik od takvog efekta, a takve supstance uključuju, ali ne ograničeno, supstance koje ispunjavaju kriterijume da budu klasifikovane kao opasne u skladu sa propisom koji uređuje klasifikaciju, obilježavanje i pakovanje hemikalija i prisutne su u sredstvima za zaštitu bilja u koncentraciji dovodeći da se takvo sredstvo smatra opasnim;

- 54) **štetni organizam** (*harmful organism*) je bilo koja vrsta, soj ili biotip koji pripada biljnom i životinjskom carstvu ili drugi patogeni organizam koji je štetan za bilje ili biljne proizvode;
- 55) **testovi i studije** (*tests and studies*) su istraživanja ili eksperimenti čija je svrha da se istraže svojstva i ponašanja neke aktivne supstance ili sredstava za zaštitu bilja i/ili predvidi izlaganje aktivnoj supstanci, i/ili njihovim odgovarajućim metabolitima i odrede bezbjedni nivoi izlaganja i utvrde uslovi za bezbjednu upotrebu sredstava za zaštitu bilja;
- 56) **tretiranje posle žetve ili berbe** (*post-harvest treatment*) je tretiranje bilja ili biljnih proizvoda poslije žetve ili berbe u izolovanom prostoru u kome nije moguće ispuštanje sredstava za zaštitu bilja u spoljašnju sredinu, primjera radi u skladištu;
- 57) **uređaji za upotrebu sredstava za zaštitu bilja** (*pesticide application equipment*) su aparatura namijenjena za upotrebu sredstava za zaštitu bilja, uključujući sve pripadajuće djelove potrebne za efikasno funkcionisanje opreme kao što su: dizne (mlaznice), manometri, filteri, sita, uređaji za čišćenje rezervoara i drugi djelovi;
- 58) **uvoz** (*import*) je svako unošenje pošiljke sredstava za zaštitu bilja na teritoriju Crne Gore, osim tranzita;
- 59) **zaštita podataka** (*data protection*) je vremenski ograničeno pravo vlasnika testova ili studija na sprečavanje njihove upotrebe u korist drugog podnosioca zahtjeva;
- 60) **zaštićeni prostor** (*greenhouse*) je zatvoreni stacionarni prostor za proizvodnju bilja, obično sa providnim spoljnim zidovima, koji omogućavaju kontrolisanu razmjenu materija i energije sa okolinom i sprečava ispuštanje sredstava za zaštitu bilja u životnu sredinu, a zaštićenim prostorom se takođe smatraju i zatvoreni prostori za proizvodnju pečurki i proizvodnju bilja sa neprovidnim spoljnim zidovima;
- 61) **životna sredina** (*environment*) je voda (uključujući podzemne, površinske, zaslanjene, priobalne i morske vode), sediment, zemljište, vazduh, kopno, divlje vrste faune i flore i bilo kakva njihova međusobna povezanost i odnos sa drugim živim organizmima.

II. STAVLJANJE U PROMET I UPOTREBA SREDSTAVA ZA ZAŠTITU BILJA

Stavljanje u promet sredstava za zaštitu bilja i sjemenskog materijala tretiranog sredstvom za zaštitu bilja

Član 3

- (1) Zabranjeno je sredstva za zaštitu bilja stavljati u promet i upotrebljavati na teritoriji Crne Gore ako nijesu autorizovana u skladu sa ovim zakonom.
- (2) Autorizacija sredstva za zaštitu bilja nije potrebna:
  - 1) za upotrebu sredstava koja sadrže isključivo jednu ili više osnovnih supstanci;
  - 2) za stavljanje u promet i upotrebu sredstava za zaštitu bilja za istraživanja ili u razvojne svrhe; i
  - 3) ako se sredstva proizvode, skladište i otpremaju i ako su namijenjena za upotrebu u drugoj državi, pod uslovom da su autorizovana u toj državi i ako je ta država proizvodnje, skladištenja ili otpreme uspostavila inspekcijske zahtjeve radi obezbjeđivanja da se sredstvo za zaštitu bilja ne koristi na njenoj teritoriji.
- (3) Zabranjeno je, na teritoriji Crne Gore, staviti u promet i upotrebljavati sjemenski materijal koji je tretiran sredstvima za zaštitu bilja koja nijesu autorizovana za tretiranje sjemenskog materijala u državama članicama Evropske unije, osim sjemenskog materijala za naučno istraživačke svrhe.
- (4) Sjemenski materijal tretiran sredstvom za zaštitu bilja, pored podataka u skladu sa propisima kojima se uređuje sjemenski materijal, na pratećoj etiketi i dokumentima mora da sadrži i podatke: o nazivu sredstva za zaštitu, nazivu aktivnih supstanci, klasifikaciji i obilježavanju u

skladu sa propisima o hemikalijama i, kada je to primjenjivo, mjere za smanjenje rizika iz autorizacije sredstva za zaštitu bilja.

(5) Za sjemenski materijal koji je tretiran sredstvima za zaštitu bilja koja su autorizovana za tretiranje sjemenskog materijala u državama članicama Evropske unije, u slučaju ozbiljnog rizika za zdravlje ljudi ili životinja ili životnu sredinu, organ uprave nadležan za sredstva za zaštitu bilja (u daljem tekstu: Uprava) donosi rješenje sa utvrđenim mjerama ograničenja ili zabrane upotrebe i prometa tako tretiranog sjemena uz navođenje dokaza i naučnih i tehničkih mišljenja za primjenu mjera.

(6) Prije donošenja mjera iz stava 5 ovog člana, Uprava po potrebi ispituje dokaze i može da zahtijeva i mišljenje drugih organa nadležnih za oblast zdravlja, životne sredine, hemikalija i slično, kao i od savjetodavnih, nastavnih, naučnih i stručnih organizacija u oblasti sredstva za zaštitu bilja, zdravlja, životne sredine, hemikalija i slično.

Razvrstavanje sredstava za zaštitu bilja prema namjeni i rok upotrebe

Član 4

(1) Sredstva za zaštitu bilja mogu se stavljati u promet na teritoriji Crne Gore samo ako su autorizovana, klasifikovana, razvrstana, pakovana, označena i ako ih prati etiketa i uputstvo za upotrebu, u skladu sa propisima kojima se uređuju opasne supstance, hemikalije i u skladu sa ovim zakonom.

(2) Sredstva za zaštitu bilja razvrstavaju se prema namjeni.

(3) Način razvrstavanja sredstava za zaštitu bilja iz stava 2 ovog člana utvrđuje organ državne uprave nadležan za poslove poljoprivrede (u daljem tekstu: Ministarstvo).

(4) Zabranjeno je stavljati u promet sredstva za zaštitu bilja isteklog roka upotrebe.

(5) Sredstva za zaštitu bilja kojima je istekao rok upotrebe mogu primjenjivati krajnji korisnici pod uslovom da je na osnovu odgovarajućih laboratorijskih ispitivanja uzorka utvrđeno da su hemijske i fizičke karakteristike uzorka identične onim utvrđenim u rješenju o autorizaciji.

(6) Sredstva za zaštitu bilja koja se nalaze u prometu a kojima je istekao rok upotrebe distributer i/ili uvoznik povlači iz prometa do dobijanja odgovarajućih laboratorijskih ispitivanja uzorka kojima je utvrđeno da su hemijske i fizičke karakteristike identične onim utvrđenim u rješenju o autorizaciji, a distributer i/ili uvoznik u tom slučaju može produžiti rok upotrebe uz saglasnost nosioca autorizacije.

(7) U slučaju iz stava 6 ovog člana, na ambalaži (pojedinačnom pakovanju) i zbirnom pakovanju sredstva za zaštitu bilja navodi se novi rok upotrebe naljepnicom koji može da bude najviše dvije godine od dana isteka roka, pod uslovima skladištenja iz autorizacije, a taj rok važi za sve serije tog sredstva za zaštitu bilja proizvedene u toj godini.

(8) Laboratorijski izvještaji o izvršenim ispitivanjima aktivne supstance iz stava 6 ovog člana moraju da budu dostupni Upravi i fitosanitarnoj inspekciji prilikom vršenja službene kontrole sredstava za zaštitu bilja na mjestu prodaje, kao i na internet stranici naručioca analize.

Pakovanje i označavanje

Član 5

(1) Označavanje sredstva za zaštitu bilja uključuje klasifikaciju, etiketiranje i ispunjavanje zahtjeva za pakovanje u skladu sa propisom koji uređuje hemikalije u dijelu klasifikacije, označavanja i pakovanje supstanci i smješa, a naročito standardne izraze za specijalne rizike i principe predostrožnosti koje dopunjuju ove fraze.

(2) Pakovanje sredstava za zaštitu bilja mora da bude označeno (etiketa i uputstvo za upotrebu) sa podacima koji su sadržani u rješenju o autorizaciji, na crnogorskom jeziku.

(3) U slučaju nedostatka prostora na etiketi iz stava 2 ovog člana sredstva za zaštitu bilja, odnosno ambalaži (pakovanju) određeni podaci navode se na listu (u obliku knjižice i slično), koji je prikačen uz ambalažu sredstva za zaštitu bilja i sastavni je dio etikete.

(4) Pakovanje sredstava za zaštitu bilja i ađuvanata mora da sadrži najmanje sljedeće podatke:

- 1) trgovački naziv ili oznaku sredstva za zaštitu bilja;
- 2) naziv i sjedište, odnosno ime, prezime i adresu lica na koje glasi rješenje o autorizaciji (u daljem tekstu: nosilac autorizacije) i jedinstveni autorizacioni broj sredstva za zaštitu bilja, ime i adresu odgovornog lica za završno pakovanje i označavanje ako je različito;
- 3) naziv svake aktivne supstance;
- 4) izražene vrijednosti koncentracije svake aktivne supstance;
- 5) neto količinu sredstva za zaštitu bilja izraženu u mjernim jedinicama;
- 6) broj serije (*batch*) i datum proizvodnje;
- 7) o prvoj pomoći (simptomi trovanja i mjere prve pomoći i liječenje);
- 8) upozorenja o riziku za ljude, životinje i životnu sredinu, u skladu sa propisanim oznakama;
- 9) preventivne mjere za zaštitu ljudi, životinja i životne sredine u skladu sa propisanim oznakama;
- 10) sredstva za zaštitu bilja prema načinu djelovanja (insekticid, regulator rasta, sredstvo za uništavanje korova itd) i prema kodnoj oznaci formulacije;
- 11) formulacije preparata (kvašljivi prašak, emulzirajući koncentrat itd);
- 12) namjenu za koje je sredstvo za zaštitu bilja autorizovano i specifične poljoprivredne uslove, uslove zdravstvene zaštite bilja i ekološke uslove pod kojima se sredstvo za zaštitu bilja može ili ne može upotrebljavati;
- 13) uputstvo za upotrebu sa navedenim količinama primjene izraženim u mjernim jedinicama, za svaku upotrebu u skladu sa rješenjem o autorizaciji i drugim propisanim podacima;
- 14) određeni vremenski razmak između svake upotrebe, ukoliko je potreban, i:
  - sisanja ili sadnje poljoprivrednih kultura koje se štite;
  - sisanja ili sadnje kasnijih poljoprivrednih kultura;
  - pristupa ljudi ili životinja;
  - žetve ili berbe;
  - upotrebe ili konzumacije;
- 15) informacije o mogućoj fitotoksičnosti, o osjetljivosti određenih sorti i o direktnoj ili indirektnoj negativnoj pojavi na bilju ili biljnim proizvodima i vremenskim razmacima između upotrebe sredstava za zaštitu bilja i sisanja ili sadnje:
  - dotične poljoprivredne kulture ili
  - sljedeće poljoprivredne kulture;
- 16) odvojeno uputstvo iz stava 5 ovog člana, ako je priloženo, i tekst: "Pročitaj priloženo uputstvo prije upotrebe.";
- 17) uputstva za čuvanje sredstava za zaštitu bilja i pakovanja, navode se i podaci o rukovanju pakovanjima, podaci o odlaganju pakovanja (ambalaže) sa napomenom: "Nije namijenjeno za ponovnu upotrebu.";
- 18) datum isteka roka upotrebe koji važi u normalnim uslovima čuvanja za sredstva za zaštitu bilja čiji je rok trajanja manji od dvije godine i druge propisane podatke;
- 19) mjere za smanjenje rizika;
- 20) kategoriju korisnika (profesionalni i/ili neprofesionalni).

(5) Podaci iz stava 4 tač. 13, 14, 15, 17, 18 i 19 ovog člana, mogu se navesti na odvojenom uputstvu koje prati pakovanje, ako je raspoloživi prostor na pakovanju nedovoljan za navođenje podataka.

(6) Uputstvo iz stava 5 ovog člana smatra se označavanjem u smislu ovog zakona.

(7) Etiketa pakovanja sredstva za zaštitu bilja ne smije sadržavati oznake „netoksično”, „bezopasno” ili slične oznake; međutim, informacije da se sredstvo za zaštitu bilja može koristiti

kada su pčele ili druge neciljne vrste aktivne, ili kada su usjevi ili korovi u cvatu, kao i druge slične fraze, radi zaštite pčela, ili fraze sa sličnim informacijama koje se odnose na zaštitu pčela ili drugih neciljnih vrsta, mogu se uključiti na etiketu, ako odobrenje izričito dopušta upotrebu pod takvim uslovima.

(8) Osim obilježavanja iz stava 4 tač. 7 i 8 ovog člana, na pakovanju se mogu unijeti i dodatne oznake i informacije, radi zaštite ljudi, životinja i životne sredine.

(9) Izuzetno od stava 4 ovog člana za potrebe istraživanja ili razvoja, etiketa treba da sadrži podatke koje zahtjeva dozvola za ispitivanje, i to: podatke iz stava 4 tač. 2, 3, 4, 10 i 11 ovog člana, kao i sljedeće riječi: „Proizvod namijenjen za eksperimentalnu upotrebu, nije potpuno okarakterisan, rukovati sa posebnom pažnjom“.

(10) Sredstva za zaštitu bilja i ađuvanti koji se mogu greškom pomiješati sa hranom, pićem ili hranom za životinje moraju da budu upakovana na način da se smanji vjerovatnoća da do takve greške dođe.

(11) Sredstva za zaštitu bilja i ađuvanti koji su dostupna široj javnosti, a koji se mogu greškom pomiješati sa hranom, pićem ili hranom za životinje, treba da sadrže sastojke koji odvrćaju ili sprećavaju njihovu konzumaciju.

(12) Naćin pakovanja, bliži sadržaj podataka i oznaka na pakovanju, uputstva za upotrebu, sadržaj etikete, standardne i dodatne izraze kojima se upozorava na posebne opasnosti, specifićne zahtjeve i oznake rizika za ljude i životnu sredinu, mjere bezbjednosti za sredstva za zaštitu bilja i naćin rukovanja ispražnjenom ambalažom sredstava za zaštitu bilja, kao i uslove za kategorije korisnika iz stava 7 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Promet na veliko i malo (poljoprivredne apoteke)

Ćlan 6

(1) Privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik koji se bavi distribucijom sredstava za zaštitu bilja na veliko i malo mora da bude upisan u Registar objekata za promet sredstava za zaštitu bilja na veliko (u daljem tekstu: Registar za promet na veliko) i/ili u Registar objekata za promet sredstava za zaštitu bilja na malo (u daljem tekstu: Registar poljoprivrednih apoteka).

(2) Prometom sredstava za zaštitu bilja na veliko, kao i prometom na malo u poljoprivrednim apotekama moće da se bavi privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik, ako:

- je registrovan za obavljanje te djelatnosti u Centralnom registru privrednih subjekata (u daljem tekstu: CRPS) i ako raspolaće odgovarajućim objektom sa odgovarajućom opremom i prostorom za skladištenje, odnosno prodaju sredstava za zaštitu bilja;
- ima zaposleno lice u stalnom radnom odnosu odgovorno za nabavku, promet, smještaj, ćuvanje i izdavanje sredstava za zaštitu bilja sa završenim specijalistićkim studijama, odnosno poljoprivrednim fakultetom (smjer zaštita bilja), odnosno specijalistićkim studijama ili poljoprivrednim fakultetom (smjer biljna proizvodnje) i koje ima završen program edukacije za lica odgovorna za promet sredstava za zaštitu bilja iz stava 11 ovog ćlana.

(3) Lica iz stava 2 alineja 2 ovog ćlana, a koja prodaju sredstva za zaštitu bilja na malo u poljoprivrednim apotekama, dućna su da, osim prodaje, daju savjete i generalne informacije o riziku na ljudsko zdravlje i životnu sredinu pri upotrebi sredstava za zaštitu bilja, o opasnostima, izlaganju, pravilnom skladištenju, rukovanju, lićnoj zaštitnoj opremi, upotrebi, rukovanju ispraćnjenom ambalaćom i sigurnom odlaganju u skladu sa propisima kojim se urećuje upravljanje otpadom, kao i o alternativama niskog rizika.

(4) Promet sredstava za zaštitu bilja za profesionalne i neprofesionalne korisnike, u skladu sa propisanim kriterijumima u pogledu prodaje sredstava za zaštitu bilja, vrši se u poljoprivrednim apotekama.

(5) Izuzetno od stava 4 ovog člana, promet sredstava za zaštitu bilja koje su osnovne supstance, kao i sredstva za zaštitu bilja koja su označena za neprofesionalnu upotrebu u skladu sa propisanim kriterijumima, može da vrši privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik u prodajnim objektima, odnosno cvjećarama i drugim objektima koji su upisani u evidenciju Uprave i koje ima zaposleno odgovorno lice sa završenim IV nivo, (podnivo IV1) nacionalnog okvira kvalifikacije iz sektora poljoprivrede ili drugog sektora, za nabavku, smještaj, izdavanje, davanja savjeta i generalnih informacija o riziku na ljudsko zdravlje i životnu sredinu pri upotrebi sredstava za zaštitu bilja, o opasnostima, izlaganju, pravilnom skladištenju, rukovanju, upotrebi, rukovanju ispražnjenom ambalažom i sigurnom odlaganju u skladu sa propisima o otpadu.

(6) Ispunjenost uslova iz st. 1 i 2 ovog člana utvrđuje se rješenjem Uprave.

(7) Po žalbi na rješenje iz stava 6 ovog člana, kao i na druge pojedinačne akte koje donosi Uprava odlučuje Ministarstvo.

(8) Upis u Registre iz stava 1 ovog člana, vrši se na osnovu zahtjeva.

(9) Registre iz stava 1 ovog člana vodi Uprava.

(10) Podaci iz Registra su javni.

(11) Osnovni i dodatni program edukacije za lica odgovorna za promet sredstava za zaštitu bilja iz stava 2 ovog člana i lica iz člana 7 ovog zakona utvrđuje Uprava, u saradnji sa ustanovom visokog obrazovanja i/ili naučno istraživačkim ustanovom iz oblasti poljoprivrede zaštita bilja.

(12) Ustanova iz stava 11 ovog člana organizuje edukacije za lica odgovorna za promet sredstava za zaštitu bilja, vrši provjeru znanja na osnovu koje izdaje sertifikat o završenoj edukaciji.

(13) Na osnovu sertifikata iz stava 12 ovog člana Uprava izdaje legitimaciju.

(14) Legitimacija iz stava 13 ovog člana izdaje se sa periodom važenja na pet godina.

(15) Nakon isteka perioda iz stava 14 ovog člana, lica odgovorna za promet sredstava za zaštitu bilja podnose zahtjev za dodatnu edukaciju.

(16) Edukacija iz stava 15 ovog člana sprovodi se bez provjere znanja iz stava 12 ovog člana, koja vlasniku legitimacije omogućava obnovu znanja potrebnog za njegov rad.

(17) Nakon sprovedene dodatne edukacije, ustanova iz stava 11 ovog člana izdaje sertifikat o dodatnoj edukaciji na osnovu kojeg Uprava produžava legitimaciju iz stava 14 ovog člana na novih pet godina.

(18) Lica odgovorna za promet sredstava za zaštitu bilja obavezna su da edukacije iz stava 15 ovog člana obnavljaju sve dok se bave poslom prometa sredstava za zaštitu bilja.

(19) Osnovni i dodatni program edukacije za lica odgovorna za promet sredstava za zaštitu bilja obavezna su i za lica koja vrše savjetodavne poslove (savjetodavac), korisnike sredstava za zaštitu bilja namijenjenih za posebne upotrebe iz člana 15 ovog zakona, uvoznike iz člana 45 ovog zakona i davaoce usluga odnosno davaoce operativnih usluga prilikom kojih se upotrebljavaju sredstva za zaštitu bilja iz člana 41 ovog zakona.

(20) Uprava vodi evidenciju o izdatim legitimacijama za lica odgovorna za promet sredstava za zaštitu bilja.

(21) Bliže uslove u pogledu opreme, prostora i objekata iz stava 2 ovog člana za sredstava za zaštitu bilja koja se mogu stavljati u promet, obrazac, sadržaj i način vođenja Registra, sadržaj zahtjeva za upis u Registar iz stava 8 ovog člana i dokumentaciju koja se prilaže uz zahtjev, kao i bliže uslove i kriterijume u pogledu prodaje sredstava za zaštitu bilja neprofesionalnim korisnicima iz st. 4 i 5 ovog člana, kao i način izdavanja i izgled legitimacije iz stava 13 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Evidencije i statistika

Član 7

(1) Subjekti upisani u Registar uvoznika iz člana 45 stav 1 i člana 6 stav 1 ovog zakona dužni su da vode evidenciju o količini, nazivu sredstva za zaštitu bilja i aktivne supstance, proizvođaču,

distributerima, kao i o nazivu uvoznika i/ili distributera na veliko i malo (poljoprivredne apoteke) za:

- 1) nabavljena sredstava za zaštitu bilja;
- 2) prodana sredstava za zaštitu bilja;
- 3) uskladištena sredstava za zaštitu bilja;
- 4) sredstava za zaštitu bilja isteklog roka upotrebe; i
- 5) sredstava za zaštitu bilja koja su povučena iz prometa.

(2) Subjekti iz stava 1 ovog člana, vode evidenciju i prilikom prometa na malo (poljoprivredne apoteke) sredstava za zaštitu bilja koje kupuju profesionalni korisnici iz člana 8 stav 1 ovog zakona.

(3) Evidencijom iz stava 2 ovog člana se naročito unose podaci o serijskom broju legitimacije, nazivu sredstva za zaštitu bilja i aktivne supstance, kao i datumu prodaje.

(4) Podaci iz evidencije iz stava 1 ovog člana dostavljaju se Upravi u elektronskom obliku ili preko informacionog sistema najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu, a na zahtjev Uprave i u kraćim periodima.

(5) Podaci iz evidencije iz stava 2 ovog člana dostavljaju se Upravi samo preko informacionog sistema najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu, a na zahtjev Uprave i u kraćim periodima.

(6) Subjekti iz stava 1 ovog člana podatke iz stava 1 ovog člana čuvaju najmanje pet godina.

(7) Uprava dobijene podatke od subjekta iz stava 1 ovog člana dostavlja jednom godišnje organu uprave nadležnom za poslove statistike radi dalje obrade i dostavljanja podataka Eurostatu.

(8) Uprava i organ uprave nadležan za poslove statistike memorandumom o saradnji uređuju način i oblik razmjene podataka o prometu i upotrebi sredstava za zaštitu bilja iz člana 8 stav 7 ovog zakona, u skladu sa propisom koji uređuje statistiku sredstava za zaštitu bilja.

(9) Bliži sadržaj evidencije i podataka, način vođenja evidencija i dostavljanja podataka propisuje Ministarstvo.

Profesionalni korisnik

Član 8

(1) Sredstva za zaštitu bilja koja su autorizovana i označena oznakom: „za profesionalnog korisnika” mogu se u maloprodaji (poljoprivrednim apotekama) prodavati samo licima koja posjeduju legitimaciju za profesionalnu upotrebu sredstava za zaštitu bilja (u daljem tekstu: profesionalni korisnik).

(2) Legitimaciju iz stava 1 ovog člana izdaje Uprava na period od pet godina profesionalnom korisniku koje je na osnovu podnešenog zahtjeva pohađao osnovni i/ili dodatni program edukacije i koji je prošao provjeru znanja i ima sertifikat o završenoj edukaciji za lica odgovorna za upotrebu sredstava za zaštitu bilja, a nakon isteka tog perioda profesionalni korisnik podnosi zahtjev za dodatnu edukaciju.

(3) Osnovni i dodatni program edukacije za profesionalne korisnike iz stava 2 ovog člana utvrđuje Uprava, u saradnji sa ustanovom visokog obrazovanja i/ili naučno istraživačkom ustanovom iz oblasti poljoprivrede zaštita bilja.

(4) Uprava organizuje edukacije iz stava 3 ovog člana za lica odgovorna za upotrebu sredstava za zaštitu bilja i izdaje sertifikat.

(5) Izuzetno od stava 4 ovog člana za organizovanje edukacija iz stava 3 ovog člana Uprava može da ovlasti institucije kao što su inovaciono preduzetnički centri odnosno ustanove visokog i srednjeg obrazovanja i/ili naučno istraživačke ustanove iz oblasti poljoprivrede zaštita bilja.

(6) Izuzetno od stava 2 ovog člana, legitimacija se može izdati bez završene edukacije za lica odgovorna za upotrebu sredstava za zaštitu bilja, ukoliko to lice ima dokaz o završenim bečelor i/ili specijalističkim studijama, odnosno poljoprivrednom fakultetu (smjer zaštita bilja ili smjer biljna proizvodnje).

(7) Uprava vodi evidenciju o izdatim legitimacijama za profesionalnu upotrebu sredstava za zaštitu bilja (u daljem tekstu: Registar profesionalnih korisnika).

(8) Nakon isteka perioda iz stava 2 ovog člana profesionalni korisnik podnosi zahtjev za dodatnu edukaciju.

(9) Edukacija iz stava 8 ovog člana sprovodi se bez provjere znanja iz stava 2 ovog člana, čime je vlasniku legitimacije omogućeno da obnovi znanje koje je potrebno za njegov rad.

(10) Nakon sprovedene dodatne edukacije Uprava izdaje sertifikat o dodatnoj edukaciji i produžava legitimaciju iz stava 2 ovog člana na novih pet godina.

(11) Profesionalni korisnici obavezni su da edukacije iz stava 8 ovog člana obnavljaju sve dok se bave upotrebom sredstava za zaštitu bilja.

(12) Profesionalni korisnici koji posjeduju legitimaciju iz stava 2 ovog člana, a koji imaju upisano gazdinstvo u registar gazdinstava u skladu sa propisom kojim se uređuje poljoprivreda i koji su korisnici subvencija u skladu sa propisom koji uređuje mjere agrarne politike, dužni su da vode evidenciju o upotrebi sredstava za zaštitu bilja, da pravilno koriste, čuvaju i skladište sredstva za zaštitu bilja i postupaju sa otpadom od sredstava za zaštitu bilja u skladu sa zakonom kojim je uređeno upravljanje otpadom.

(13) U evidenciji iz stava 12 ovog člana naročito se unose podaci o imenu i prezimenu profesionalnog korisnika, broju gazdinstva, serijskom broju legitimacije, dozi i nazivu i jedinstvenom autorizacionom broju sredstva za zaštitu bilja i aktivne supstance, o lokaciji i veličini površina, jedinica ili objekata gdje se sredstva za zaštitu bilja upotrebljavaju i gdje je moguća geoprostorna lokacija površina, datum upotrebe, nazivi usjeva/zasada, situacije ili načini korišćenja zemljišta koji odgovaraju EPPO kodovima, kao i faze razvoja usjeva/zasada, u skladu sa BBCH monografijom.

(14) Podaci iz evidencije iz stava 13 ovog člana dostavljaju se Upravi u elektronskom obliku (excel tabelama) ili preko informacionog sistema, a čija forma je mašinski čitljiva odnosno strukturirana na način da softverska aplikacija može lako da je identifikuje, prepozna i ekstrahuje specifične podatke u skladu sa propisom koji uređuje otvorene podatke i ponovno korišćenje informacija javnog sektora.

(15) Ako podaci iz stava 13 ovog člana nijesu prvobitno izrađeni u propisanom elektronskom formatu, moraju da budu prenijeti u taj format najkasnije u roku od 30 dana od datuma upotrebe sredstva za zaštitu bilja.

(16) Na poseban zahtjev Uprave podatke iz stava 13 ovog člana profesionalni korisnici dužni su dostaviti u elektronskom formatu, bez odlaganja, a prije isteka roka iz stava 9 ovog člana ili u roku od 10 radnih dana, u zavisnosti od toga koji rok nastupi ranije.

(17) Profesionalni korisnici koji postupaju na osnovu ugovornih aranžmana u ime drugog fizičkog ili pravnog lica, dužni su da toj ugovornoj strani bez nepotrebnog odlaganja i ograničenja omoguće pristup evidencijama ili im dostave kopiju tih evidencija.

(18) Podaci iz stava 13 ovog člana čuvaju se najmanje tri godine.

(19) Uprava podatke o upotrebi sredstava za zaštitu bilja dobijene od profesionalnih korisnika dostavlja jednom godišnje organu uprave nadležnom za poslove statistike radi dalje obrade i dostavljanje Eurostatu.

(20) Podaci iz Registra profesionalnih korisnika su javni i objavljuju se na internet stranici Uprave.

(21) Edukaciju iz stava 3 ovog člana mogu pohađati i neprofesionalni korisnici na dobrovoljnoj bazi.

(22) Način izdavanja i izgled legitimacije iz stava 1 ovog člana i člana 6 stav 13, sadržaj i obrazac zahtjeva iz stava 2 ovog člana, način vođenja evidencije iz st. 12, 13 i 14 ovog člana, kao i obrazac i sadržaj evidencije propisuje Ministarstvo.

Nacionalni plan za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja

Član 9

(1) Nacionalnim planom za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja (u daljem tekstu: Nacionalni plan) utvrđuju se ciljevi, mjere i/ili aktivnosti, indikatori (pokazatelji) rizika, vremenski rokovi za postizanje održive upotrebe sredstava za zaštitu bilja, radi smanjenja rizika i uticaja upotrebe sredstava za zaštitu bilja na zdravlje ljudi, životnu sredinu i biodiverzitet, uz podsticanje, uvođenje i razvoj integralnog upravljanja štetnim organizmima i primjenu drugih tehnika radi smanjenja upotrebe sredstava za zaštitu bilja uz podizanje svijesti i informisanje javnosti, uključujući i lica koja mogu da budu izložena zanošenju prilikom upotrebe sredstava za zaštitu bilja.

(2) U svrhu procjene napretka koji se ogleda kroz smanjenje rizika po zdravlje ljudi i životnu sredinu, a koji mogu nastati usljed upotrebe sredstava za zaštitu bilja, određuju se indikatori rizika iz stava 1 ovog člana koje propisuje Ministarstvo.

(3) Nacionalni plan donosi Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) na period od pet godina.

(4) Nacionalni plan se priprema u saradnji sa organima državne uprave, organima uprave, naučnim, nastavnim ustanovama, stručnim službama, udruženjima i nevladinim organizacijama, a prilikom izrade i revizije Nacionalnog plana uzimaju se u obzir zdravstveni, socijalni, ekonomski i ekološki efekti planiranih mjera, uvažavajući specifične nacionalne, regionalne i lokalne uslove, kao i sve interesne grupe.

(5) Nacionalni plan se objavljuje u „Službenom listu Crne Gore”.

(6) Izvještaj o petogodišnjem sprovođenju Nacionalnog plana Uprava dostavlja Ministarstvu do 31. marta tekuće godine za prethodnih pet godina.

(7) Izvještaj iz stava 5 ovog člana Ministarstvo dostavlja Vladi.

(8) Godišnji izveštaj o sprovođenju Nacionalnog plana sačinjava Uprava i objavljuje ga na svojoj internet stranici do 30. juna tekuće za prethodnu godina i dostavlja Evropskoj komisiji.

Održiva upotreba sredstva za zaštitu bilja, princip predostrožnosti, pravila dobre poljoprivredne prakse i generalni principi integralnog upravljanje štetnim organizmima

Član 10

(1) Održiva upotreba pesticida podrazumjeva preduzimanje svih neophodnih mjera upravljanja štetnim organizmima radi promovisanja smanjene upotrebe pesticida, dajući, gdje god je to moguće prednost nehemijskim metodama, kako bi profesionalni korisnici usvojili prakse i proizvode koji predstavljaju najmanji rizik po zdravlje ljudi i životnu sredinu, pri čemu upravljanje štetnim organizmima uz smanjenu upotrebu pesticida obuhvata integralno upravljanje štetnim organizmima, kao i organsku poljoprivredu u skladu sa propisom koji uređuje organsku proizvodnju.

(2) Održiva upotreba sredstava za zaštitu bilja je skup mjera za smanjenje rizika i negativnog uticaja sredstava za zaštitu bilja na zdravlje ljudi i životnu sredinu.

(3) Mjere iz stava 2 ovog člana zasnivaju se na primjeni principa integralnog upravljanja štetnim organizmima radi njihovog suzbijanja i primjeni drugih tehnika, kao što su nehemijske mjere radi postizanja održive i konkurentne poljoprivrede.

(4) Sredstva za zaštitu bilja moraju se upotrebljavati pravilno u skladu sa rješenjem o autorizaciji sredstva za zaštitu bilja, uputstvom za upotrebu, etiketom, principima predostrožnosti za održivu upotrebu sredstva za zaštitu bilja, uz poštovanje pravila dobre poljoprivredne prakse za zaštitu bilja, principa integralnog upravljanja štetnim organizmima i zaštite životne sredine radi obezbjeđivanja da aktivne supstance ili proizvodi stavljeni na tržište ne utiču štetno na zdravlje ljudi ili životinja, niti na životnu sredinu.

(5) Prije upotrebe sredstava za zaštitu bilja lica koje ga upotrebljava obavezno obavještava lica koja imaju interes i mogu biti izložena sredstvima za zaštitu bilja (držaoci pčela i sl), a u slučaju

tretiranja na javnim površinama, javnost obavještavaju subjekti koji vrše tretiranja u skladu sa propisima koji uređuje zdravstvenu zaštitu bilja.

(6) Profesionalni korisnici koji imaju upisano gazdinstvo u registar gazdinstava u skladu sa propisom kojim se uređuje poljoprivreda i koji su korisnici subvencija u skladu sa propisom koji uređuje mjere agrarne politike, dužni su da primjenjuju principe integralnog upravljanja štetnim organizmima, da pravilno koriste, čuvaju i skladište sredstva za zaštitu bilja i postupaju sa otpadom od sredstava za zaštitu bilja u skladu sa zakonom kojim je uređen otpad.

(7) Primjena principa predostrožnosti kada postoji naučna neizvjesnost u pogledu rizika za zdravlje ljudi ili životinja, ili za životnu sredinu, koje sredstva za zaštitu bilja mogu predstavljati održivu upotrebu sredstva za zaštitu bilja, pravila dobre poljoprivredne prakse i generalne principe integralnog upravljanja štetnim organizmima iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

(8) Vodiče i procedure za sprovođenje principa predostrožnosti za održivu upotrebu sredstva za zaštitu bilja, za pravila dobre poljoprivredne prakse za zaštitu bilja i integralno upravljanje štetnim organizmima za određene biljne vrste iz stava 1 ovog člana donosi Uprava.

Upotreba sredstava za zaštitu bilja iz vazduha

Član 11

(1) Upotreba sredstava za zaštitu bilja iz vazduha je zabranjena.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, upotreba sredstava za zaštitu bilja iz vazduha dozvoljena je (u šumama i na velikim površinama u monokulturama) uz rješenje Uprave na zahtjev davaoca usluga ili po službenoj dužnosti na osnovu krizne situacije u zdravlju bilja.

(3) Davalac usluga odnosno davalac operativnih usluga iz člana 41 ovog zakona, koji upotrebljava sredstva za zaštitu bilja iz vazduha dužan je da Upravi podnese zahtjev za izdavanje rješenja iz stava 2 ovog člana kojim se dozvoljava upotreba, uz koji prilaže dokaze:

1) pisana izjava, koja je predmet ocjene od strane Uprave, da ne postoji održiva alternativa ili postoji jasna prednost u smislu smanjenja štetnog uticaja na zdravlje ljudi i životnu sredinu u poređenju sa upotrebom sredstva za zaštitu bilja sa zemlje;

2) sertifikat/legitimaciju za lice koje izvodi tretiranje iz vazduha koji je potvrda o završenoj obuci za davaoca usluga iz člana 6 stav 19 ovog zakona;

3) dozvolu organa državne uprave nadležnog za vazdušni saobraćaj ili drugog nadležnog organa za pravno lice koje je odgovorno za izvođenje tretiranja iz vazduha, kao i za opremu odnosno uređaj za upotrebu sredstava za zaštitu bilja iz vazduha;

4) pisani predlog mjera za područje koje se tretira iz vazduha, a koje se nalazi u blizini javnih mjesta, davaoc usluga dužan je da predloži posebne mjere za kontrolu rizika, radi sprečavanja eventualnih štetnih efekata na zdravlje prisutnih lica, pri čemu područje koje se tretira ne smije biti u neposrednoj blizini stambenih naselja uz pisani predlog obaveznih informacija koje će se pružati javnosti o usjevima, oblastima i posebnim zahtjevima za primjenu, uključujući i vremenske uslove pri kojima tretiranje iz vazduha može biti dozvoljeno;

5) dokument kojim se potvrđuje da je vazduhoplov za tretiranje opremljen tehnologijom za sprečavanje zanošenja.

(4) Uprava zahtjev sa pratećom dokumentacijom iz stava 3 ovog člana dostavlja Komisiji iz člana 24 ovog zakona koja izdaje mišljenje i saglasnost i dostavlja ga Upravi radi izdavanja rješenja.

(5) Davalac usluga koji posjeduje rješenje iz stava 2 ovog člana dužan je da, najkasnije 48 sati prije početka tretiranja, pisano ili elektronski obavijesti Upravu i organ jedinice lokalne samouprave na čijoj se površini vrši tretiranja: o predviđenom vremenu tretiranja, površini koja se tretira, biljnoj vrsti koja se tretira, sredstvu za zaštitu bilja i količini koja se primjenjuje.

(6) Organ jedinice lokalne samouprave dužan je da nakon prijema obavještenja iz stava 5 ovog člana o upotrebi sredstava za zaštitu bilja iz vazduha obavijesti držaoce pčela ili njihova udruženja, korisnike lovišta, upravljače odnosno vlasnike, korisnike i zakupce zemljišta u

zaštićenim prirodnim područjima kad je to primjenjivo i lica koja su registrovana za proizvodnju i uzgoj ribe, oplodene ikre i riblje mlađi, kao i cjelokupno stanovništvo koje živi na teritoriji na kojoj će se vršiti upotreba sredstava za zaštitu bilja iz vazduha.

(7) Obavještenje iz stava 6 ovog člana mora da sadrži tačnu lokaciju, vrijeme tretiranja, kao i uputstvo kako se ponašati za vrijeme tretiranja.

(8) Sadržaj obavještenja iz stava 5 ovog člana davalac usluga objavljuje javno i u lokalnim medijima koji pokrivaju područje koje se tretira, kao i na svojoj internet stranici radi upoznavanja javnosti o tretiranju iz vazduha (dan i vrijeme, površina, lokacija i tip sredstva za zaštitu bilja) u skladu sa pravilima dobre poljoprivredne prakse za zaštitu bilja i na internet stranici Uprave.

(9) Praćenje sprovođenja dozvoljenih upotreba sredstava za zaštitu bilja iz vazduha i kontrolu uslova iz rješenja vrši fitosanitarna inspekcija.

(10) Sadržaj rješenja iz stava 2 ovog člana, bliže uslove za upotrebu sredstava za zaštitu bilja iz vazduha i obrazac zahtjeva iz stava 3 ovog člana i način vršenja praćenja iz stava 9 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Reklamiranje i oglašavanje

Član 12

(1) Zabranjeno je reklamiranje, oglašavanje, davanje preporuka i savjeta za neautorizovana sredstva za zaštitu bilja.

(2) Zabranjeno je reklamiranje, oglašavanje, davanje preporuka i savjeta za autorizovana sredstva za zaštitu bilja za namjene koje nijesu određene u rješenju o autorizaciji i nijesu u skladu sa uputstvom za upotrebu i etiketom.

(3) Radnje iz st. 1 i 2 ovog člana dozvoljene su samo za autorizovana sredstva za zaštitu bilja za namjene određene u rješenju o autorizaciji u skladu sa etiketom i uputstvom za upotrebu.

(4) Zabranjeno je reklamirati sredstva za zaštitu bilja putem štampanih ili drugih medija koji su namijenjeni maloljetnoj djeci (časopisi i emisije za djecu, omladinu).

(5) Prilikom reklamiranja i/ili oglašavanja sredstava za zaštitu bilja obavezno se navode sljedeće rečenice: „Sredstvo za zaštitu bilja mora se upotrebljavati na bezbjedan način. Pročitati etiketu i uputstvo prije upotrebe.”

(6) Rečenice iz stava 5 ovog člana moraju da budu lako uočljive i različite u odnosu na cijelu reklamu i/ili oglas.

(7) Riječi „sredstvo za zaštitu bilja” iz stava 4 ovog člana mogu da budu zamijenjene preciznijim opisom tipa proizvoda kao što su nazivi po razvrstavanju prema namjeni fungicid, insekticid ili herbicid.

(8) Reklama i/ili oglas za sredstva za zaštitu bilja ne smije da sadrži informacije u obliku teksta ili grafičkog prikaza koje mogu da dovedu u zabludu u pogledu mogućih rizika za zdravlje ljudi ili životinja ili životnu sredinu („niskog rizika”, „nije otrovno” ili „nije štetno”).

(9) U slučaju sredstava za zaštitu bilja niskog rizika izraz: „autorizovano kao sredstvo za zaštitu bilja niskog rizika” može se koristiti u reklamama i/ili oglasima, ali se ne smije koristiti kao tvrdnja na etiketi sredstva za zaštitu bilja.

(10) Reklama i/ili oglas sredstva za zaštitu bilja ne smije da sadrži vizuelno predstavljanje potencijalno opasnih slučajeva, kao što je miješanje ili upotreba sredstava za zaštitu bilja: bez lične zaštitne opreme, u blizini hrane ili hrane za životinje ili od strane ili u neposrednoj blizini djece.

(11) Izjave koje se koriste prilikom reklamiranja i/ili oglašavanja moraju da budu tehnički opravdane odnosno izvodljive.

(12) Reklamni ili drugi promotivni materijali treba da usmjere pažnju na izraze i simbole ili oznake upozorenja navedene na etiketi.

Maksimalni nivoi i monitoring rezidua pesticida

Član 13

(1) Ostaci sredstava za zaštitu bilja (u daljem tekstu: rezidue pesticida) ne smiju da budu većeg nivoa od propisanog.

(2) Radi kontrole upotrebe sredstava za zaštitu bilja vrši se praćenje rezidua pesticida u bilju, odnosno na bilju, biljnim proizvodima, propisanim objektima, hrani, hrani za životinje i životnoj sredini, u podzemnim i površinskim vodama, vodi za navodnjavanje i zemljištu, uzorkovanjem radi sprovođenja višegodišnjih i godišnjih programa monitoringa rezidua pesticida, a po potrebi i posebnih monitoringa.

(3) Uprava koordinira i sprovodi programe iz stava 2 ovog člana i rezultate koristi za određivanje učestalosti službenih kontrola zasnovanih na analizi rizika.

(4) Kada se laboratorijskim ispitivanjem uzoraka iz stava 2 ovog člana utvrdi da:

- su rezidue pesticida veće od maksimalnog nivoa ili se utvrdi prisustvo nedozvoljenih aktivnih supstanci, takvo bilje, biljne proizvode, hranu ili hranu za životinje se uništava ili se na drugi način sprečava njihova upotreba za ishranu ljudi ili životinja i preduzimaju se mjere i postupci u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje bezbjednost hrane;

- su rezidue pesticida ispod i/ili u skladu sa maksimalnim nivoom, ali je utvrđeno prisustvo nedozvoljenih aktivnih supstanci u Crnoj Gori, tada se kod korisnika vrši kontrola upotrebe sredstava za zaštitu bilja, u smislu provjera evidencija i uslova propisanih čl. 10 i 16 ovog zakona i po potrebi preduzimaju se mjere i postupci u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje bezbjednost hrane.

(5) Za bilje ili biljne proizvode ili hranu ili hranu za životinje utvrđuje se maksimalni nivo rezidua pesticida u skladu sa maksimalnim nivoom rezidua propisanim u Evropskoj uniji.

(6) Program iz stava 2 ovog člana naročito sadrži: plan uzimanja uzoraka, vrstu i broj uzoraka, aktivne supstance, inspekcije koje vrše uzorkovanje, način uzimanja i ispitivanja uzoraka, objekte iz kojih se uzima uzorak, dinamiku uzimanja uzoraka, kontrolnu listu, mjere koje se preduzimaju kada se utvrdi neusaglašenost sa propisanim maksimalnim količinama rezidua pesticida ili se utvrdi prisustvo nedozvoljenih aktivnih supstanci, kriterijume rizika i druge parametre.

(7) Višegodišnji i godišnji Program monitoringa rezidua pesticida i druge posebne monitoringe iz stava 2 ovog člana, mjere i postupke iz stava 4 ovog člana, maksimalni nivo rezidua iz stava 5 ovog člana propisuje Ministarstvo.

(8) Sredstva za sprovođenje programa monitoringa iz stava 2 ovog člana obezbjeđuju se budžetom Crne Gore.

(9) Metode ispitivanja i način uzimanja uzoraka za utvrđivanje rezidua pesticida propisuje Ministarstvo.

Post autorizacijska kontrola

Član 14

(1) Autorizovana sredstva za zaštitu bilja podliježu praćenju, koje obuhvata ispitivanje hemijskih i fizičkih osobina uzoraka autorizovanih sredstava za zaštitu bilja uzetih od proizvođača, distributera i uvoznika.

(2) Radi praćenja iz stava 1 ovog člana sprovode se godišnji programi post autorizacijske kontrole, a po potrebi i posebni monitorinzi koji mogu obuhvatiti relevantne nečistoće u aktivnim supstancama, neprihvatljive koformulante i drugo.

(3) Uprava koordinira i sprovodi programe iz stava 2 ovog člana i rezultate koristi za određivanje učestalosti službenih kontrola zasnovanih na analizi rizika.

(4) Godišnji program iz stava 2 ovog člana sadrži: plan uzimanja uzoraka, vrstu i broj uzoraka, aktivne supstance, kontrolnu listu, metode ispitivanja i način uzimanja uzoraka, objekte iz kojih se uzima uzorak, dinamiku uzimanja uzoraka, kriterijume rizika, mjere koje se preduzimaju

kada se utvrdi da hemijske i fizičke osobine sredstava za zaštitu bilja nijesu u saglasnosti sa izdatim rješenjem o autorizaciji.

(5) Kada se laboratorijskim ispitivanjem uzoraka iz stava 4 ovog člana utvrdi da nijesu u saglasnosti sa izdatim rješenjem o autorizaciji takva sredstva se povlače iz prometa ili se na drugi način sprečava njihova upotreba i preduzimaju se mjere i postupci u skladu sa ovim zakonom.

(6) Programi iz stava 2 ovog člana, mjere i postupke iz stava 4 ovog člana propisuje Ministarstvo.

(7) Sredstva za sprovođenje programa monitoringa iz stava 2 ovog člana obezbjeđuju se budžetom Crne Gore.

(8) Uputstvo o načinu uzimanja uzoraka za utvrđivanje hemijskih i fizičkih osobina uzoraka autorizovanih sredstava za zaštitu bilja donosi Uprava.

Sredstava za zaštitu bilja namijenjena za posebne upotrebe

Član 15

(1) Uvoz, promet na veliko i upotrebu sredstava za zaštitu bilja koja su autorizovana i označena kao sredstva koja nijesu namijenjena za opštu upotrebu, i koja se ne smiju stavljati u slobodan promet na malo u poljoprivrednim apotekama, može da vrši privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik koji je na osnovu zahtjeva upisan u Registar subjekata koji za obavljanje djelatnosti koje koriste sredstava za zaštitu bilja za posebne upotrebe radi vršenja poslova dezinfekcije i dezinsekcije bilja i biljnih proizvoda i deratizacije prostorija za smeštaj bilja i biljnih proizvoda radi sprečavanja pojave i suzbijanja štetnih organizama ako ima:

- 1) zaposleno lice odgovorno za rad sa hemikalijama veoma opasnim po život i zdravlje ljudi i životnu sredinu u skladu sa zakonom kojim se uređuju hemikalije, sa visokom stručnom spremom, smjer zaštita bilja i koje je dužno da pohađa program edukacije za lica odgovorna za promet sredstava za zaštitu bilja iz člana 6 ovog zakona; i
- 2) zaposleno najmanje jedno ili više lica koja učestvuju u izvođenju poslova sa najmanje srednjom školskom spremom poljoprivrednog, šumarskog ili tehnološkog smjera i i koje je dužno da pohađa program edukacije za lica odgovorna za promet sredstava za zaštitu bilja iz člana 8 ovog zakona;
- 3) ili na drugi način raspolaže sa:
  - odgovarajućom opremom i uređajima za upotrebu veoma opasnih hemikalija;
  - prostorijama za čuvanje i održavanje opreme za izvođenje poslova;
  - posebnim prostorom za smeštaj i čuvanje pod ključem veoma opasnih hemikalija;
  - prostorijom ili prostorom za higijensko-tehničke potrebe radnika za izvođenje poslova;
  - prostorijom ili prostorom za bezbjedno održavanje i čuvanje zaštitne odjeće i opreme.

(2) Sredstvo za zaštitu bilja iz stava 1 ovog člana se identifikuje kao naročito opasno sredstvo za zaštitu bilja ako ispunjava kriterijume za klasifikaciju u klasu i kategoriju opasnosti u skladu sa propisima kojim se uređuju hemikalije: akutno toksično, kategorija 1 ili 2.

(3) Subjekti koji su upisani u Registar iz stava 1 ovog člana dužni su da vode evidenciju o upotrebi sredstava za zaštitu bilja i podatke dostavljaju Upravi najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu, a na zahtjev Uprave i u kraćim periodima.

(4) Evidencija iz stava 3 ovog člana vodi se o količini, nazivu sredstava za zaštitu bilja i aktivne supstance, proizvođaču, evidenciji o upotrebi i to nazivu i lokaciji lica kod kojih su upotrebljena, kao i za:

- 1) nabavljena sredstava za zaštitu bilja;
- 2) upotrebljena sredstava za zaštitu bilja;
- 3) uskladištena sredstava za zaštitu bilja; i

4) sredstava za zaštitu bilja isteklog roka trajanja.

(5) Korisnici sredstava za zaštitu bilja namijenjenih za posebne upotrebe, podatke iz stava 4 ovog člana čuvaju najmanje pet godina.

(6) Registar iz stava 1 ovog člana vodi Uprava.

(7) Bliže uslove za upis u Registar, uslove za odgovorno lice i lice koje učestvuje u izvođenju poslova, uslove za objekat, prostor i opremu, obrazac i sadržaj zahtjeva za upis u Registar iz stava 1 ovog člana, kao i bliži sadržaj evidencije i podataka, način vođenja evidencija i dostavljanja podataka iz stava 3 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Ograničenja i/ili zabrane

Član 16

(1) Održiva upotreba sredstava za zaštitu bilja iz člana 10 ovog zakona, uključuje i primjenu principa predostrožnosti radi ograničavanja ili zabrane upotrebe sredstava za zaštitu bilja u posebnim okolnostima ili područjima i/ili minimalnu upotrebu sredstava za zaštitu bilja, uzimajući u obzir zdravlje ljudi, životinja, biološku raznovrsnost ili rezultate procjene rizika.

(2) U skladu sa principom predostrožnosti iz stava 1 ovog člana, zabranjena je upotreba sredstava za zaštitu bilja, i to:

1) na način koji bi prouzrokovao zagađenje objekata i prostorija koje koriste ljudi ili služe za gajenje i držanje životinja;

2) na način koji bi prouzrokovao zagađenje voda;

3) na način koji bi prouzrokovao zagađenje površina koje se graniče sa tretiranim površinama;

4) na način da negativno djeluje na neciljane organizme i narušava njihova staništa;

5) u vodozaštitnim zonama za izvorišta voda i vodosnabdijevanje stanovništva;

6) iz vazduha;

7) u vrijeme cvjetanja bilja, a naročito onih sredstava za zaštitu bilja koja su toksična za pčele;

8) u zaštićenim područjima;

9) koja sadrže aktivnu supstancu koja nije upisana u listu odobrenih aktivnih supstanci, kao i protektante, odnosno sinergiste koji nijesu upisani u listu odobrenih protektanata i sinergista, kao i koformulante koji su upisani u Listu neprihvatljivih koformulanata, osim u slučajevima iz čl. 35 i 36 ovog zakona;

10) na javnim površinama koje koristi šira javnost ili osjetljive grupe (javni parkovi, vrtovi, sportski i rekreativni tereni, školski tereni i dječija igrališta i oblasti u neposrednoj blizini zdravstvenih ustanova);

11) na način koji ugrožava zaštitu divljih ptica, prirodno okruženje i divlju floru i faunu.

(3) Zabranjena je prodaja, skladištenje ili transport sredstava za zaštitu bilja u istom prostoru sa hranom ili hranom za životinje.

(4) Izuzetno od stava 2 tač. 4, 7, 8 i 10 ovog člana, sredstva za zaštitu bilja mogu se upotrebljavati jedino u slučaju suzbijanja karantinskih ili regulisanih nekarantinskih štetnih organizama ili drugih štetnih organizama, a na osnovu rješenja Uprave.

(5) U slučaju upotrebe sredstava za zaštitu bilja u zaštićenim područjima, lica koja vrše upotrebu sredstava za zaštitu bilja dužna su da, radi dobijanja rješenja iz stava 4 ovog člana, pribave saglasnost organa uprave nadležnog za životnu sredinu.

(6) Lica iz stava 5 ovog člana moraju obavijestiti upravljače zaštićenih prirodnih područja o predstojećoj upotrebi sredstava za zaštitu bilja, a nakon upotrebe sredstava za zaštitu bilja na područjima koja su pristupačna poljoprivrednicima i široj javnosti, ograničava se pristup ako je ovo ograničenje propisano rješenjem o autorizaciji sredstva za zaštitu bilja.

(7) Upotrebu i promet sredstva za zaštitu bilja na cijeloj teritoriji Crne Gore ili njenom dijelu zabranice ili ograničiti Uprava, kada u sprovođenju propisanih mjera i postupaka iz oblasti zaštite

životne sredine i novih naučnih i tehničkih saznanja postoje dokazi da je autorizovano sredstvo za zaštitu bilja opasno za ljude, životinje ili životnu sredinu.

(8) Uprava će ograničiti ili zabraniti promet, odnosno upotrebu sredstava za zaštitu bilja koja sadrže aktivne supstance kojima je promet ograničen ili zabranjen.

(9) Rješenjem iz stava 4 ovog člana na osnovu dokumentacije i dokaza koji su priloženi uz zahtjev da je aktivna supstanca neophodna za suzbijanje ozbiljne opasnosti za zdravlje bilja koja se ne može suzbiti bilo kojim drugim od sredstava na raspolaganju uključujući i nehemijske metode, tu aktivnu supstancu Uprava odobrava na ograničeni vremenski period potreban za suzbijanje te ozbiljne opasnosti, a najviše na pet godina, pod uslovom da upotreba aktivne supstance podliježe mjerama smanjenja rizika kojima se izlaganje ljudi i životne sredine svodi na najmanju moguću mjeru, uz uslov utvrđivanja maksimalnih nivoa rezidua.

(10) Izuzetno od stava 4 ovog člana aktivne supstance koje su klasifikovane kao kancerogene kategorije 1A, kancerogene kategorije 1B bez granične vrijednosti, ili reprodukcione toksične kategorije 1A, mogu se upotrebljavati, osim u slučaju ozbiljne opasnosti za zdravlje bilja na odgovarajućem području pod uslovom da je izrađen i Upravi dostavljen plan za postupno zabranjivanje i suzbijanje ozbiljne opasnosti drugim sredstvima uključujući nehemijska sredstva.

Postupanja distributera, profesionalnih ili neprofesionalnih korisnika

Član 17

(1) Distributeri, profesionalni ili neprofesionalni korisnici dužni su da sa sredstvima za zaštitu bilja postupaju na način da ta sredstva ne ugrožavaju zdravlje ljudi, životinja ili životnu sredinu prilikom prometa i upotrebe, kao i prpratnih aktivnosti kao što su:

- skladištenje, rukovanje (transport, razvrstavanje i druga postupanja sredstvima za zaštitu bilja), pravljenje rastvora i miješanje sredstava za zaštitu bilja prije primjene;
- rukovanje ambalažom ili ostacima u ambalaži, kao i odlaganje sredstava za zaštitu bilja isteklog roka u skladu sa zakonom kojim je uređen otpad;
- odlaganje rastvora koji je preostao nakon primjene sredstva za zaštitu bilja, čišćenje opreme odnosno uređaja za primjenu sredstava za zaštitu bilja (u daljem tekstu: uređaji za upotrebu), kao i prostora u kom se skladište sredstva za zaštitu bilja;
- saniranje ili odlaganje preostalih sredstva za zaštitu bilja, kao i njihovih pakovanja ili oštećenih pakovanja u skladu sa zakonom kojim je uređen otpad.

(2) Lica iz stava 1 ovog člana dužna su da postupaju sa sredstvima za zaštitu bilja na način koji obezbjeđuje izbjegavanje opasnih aktivnosti.

(3) Skladišta za sredstva za zaštitu bilja koja koriste lica iz stava 1 ovog člana, treba da ispunjavaju uslove u pogledu gradnje kako bi se spriječila neželjena oslobađanja i/ili oticanja, a naročito uslove vezane za lokaciju, veličinu i građevinski materijal i uslove čuvanja.

(4) Lica iz stava 1 ovog člana dužna su da transport i skladištenje sredstava za zaštitu bilja, vrše na način kojim se ne ugrožava život i zdravlje ljudi i životinja i životna sredina, u uslovima kojima se obezbjeđuje održavanje nepromijenjenih fizičkih i hemijskih osobina sredstava za zaštitu bilja.

(5) Profesionalni korisnici dužni su da sredstva za zaštitu bilja pravilno upotrebljavaju.

(6) Pravilna upotreba sredstava za zaštitu bilja iz stava 5 ovog člana podrazumijeva:

- upotrebu u skladu sa etiketom i uputstvom za upotrebu;
- rukovanje, koje osim tretiranja uključuje i pripremu prskalice prije tretiranja, rukovanje ostacima u prskalici odnosno u rezervoarima uređaja nakon tretiranja, kao i čišćenje uređaja korišćenih pri tretiranju, u skladu sa uputstvima za upotrebu, na način koji ne ugrožava zdravlje ljudi i životnu sredinu;
- skladištenje na način kojim se sprečava ugrožavanje zdravlja ljudi i životne sredine;
- poštovanje posebnih mjera za zaštitu pčela;
- sprečavanje zanošenja;

- vremensko ograničenje pristupa licima na tretiranim površinama (radna karenca);
- poštovanje dobre prakse zaštite bilja i dobre poljoprivredne prakse prilikom upotrebe tretiranog sjemena.

(7) Profesionalni korisnik skladišti samo autorizovana sredstva za zaštitu bilja, kao i ona za koje je dozvoljen prelazni period za prodaju i upotrebu zaliha ili ona za koja je izdata vanredna dozvola.

(8) Profesionalni korisnik dužan je da prilikom upotrebe sredstava za zaštitu bilja poštuje i odredbe propisa koji uređuju zaštitu voda, zaštitu životne sredine, bezbjednost i zdravlje na radu, otpad, javni red i mir, kao i posebne mjere iz člana 44 ovog zakona.

(9) Smatra se da je profesionalni korisnik na bilju ili djelovima bilja upotrijebio sredstvo za zaštitu bilja ako je laboratorijskim ispitivanjem utvrđeno prisustvo sredstva za zaštitu bilja iznad propisane granice analitičkog određivanja.

(10) U slučaju pronalaska uginulih pčela, dokaz o nepravilnoj upotrebi sredstava za zaštitu bilja smatra se laboratorijskim nalazom koji potvrđuje prisustvo sredstava za zaštitu bilja u uzorcima uginulih pčela, uzimajući u obzir toksičnost aktivne supstance za pčele.

(11) Profesionalni korisnik dužan je da odmah obavijesti Upravu ili fitosanitarnog inspektora o neželjenim efektima koje je primijetio prilikom upotrebe sredstava za zaštitu bilja (zapažanja u vezi sa mogućim opasnim ili neželjenim uticajem ili rezidua pesticida na zdravlje ljudi, životinja, životnu sredinu, tretirano bilje ili bilje koje se uzgaja u plodoredu).

(12) Bliže uslove za skladišta i čuvanje sredstava za zaštitu bilja za profesionalne i neprofesionalne korisnike iz stava 3 ovog člana, uputstvo za transport iz stava 4 ovog člana, kao i detaljan način i bliže uslove za pravilnu upotrebu iz st. 5 i 6 ovog člana propisuje Ministarstvo.

III. AUTORIZACIJA SREDSTVA ZA ZAŠTITU BILJA

Postupak autorizacije

Član 18

(1) Sredstva za zaštitu bilja autorizuje Uprava rješenjem na osnovu zahtjeva za autorizaciju sredstava za zaštitu bilja.

(2) Zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi proizvođač, pravno ili fizičko lice koje ima ugovor da zastupa u ime i za račun proizvođača, i kojim se naročito utvrđuje i osigurava odgovornost za eventualne štete koje mogu nastati upotrebom sredstva za zaštitu bilja na teritoriji Crne Gore (u daljem tekstu: podnosilac zahtjeva).

(3) Zahtjev iz stava 2 ovog člana podnosi se Upravi koja, radi donošenja rješenja, sprovodi postupak autorizacije sredstva za zaštitu bilja sa procjenom sredstva za zaštitu bilja i aktivnih supstanci.

(4) Procjenu iz stava 3 ovog člana na osnovu dokumentacije sprovodi Uprava, a po potrebi Uprava za izradu predloga procjene može zatražiti procjenu odnosno mišljenje Komisiji za sredstva za zaštitu bilja iz člana 24 ovog zakona ili angažovati druga pravna ili fizička lica (u daljem tekstu: ocjenjivač).

(5) Jedinstvena načela za ocjenjivanje sredstva za zaštitu bilja u postupku autorizacije sredstva za zaštitu bilja propisuje Ministarstvo.

(6) Obrazac i sadržaj zahtjeva iz stava 1 ovog člana, način rada ocjenjivača, postupak procjene sredstva za zaštitu bilja i aktivnih supstanci, stručni profil angažovanih ocjenjivača iz stava 4 ovog člana propisuje Ministarstvo

IV. AKTIVNE SUPSTANCE, PROTEKTANTI, SINERGISTI I KOFORMULANTI

Aktivne supstance

Član 19

(1) Ocijenjene i odobrene aktivne supstance uključujući mikroorganizme, aktivne supstance niskog rizika, protektante i sinergiste, su supstance koje su ocijenjene i odobrene u Evropskoj uniji i usklađene sa Listama iz člana 34 ovog zakona.

(2) Aktivna supstanca iz stava 1 ovog člana, odobrava se na osnovu zahtjeva sa sažetkom i dosijeom u skladu sa procedurama i kriterijumima za odobravanje, na osnovu savremenih naučnih i tehničkih saznanja uključujući određene uslove i ograničenja, a sredstva za zaštitu bilja koja sadrže tu aktivnu supstancu ispunjavaju uslove iz st. 3, 4 i 5 ovog člana.

(3) Rezidue sredstava za zaštitu bilja, koje nastaju upotrebom sredstava za zaštitu bilja pri čemu se poštuje i primjenjuje dobra poljoprivredna praksa i realni uslovi upotrebe ne smiju imati:

- 1) štetne efekte na zdravlje ljudi, uključujući osjetljive grupe, niti na zdravlje životinja, uzimajući u obzir poznate kumulativne i sinergijske efekte, ako su dostupne naučne metode za procjenu takvih efekata, ili na podzemne vode;
- 2) neprihvatljiv uticaj na životnu sredinu.

(4) Za rezidue iz stava 3 ovog člana, a koje su od toksikološkog, ekotoksikološkog, ekološkog značaja ili značaja za kvalitet vode za piće, moraju postojati opšteprihvaćene metode za njihovo mjerenje, a analitički standardi moraju biti opšte dostupni.

(5) Sredstvo za zaštitu bilja primijenjeno u skladu sa dobrom poljoprivrednom praksom uzimajući u obzir realne uslove upotrebe:

- 1) treba biti dovoljno efikasno;
- 2) ne smije imati neposredne ili odložene štetne efekte na zdravlje ljudi, uključujući osjetljive grupe, niti na zdravlje životinja, direktno ili putem vode za piće (uključujući supstance nastale tretmanom vode), hranu, hranu za životinje ili vazduha, niti kroz posljedice na radnom mjestu ili drugim indirektnim putem, uzimajući u obzir poznate kumulativne i sinergijske efekte, ako su dostupne naučne metode za procjenu takvih efekata, niti smiju imati štetne efekte na podzemne vode;
- 3) ne smije imati neprihvatljive efekte na bilje ili biljne proizvode;
- 4) ne smije izazivati nepotrebnu patnju i bol kičmenjaka koji se kontrolišu;
- 5) ne smije imati neprihvatljive efekte na životnu sredinu, pri čemu se naročito uzimaju u obzir:
  - sudbina i raspodjela u životnoj sredini, naročito kontaminacija površinskih voda, uključujući estuarijske i obalne vode, podzemnih voda, vazduha i zemljišta, uzimajući u obzir lokacije udaljene od mjesta upotrebe usljed dugotrajnog transporta u životnoj sredini;
  - uticaj na neciljane vrste, uključujući uticaj na ponašanje tih vrsta;
  - uticaj na biodiverzitet i ekosistem.

(6) Uslovi iz st. 3, 4 i 5 ovog člana ocijenjuju se u skladu sa jedinstvenim načelima za ocjenjivanje iz člana 18 stav 6 ovog zakona.

(7) Uslovi iz st. 2, 3 i 4 smatraju se ispunjenim za odobravanje aktivne supstance ako je to utvrđeno u odnosu na jednu ili više reprezentativnih upotreba najmanje jednog sredstva za zaštitu bilja koje sadrži tu aktivnu supstancu, pri čemu se podaci prikupljeni na ljudima ne smiju se koristiti za smanjenje bezbjednosnih granica utvrđenih na osnovu testova ili studija na životinjama, poštujući procedure i rokove za prihvatljivost zahtjeva uz izrađen izvještaj o ocjeni.

(8) Izuzetno od stava 2 ovog člana, kada se na osnovu dokumentovanih dokaza priloženih uz zahtjev utvrdi da je aktivna supstanca neophodna za suzbijanje ozbiljne opasnosti po zdravlje bilja, a koja se ne može kontrolisati drugim dostupnim sredstvima, uključujući nehemijske metode, takva aktivna supstanca može biti odobrena na ograničen vremenski period koji je potreban za suzbijanje

te opasnosti, ali ne duže od pet godina, čak i ako ne ispunjava utvrđene kriterijume, pod uslovom da je upotreba aktivne supstance podložna mjerama za smanjenje rizika kako bi se obezbjedila minimalna izloženost ljudi i životne sredine, pri čemu se za takve supstance utvrđuju maksimalni nivoi rezidua.

(9) Izuzetak iz stava 8 ovog člana ne primjenjuje se na aktivne supstance koje su, u skladu sa propisom koji uređuje hemikalije klasifikovane, kao karcinogene kategorije 1A, kancerogene kategorije 1B bez praga, ili toksične za reprodukciju kategorije 1A.

(10) Sredstvo za zaštitu bilja koje sadrže aktivne supstance odobrene u skladu sa stavom 8 ovog člana, autorizuje se samo kada je neophodno kontrolisati ozbiljnu opasnost po zdravlje bilja na teritoriji Crne Gore, pri čemu Uprava izrađuje plan postepenog ukidanja kojim se predviđa kontrola te opasnosti drugim sredstvima, uključujući nehemijske metode.

(11) Plan iz stava 10 ovog člana Uprava bez odlaganja dostavlja Evropskoj komisiji.

(12) Prvo odobravanje iz stava 2 ovog člana izdaje se na period ne duži od 10 godina, a aktivne supstance niskog rizika odobravaju se na period ne duži od 15 godina pod uslovom da sredstvo za zaštitu bilja koje sadrži tu supstancu predstavlja minimalan rizik za zdravlje ljudi i životinja i za životnu sredinu.

(13) Postupke i kriterijume za odobravanje, kao i uslove i ograničenja, sadržaj i obrazac zahtjeva i sadržaj dosijea iz stava 2 ovog člana, postupak i sadržaj izvještaja o ocjeni iz stava 7 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Dokumentacija za procjenu sredstava za zaštitu bilja

Član 20

(1) Uz zahtjev za autorizaciju sredstva za zaštitu bilja iz člana 18 stav 1 ovog zakona, podnosilac zahtjeva prilaže:

- 1) potpunu dokumentaciju i rezime (*summary*) za potrebne podatke za sredstvo za zaštitu bilja;
- 2) za svaku aktivnu supstancu, protektant i sinergist koje sadrži sredstvo za zaštitu bilja, potpunu dokumentaciju i rezime za svaku tačku potrebnih podataka za aktivnu supstancu, protektant i sinergist;
- 3) ako je potrebno za svaki ogleđ ili studiju koji se odnose na kičmenjake, obrazloženje preduzetih mjera kako bi se izbjeglo testiranje na životinjama i ponavljanje ogleđ i studija na kičmenjacima;
- 4) razlog zašto su predložene studije ili testovi potrebni za autorizaciju ili dopunu autorizacije;
- 5) gdje je to odgovarajuće, kopiju zahtjeva za maksimalne nivo rezidua u skladu sa propisanim maksimalnim nivo rezidua ili objašnjenje zašto ove informacije nema;
- 6) gdje je to odgovarajuće, procjenu svih predloženih studija i testova za dopunu autorizacije;
- 7) uzorak odnosno model ambalaže, kao i nacrt etikete i uputstva za upotrebu.

(2) Sredstvo za zaštitu bilja treba da sadrži aktivnu supstancu koja se nalazi na listi aktivnih supstanci iz člana 34 ovog zakona.

(3) Uz zahtjev za autorizaciju sredstva za zaštitu bilja potrebno je priložiti i dokaz o identičnosti aktivne supstance sa rezimeom, odnosno izvodom podataka iz dokumentacije.

(4) Kod podnošenja zahtjeva iz stava 1 ovog člana, podnosilac može u skladu sa članom 23 ovog zakona zatražiti da se određene informacije, uključujući i neke djelove dokumentacije, drže povjerljivim i podnosi ih odvojeno, a istovremeno dostavlja i potpuni popis podnesenih studija, kao i popis izvještaja o ogleđima i studijama za koje se traži zaštita podataka u skladu sa članom 22 ovog zakona.

(5) Podnosilac zahtjeva može biti oslobođen obaveze da dostavi izvještaje o testovima i studijama ako Uprava već raspolaže izvještajima o dotičnim testovima i studijama, a podnosilac

zahtjeva dokaže da je njima dozvoljen pristup ili da je istekao rok za zaštitu podataka, osim informacija:

- 1) za identifikaciju sredstva za zaštitu bilja uključujući njegov cjelokupan sastav, kao i izjavu da nijesu korišteni nikakvi neprihvatljivi koformulanti;
- 2) za identifikaciju aktivne supstance, protektanta ili sinergista, kad su oni odobreni, kao i za utvrđivanje da li su ispunjeni uslovi za odobrenje;
- 3) potrebnih za dokazivanje da sredstvo za zaštitu bilja ima uporedivo djelovanje kao sredstvo za zaštitu bilja za koje dokazuju pristup zaštićenim podacima.

(6) Bližu dokumentaciju i sadržaj dokumentacije iz stava 1 ovog člana i način postupanja sa dokumentacijom propisuje Ministarstvo.

Zajedničko korišćenje testova i studija na kičmenjacima

Član 21

(1) U cilju sprečavanja ponavljanja testova i studija na kičmenjacima Uprava u postupku autorizacije ne prihvata ponavljanje testova u cilju pripreme dokumentacije za izdavanje rješenja o autorizaciji sredstva za zaštitu bilja, već priznaje dokumentaciju o već sprovedenim testovima i studijama na životinjama, a isti se izvode, na osnovu odobrenja organa uprave nadležnog za poslove veterinarstva, samo kada druge metode nijesu raspoložive, pri čemu se moraju preduzeti sve potrebne mjere i provjeriti da ti testovi i studije već nijesu sprovedeni ili započeti.

(2) Radi sprečavanja ponavljanja testova i studija na kičmenjacima podnosilac zahtjeva, prije njihovog izvođenja, Upravi:

- podnosi zahtjev za dostavljanje imena i adrese ili naziva i sjedišta nosioca rješenja, radi utvrđivanja činjenice da li je već autorizovano identično sredstvo za zaštitu bilja sa sprovedenim testovima i studijama ili
- dostavi dokumentaciju o već sprovedenim testovima i studijama na kičmenjacima iz drugog relevantnog izvora.

(3) Podnosilac zahtjeva dužan je da u slučaju iz stava 2 alineja 2 ovog člana:

- preduzme odgovarajuće mjere radi provjere da li su testovi i studije već izvedeni ili su započeti;
- preduzme odgovarajuće mjere radi zajedničke upotrebe testova i studija koji se izvode na kičmenjacima;

(4) Kada Uprava utvrdi da podnosilac zahtjeva traži autorizaciju sredstva za zaštitu bilja koje je identično već autorizovanom sredstvu za zaštitu bilja za teritoriju Crne Gore, Uprava dostavlja podnosiocu zahtjeva naziv i adresu nosioca rješenja i o tome obavještava nosioca rješenja.

(5) Podnosilac zahtjeva i nosilac rješenja treba da postignu dogovor o zajedničkoj upotrebi podataka radi sprečavanja ponavljanja testova i studija na kičmenjacima, a podjela troškova nastalih pri izradi izvještaja izvedenih testova i studija utvrđuje se na pravičan, transparentan i nediskriminatorni način, pri čemu je podnosilac zahtjeva dužan da učestvuje u podjeli troškova za dobijanje podataka koje treba da dostavi radi izadavanja rješenja o autorizaciji.

(6) O načinu zajedničke upotrebe izvještaja, testova i studija koji uključuju kičmenjake, potencijalni podnosilac zahtjeva i nosilac autorizacije sredstva za zaštitu bilja obavještavaju Upravu u pisanoj formi.

(7) U slučajevima u kojima potencijalni podnosilac zahtjeva i nosilac rješenja sredstva za zaštitu bilja koja sadrže istu aktivnu supstancu, protektant ili sinergist ili adjuvant, nijesu postigli sporazum o zajedničkoj upotrebi izvještaja, testova i studija koji uključuju kičmenjake, potencijalni podnosilac zahtjeva o tome obavještava Upravu u pisanoj formi, a nepostizanje sporazuma ne sprečava Upravu da izvještaje izvedenih testova i studija na kičmenjacima iskoristi za potrebe procjene sredstva za zaštitu bilja.

V. ZAŠTITA PODATAKA I DIJELJENJE PODATAKA

Zaštita podataka

Član 22

(1) U postupku autorizacije sredstava za zaštitu bilja Uprava i ocjenjivači ne smiju zaštićene podatke iz dokumentacije iz čl. 19 i 20 ovog zakona iskoristiti u korist drugih podnosilaca zahtjeva za izdavanje autorizacije za sredstvo za zaštitu bilja, protektante ili sinergiste, ađuvante osim ako je:

- 1) podnosilac zahtjeva dostavio pismo pristupa ili pod uslovima iz člana 21 ovog zakona; ili
- 2) je istekao period zaštite podataka dodijeljen testovima ili studijama koji se razmatraju u odnosu na drugo sredstvo za zaštitu bilja.

(2) Kada se zaštita podataka primjenjuje na testove i studije koji se odnose na aktivne supstance, protektante ili sinergiste i sredstva za zaštitu bilja, koji se dostavljaju uz zahtjev za autorizaciju, ti testovi i studije treba da su:

- 1) neophodni za izadavanje autorizacije ili izmjenu i dopunu autorizacije radi upotrebe na drugom gajenom bilju; i
- 2) izrađeni u skladu sa principima dobre eksperimentalne prakse ili dobre laboratorijske prakse, odnosno da se ispitivanja fizičko- hemijskih i tehničkih osobina sredstava za zaštitu bilja sprovode u skladu sa članom 19 ovog zakona;

(3) Podaci iz stava 2 ovog člana se štite jedino ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) da se radi o prvom zahtjevu za autorizaciju sredstava za zaštitu bilja;
- 2) da je podnosilac zahtjeva pisanom izjavom tražio zaštitu podataka za testove i studije iz dosijea za aktivnu supstancu u vrijeme njihovog podnošenja, a izjava treba da sadrži podatak od kada teče period zaštite podataka radi određivanja perioda zaštite u Crnoj Gori pod uslovom da isti ne može biti duži od perioda prve zaštite u bilo kojoj članici Evropske unije;
- 3) da je podnosilac zahtjeva pisanom izjavom tražio zaštitu podataka za testove i studije iz dosijea za sredstvo za zaštitu bilja u vrijeme njihovog podnošenja;
- 4) ukoliko je zatražena zaštita testova i studija podnosilac zahtjeva dužan je da dostavi testove i studije za koje se traži zaštita;
- 5) da je podnosilac zahtjeva dostavio izjavu kojom izjavljuje da test ili studija nije ranije bila zaštićena, odnosno da period zaštite podataka nikada nije bio dodijeljen za testove ili studije ili da bilo koji dodijeljeni period nije istekao.

(4) Period zaštite podataka je deset godina od izdavanja rješenja o autorizaciji, osim za sredstva za zaštitu bilja niskog rizika, zaštita podataka je 13 godina.

(5) Zaštita podataka se ne primjenjuje u slučaju da je proširenje autorizacije sredstva za zaštitu bilja za upotrebu u malim usjevima i/ili zasadima i za manje i/ili velike namjene izdato na osnovu ekstrapolacije.

(6) Zaštita podataka se odnosi i na testove i studije koji su neophodni za produženje roka važenja rješenja autorizacije u skladu sa članom 30 ovog zakona, a period zaštite podataka iznosi 30 mjeseci.

VI. JAVNI PRISTUP INFORMACIJAMA

Povjerljivi podaci

Član 23

(1) Uprava je dužna da kao povjerljive čuva podatke koje podnosilac zahtjeva za autorizaciju odredi kao takve.

(2) Podaci iz stava 1 ovog člana koji se ne smatraju povjerljivim su:

- 1) naziv i sadržaj aktivnih supstanci, odnosno osnovnih supstanci u sredstvima za zaštitu bilja;
- 2) naziv sredstava za zaštitu bilja;
- 3) minimalni sadržaj aktivne supstance, odnosno osnovne supstance u tehničkom proizvodu;
- 4) maksimalni sadržaj nečistoća od toksikološkog i ekotoksikološkog značaja;
- 5) naziv ostalih supstanci koje su klasifikovane kao opasne;
- 6) fizičke i hemijske osobine aktivne supstance, odnosno osnovne supstance i sredstava za zaštitu bilja;
- 7) načini sprečavanja štetnog djelovanja aktivne supstance, odnosno osnovne supstance i sredstava za zaštitu bilja;
- 8) rezime rezultata ispitivanja aktivne supstance, odnosno osnovne supstance i sredstava za zaštitu bilja;
- 9) preporučeni postupci i sigurnosne mjere za smanjenje rizika pri rukovanju, skladištenju, transportu, požaru i drugim opasnostima;
- 10) metode za određivanje sadržaja aktivne supstance, odnosno osnovne supstance, nečistoća i drugih sastojaka u aktivnoj supstanci, odnosno osnovnoj supstanci i sredstvima za zaštitu bilja, kao i metode za određivanje rezidua sredstava za zaštitu bilja;
- 11) metode bezbjednog odlaganja aktivne supstance, odnosno osnovne supstance, sredstava za zaštitu bilja i ambalaže;
- 12) postupci dekontaminacije u slučaju rasipanja ili isticanja sredstava za zaštitu bilja;
- 13) podaci o prvoj pomoći i liječenju.

(3) Podnosilac zahtjeva za autorizaciju može podnijeti zahtjev Upravi kojim traži da se pojedini djelovi dostavljenih informacija u skladu sa ovim zakonom tretiraju kao povjerljivi, pri čemu se uz zahtjev prilaže i objašnjenje.

(4) Kada podnosilac zahtjeva dokaže da bi njihovo objavljivanje moglo značajno ugroziti njegove interese, povjerljivo postupanje može se odobriti samo u odnosu na sljedeće informacije:

- 1) koje su odobrene kao povjerljive u skladu sa propisom o bezbjednosti hrane;
- 2) specifikaciju nečistoća aktivne supstance i metode određivanja nečistoća u proizvedenim aktivnim supstancama osim onih nečistoća koje se smatraju relevantnim sa toksikološkog i ekotoksikološkog aspekta ili relevantnim za životnu sredinu i metode određivanja nečistoća;
- 3) rezultate ispitivanja proizvodnih šarži aktivne supstance, uključujući i nečistoće;
- 4) koje su o kompletnom sastavu sredstva za zaštitu bilja.

(5) U postupku odobravanja i procjene zahtjeva povjerljivosti Uprava:

- 1) odobrava povjerljivost podataka u vezi sa podacima iz stava 3 ovog člana u skladu sa procedurama za povjerljivost iz propisa kojim uređuje bezbjednost hrane;
- 2) obavještava podnosioca zahtjeva o podacima za koje je odobrena povjerljivost;
- 3) preduzima mjere kako podaci za koje je odobren zahtjev za povjerljivost budu tajni;
- 4) tajnom određuje sljedeće podatke: povjerljivost podataka u postupku koji je u toku, lični podaci, izveštaji o procjeni dokumentacije u postupku autorizacije, dokumenta i podaci koji su zaštićeni kao službena tajna;
- 5) izuzetno od stava 3 i tač. 2 i 3 ovoga člana, u hitnim situacijama radi zaštite zdravlja ljudi, zdravlja životinja ili životne sredine, u kriznim situacijama, informacije iz stava 3 ovog člana može da objavi;
- 6) u slučaju da podnosilac zahtjeva o povjerljivosti povuče ili je povukao zahtjev, povjerljivost se može poštovati u skladu sa ovim članom, a u slučaju da je do povlačenja zahtjeva došlo prije nego što je donesena odluka o zahtjevu za povjerljivost, Uprava neće objaviti informacije za koje je zatražena povjerljivost;

- 7) shodno primjenjuje propise o bezbjednosti hrane koji se odnose na zaštitu ličnih podataka;
- 8) informacije koje čine dio zaključaka naučnih izvještaja dostavljenih od strane nadležnog organa, a koje se odnose na predvidljive efekte na zdravlje ljudi, zdravlje životinja ili životnu sredinu, ipak objavljuje, kao i odredbe propisa o bezbjednosti hrane koje se odnose na preispitivanje povjerljivosti se shodno primjenjuju.

(6) Dokumentacija koja se podnosi uz zahtjev za autorizaciju, a koja sadrži propisane podatke, čuva se u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka.

(7) Zaposleni u Upravi, Komisija iz člana 24 ovog zakona, članovi savjetodavnih tijela i ocjenjivači dužni su da kao poslovnu tajnu čuvaju sve podatke iz dokumentacije koja se podnosi uz zahtjev za autorizaciju, a koja sadrži povjerljive podatke, kao i podatke o drugim postupcima koje podnosioci zahtjeva vode kod Uprave, osim uz saglasnost podnosioca zahtjeva, u toku i poslije napuštanja dužnosti.

(8) U slučaju povrede obaveze iz st. 6 i 7 ovog člana, primjenjuju se propisi kojima se uređuje zaštita tajnosti podataka.

(9) Podaci koji nijesu povjerljivi u skladu sa ovim članom, dostupni su na uvid uz podnesen pisani zahtjev i plaćenu naknadu.

(10) Lica iz stava 7 ovog člana potpisuju izjavu o čuvanju poslovne tajne

(11) Visinu naknade iz stava 9 ovog člana propisuje Vlada.

(12) Obrazac izjave o čuvanju poslovne tajne propisuje Ministarstvo.

Komisija za sredstva za zaštitu bilja

Član 24

(1) Radi davanja mišljenja i pružanja stručne pomoći u postupku autorizacije ili priznavanja autorizacije sredstava za zaštitu bilja: utvrđivanje roka važenja autorizacije i produženja autorizacije, uporedivosti prilika poljoprivredne proizvodnje, zaštite bilja, životne sredine ili klimatskih uslova, izdavanje dozvole za istraživanje i razvoj, ispitivanje sredstava za zaštitu bilja, izdavanje vanredne dozvole, dozvole za proširenje upotrebe sredstava za zaštitu bilja (male kulture i male namjene), mišljenje i odobravanje plana tretiranja iz vazduha, edukacija, planova, posebnih programa i monitoringa sredstva za zaštitu bilja i rezidua pesticida, upotrebe sredstava za zaštitu bilja, unaprjeđivanje dobre poljoprivredne prakse za sredstva za zaštitu bilja i integralno upravljanje štetnim organizmima, davanje preporuka za izradu propisa u oblasti sredstava za zaštitu bilja i obavljanje drugih neophodnih zadataka u vezi sa sredstvima za zaštitu bilja, obrazuje se Komisija za sredstva za zaštitu bilja (u daljem tekstu: Komisija).

(2) Komisiju iz stava 1 ovog člana obrazuje Ministarstvo iz reda istaknutih javnih naučnih i stručnih radnika za sredstva za zaštitu bilja, zdravstvene zaštite bilja, zaštite životne sredine, hemije, biohemije, toksikologije i drugih stručnih radnika od značaja za oblast sredstava za zaštitu bilja.

(3) Komisija ima sedam članova i obrazuje se u skladu sa namjenom sredstava za zaštitu bilja u postupku autorizacije ili priznavanja autorizacije sredstava za zaštitu bilja.

(4) Članovi Komisije moraju potpisati obrazac izjave o čuvanju tajnosti podataka i obrazac izjave o nepostojanju sukoba interesa.

(5) Komisija donosi poslovnik o svom radu.

(6) Članovima Komisije u postupku autorizacije ili priznavanja autorizacije sredstava za zaštitu bilja za rad pripada naknada u visini koju utvrđuje Ministarstvo.

Informacije o potencijalno štetnim ili neprihvatljivim učincima

Član 25

(1) Lice iz člana 37 ovog zakona, koje ima odobrenje za proširenje upotrebe autorizovanog sredstva za zaštitu bilja dužno je da nakon saznanja o mogućem opasnom uticaju sredstva za zaštitu bilja, aktivnih supstanci, njihovih metabolita, protektanata, sinergista ili koformulanta koje sredstvo

za zaštitu bilja sadrži ili rezidua pesticida na zdravlje ljudi, životinja, površinske i podzemne vode i životnu sredinu, uključujući i nova saznanja o mogućim ograničenjima plodoreda, neočekivano slaboj efikasnosti, razvoju rezistentnosti i neočekivanim efektima na bilje, biljne proizvode i životnu sredinu, bez odlaganja obavijesti Upravu.

(2) Obaveza obavještavanja iz stava 1 ovog člana odnosi se na informacije nosioca autorizacije, koji evidentira i izvještava o svim sumnjivim neželjenim reakcijama kod ljudi, životinja i u životnoj sredini povezanim sa upotrebom sredstva za zaštitu bilja, uključuju se i relevantne informacije o odlukama ili procjenama međunarodnih organizacija ili javnih tijela koja odobravaju sredstva za zaštitu bilja ili aktivne supstance u trećim zemljama.

(3) Lice iz člana 37 ovog zakona, vodi evidenciju i izvještava o sumnjivim nepovoljnim reakcijama kod ljudi, životinja i u životnoj sredini koje su povezane sa upotrebom sredstva za zaštitu bilja.

(4) Obaveza obavještavanja iz stava 1 ovog člana, obuhvata i bitne informacije o odlukama ili procjenama međunarodnih organizacija ili drugih organa koji autorizuju sredstva za zaštitu bilja ili aktivne supstance u drugim državama, kao i procjenu da li sredstvo za zaštitu bilja ili aktivna supstanca, njeni metaboliti, protektant, sinergist ili koformulanat ispunjavaju propisane zahtjeve.

Rješenje o autorizaciji

Član 26

(1) Uprava izdaje rješenje o autorizaciji sredstva za zaštitu bilja ako:

- 1) su aktivne supstance, protektanti i sinergisti upisane u listu iz člana 34 ovog zakona;
- 2) je izvor aktivne supstance identičan ili ekvivalentan izvoru na osnovu koga je izvršen opis aktivne supstance u listu iz člana 34 ovog zakona, ako su aktivne supstance, protektanti i sinergisti iz drugog izvora ili iz istog izvora uz promjenu postupka proizvodnje i/ili mjesta proizvodnje treba da:
  - a) imaju specifikaciju o procjeni ekvivalentnost koja ne smije znatno odstupati od specifikacije za odobrene aktivne supstance, protektante i sinergiste; i
  - b) aktivne supstance, protektanti i sinergisti ne smiju imati više štetnih efekata u smislu nečistoća, već treba da su proizvedeni u skladu sa specifikacijom proizvodnog postupka u dokumentaciji podnešenoj za dobijanje rješenja;
- 3) sredstvo za zaštitu bilja ne sadrži koformulant upisan u Listu neprihvatljivih koformulanata;
- 4) tehnička formulacija sredstva za zaštitu bilja obezbjeđuje da su izlaganje korisnika i drugi rizici ograničeni na najmanju moguću mjeru;
- 5) sredstvo za zaštitu bilja, uzimajući u obzir realne uslove upotrebe i dobre poljoprivredne prakse u zaštiti bilja:
  - a) je efikasano za predloženu upotrebu;
  - b) nema direktan ili indirektan štetan uticaj na zdravlje ljudi (naročito najosjetljivijih grupa) ili na zdravlje životinja, i to neposredno ili preko vode za piće (uzimajući u obzir i supstance koje nastaju kao rezultat tretiranja vode), hrane, hrane za životinje ili vazduha, ili kao posljedica kontakta na radnom mjestu ili preko drugih indirektnih uticaja, a uzimajući u obzir poznate kumulativne i sinergističke efekte ako su naučne metode za procjenu tih uticaja dostupne i usvojene;
  - c) nema direktan ili indirektan štetan uticaj na podzemne vode;
  - d) nema nepoželjan uticaj na bilje ili biljne proizvode;
  - e) ne izaziva nepotrebne patnje i bol kičmenjacima za čije se suzbijanje koristi;
  - f) nema neprihvatljiv uticaj na životnu sredinu (kada su naučne metode za procjenu tih uticaja dostupne i usvojene), naročito imajući u vidu:
    - njegovu sudbinu i ponašanje u životnoj sredini, a naročito kontaminaciju površinskih voda (uključujući slivove i priobalne vode), podzemnih voda,

vazduha i zemljišta, uzimajući u obzir mjesta koja su udaljena od mjesta upotrebe sredstava za zaštitu bilja i prateći njegovo prenošenje na velike udaljenosti u životnoj sredini;

- uticaj na neciljane organizme, uključujući ponašanje tih organizama;
  - biološku raznovrsnost i ekosistem;
- 6) količina i priroda aktivnih supstanci, protektanata, sinergista i, kada je to potrebno, nečistoće od toksikološkog ili ekotoksikološkog značaja ili nečistoće relevantne za životnu sredinu, kao i koformulanti, mogu se odrediti odgovarajućim metodama;
  - 7) ostaci od toksikološkog i ekotoksikološkog značaja, koji nastaju kao rezultat odobrenih primjena, mogu se odrediti odgovarajućim metodama koje su opšteprihvaćene, sa odgovarajućim granicama detekcije u relevantnim uzorcima;
  - 8) fizička i hemijska svojstva sredstva za zaštitu bilja su ispitana i prihvatljiva sa aspekta odgovarajuće primjene i skladištenja sredstva za zaštitu bilja;
  - 9) za bilje ili biljne proizvode koji se koriste kao hrana ili hrana za životinje, gdje je to primjenjivo maksimalno dozvoljene količine rezidua za poljoprivredne proizvode na koje se odnosi upotreba iz autorizacije treba da budu uspostavljeni ili modifikovani u skladu sa propisom koji uređuje maksimalno dozvoljene količine rezidua;
  - 10) je dostavljena dokumentacija iz člana 19 stav 2 i člana 20 stav 3 ovog zakona;
  - 11) je sredstvo za zaštitu bilja procjenjeno u skladu sa propisom kojim se uređuju jedinstvena načela za ocjenjivanje sredstva za zaštitu bilja iz člana 18 stav 6 ovog zakona.

(2) Podnosilac zahtjeva za autorizaciju sredstva za zaštitu bilja dostavlja dokaze da su ispunjeni uslovi iz stava 1 ovog člana.

(3) Procjena ispunjenosti uslova iz stava 2 ovog člana vrši se na osnovu podnesenih službeno priznatih testova i studija koje su relevantne i reprezentativne za upotrebu sredstva za zaštitu bilja.

(4) Ako se u postupku procjene iz člana 20 ovog zakona, utvrdi da sredstvo za zaštitu bilja ispunjava propisane uslove Uprava donosi rješenje o autorizaciji.

(5) Rješenje o autorizaciji je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

(6) Kada se u postupku procjene iz stava 1 ovog člana, utvrdi da se iz priložene dokumentacije ne može procijeniti u potpunosti ekotoksikološko svojstvo, u tom slučaju je podnosilac zahtjeva dužan da dostavi podatke potrebne za dokazivanje da za to sredstvo za zaštitu bilja postoje uporedivi ekvivalentni podaci za drugo autorizovano sredstvo za zaštitu bilja.

(7) Metode iz stava 7 ovog člana izvode se u odgovarajućim uslovima poljoprivredne proizvodnje, zaštite bilja i životne sredine koje odgovaraju okolnostima u kojima će se sredstva za zaštitu bilja upotrebljavati na teritoriji Crne Gore (EPPO metode).

(8) Uz dokumentaciju iz člana 19 stav 2 i člana 20 stav 3 ovog zakona prilažu se, na zahtjev Uprave i rezultati o biološkim ispitivanjima na teritoriji Crne Gore na osnovu metoda koje propisuje Ministarstvo.

Priznavanje autorizacije

Član 27

(1) Podnosilac zahtjeva može zahtijevati da se, za sredstvo za zaštitu bilja koje sadrži aktivnu supstancu ili aktivne supstance upisane na Listu iz člana 34 ovog zakona, na osnovu autorizacije u državi članici Evropske unije, prizna autorizacija, ako je to sredstvo bilo autorizovano u skladu sa jedinstvenim načelima za ocjenjivanje sredstva za zaštitu bilja iz člana 18 stav 5 ovog zakona i ako su za predloženu upotrebu sredstva za zaštitu bilja na teritoriji Crne Gore uslovi u poljoprivrednoj proizvodnji (prema uporedivim poljoprivrednim uslovima), zaštitu bilja i životnoj sredini, uključujući klimatske uslove.

(2) U slučajevima iz stava 1 ovog člana na teritoriji Crne Gore nije potrebno ponovno provjeravanje uslova iz člana 26 ovog zakona.

(3) Uz zahtjev za priznavanje autorizacije prilažu se dokazi: o identitetu aktivne supstance, sastavu sredstva za zaštitu bilja, kopija izvještaja o ocjeni koju je pripremila referentna država članica i odluci za autorizaciju sredstva za zaštitu bilja, kopija autorizacije sredstva za zaštitu bilja u drugoj državi (rješenje i slično), izjava da je sredstvo za zaštitu bilja identično onom iz države iz koje se priznaje autorizacija, koji su prevedeni na crnogorski jezik.

(4) Uprava može odbiti zahtjev iz stava 1 ovog člana zbog neuporedivosti prilika poljoprivredne proizvodnje, zdravstvene zaštite bilja, životne sredine ili klimatskih uslova na osnovu mišljenja Komisije.

(5) Uprava može zahtijevati da se ispitivanja biološke efikasnosti obave i u Crnoj Gori i odrediti dodatne uslove za upotrebu sredstva za zaštitu bilja, zbog:

- posebne ekološke osjetljivosti na određenim područjima (kraška područja);
- razlika u prehrambenim navikama stanovništva;
- pojave rezistentnosti.

(6) Uprava može, uz saglasnost nosioca autorizacije u postupku priznavanja autorizacije, u skladu sa uslovima iz člana 26 stav 2 ovog zakona i na osnovu mišljenja Komisije iz člana 18 st. 2 i 3 ovog zakona, i/ili ocjenjivača, izuzeti predloženu upotrebu sredstva za zaštitu bilja, kako bi se izuzele sve neuporedive prilike u poljoprivrednoj proizvodnji, zaštiti bilja ili životnoj sredini, uključujući i klimatske uslove.

(7) U postupku rješavanja zahtjeva za priznavanje autorizacije sredstva za zaštitu bilja dodjeljuje se jedinstveni autorizacioni broj koji se sastoji od dvoznačnog ISO koda (ME), slova P i četiri broja.

(8) Uprava može u postupku priznavanja autorizacije ograničiti upotrebu sredstva za zaštitu bilja zbog razlika u prehrambenim navikama stanovništva u Crnoj Gori u cilju sprečavanja izloženosti potrošača reziduama pesticida većim od prihvatljivog dnevnog unosa ADI (*acceptably daily intake*).

(9) Izuzetno od stava 1 ovog člana, ako sredstvo za zaštitu bilja nije autorizovano u Crnoj Gori zbog nepodnošenja zahtjeva za autorizaciju, naučna ustanova iz oblasti poljoprivrede ili profesionalne poljoprivredne organizacije može, uz saglasnost nosioca autorizacije u državi članici Evropske unije, da podnese zahtjev za autorizaciju tog sredstva za zaštitu bilja, za istu upotrebu i u skladu sa istim poljoprivrednim praksama, pri čemu podnosilac zahtjeva mora da dokaže da je upotreba takvog sredstva za zaštitu bilja od opšteg interesa za Crnu Goru.

(10) Ako nosilac autorizacije iz stava 9 ovog člana odbije da da saglasnost, Uprava može prihvatiti zahtjev iz razloga javnog interesa.

(11) Bliže uslove i način za priznavanje autorizacije, dodjelu jedinstvenog broja i procjenu uporedivosti prilika i klimatskih uslova iz st. 4 i 5 ovog člana, dostavljanje dokumentacije, kao i sadržaj dokumentacije za priznavanje autorizacije propisuje Ministarstvo.

Autorizacija, obnavljanje autorizacije i povlačenje ili izmjena odobrenja

Član 28

(1) Uprava sredstvo za zaštitu bilja autorizuje na period koji ne može da bude duži od jedne godine od datuma isteka odobrenja aktivnih supstanci, protektanata i sinergista sadržanih u sredstvu za zaštitu bilja, a nakon toga sve dok su aktivne supstance, protektanti i sinergisti sadržani u sredstvu za zaštitu bilja odobreni.

(2) Rok iz stava 1 ovog člana može se više puta produžavati, a kad zbog razloga koji su van kontrole nosioca autorizacije, prije isteka roka nije donešena odluka o produženjenju autorizacije, produžava se rok važenja autorizacije za period potreban za završetak razmatranja i donošenje odluke o produženju.

(3) Autorizacija može biti obnovljena ako nosilac autorizacije podnese Upravi zahtjev kojim dokazuje da su ispunjeni uslovi iz člana 26 ovog Zakona.

(4) U roku od tri mjeseca od obnove odobrenja aktivne supstance, protektanta ili sinergista sadržanih u sredstvu za zaštitu bilja, podnosilac zahtjeva dužan je da dostavi sljedeće informacije:

- 1) kopiju autorizacije sredstva za zaštitu bilja;
- 2) sve nove zahtijevane informacije koje su rezultat izmjena u obaveznim podacima ili kriterijumima;
- 3) dokaz da su novi podaci dostavljeni kao rezultat zahtjeva za podatke ili kriterijuma koji nisu bili na snazi kada je odobrenje sredstva za zaštitu bilja dodijeljeno, ili da su potrebni radi izmjene uslova odobrenja;
- 4) sve informacije potrebne da se pokaže da sredstvo za zaštitu bilja ispunjava zahtjeve utvrđene propisima za obnavljanje odobrenja aktivne supstance, protektanta ili sinergista sadržanih u njemu;
- 5) izvještaj o informacijama iz monitoringa, kada je odobrenje bilo podložno monitoringu.

(5) Uprava provjerava usklađenost svih sredstava za zaštitu bilja koja sadrže predmetnu aktivnu supstancu, protektant ili sinergist sa svim uslovima i ograničenjima predviđenim u postupku obnove odobrenja.

(6) Uprava može uspostaviti smjernice o organizaciji provjera usklađenosti.

(7) Uprava donosi odluku o obnovi odobrenja sredstva za zaštitu bilja najkasnije u roku od 12 mjeseci od dana obnove odobrenja aktivne supstance, protektanta ili sinergista sadržanih u njemu.

(8) Kada, iz razloga koji nisu pod kontrolom nosioca odobrenja, odluka o obnovi odobrenja nije donesena prije isteka odobrenja, Uprava produžava odobrenje za period potreban da se završi ispitivanje i donese odluka o obnovi.

(9) Uprava:

- može u svakom trenutku preispitati odobrenje kada postoje indikacije da zahtjev iz člana 26 ovog zakona više nije ispunjen;
- je dužna preispitati odobrenje kada zaključi da ciljevi okvira za djelovanje u oblasti politike voda možda neće biti ostvareni.

(10) U slučaju da Uprava namjerava povući ili izmijeniti odobrenje, dužna je obavijestiti nosioca odobrenja, omogućavajući mu podnošenje komentara i/ili potrebnih informacija.

(11) Uprava povlači ili mjenja autorizaciju, prema potrebi, ako:

- 1) zahtjevi iz člana 26 ovog zakona nisu ispunjeni ili više nisu ispunjeni;
- 2) podnesena je lažna ili obmanjujuća informacija o činjenicama na osnovu kojih je izdata autorizacija;
- 3) jedan od uslova iz autorizacije nije ispunjen;
- 4) na osnovu razvoja naučnih i tehničkih saznanja, način upotrebe i količine koje se primjenjuju mogu se izmijeniti; ili
- 5) nosilac autorizacije nije ispunio obaveze u skladu sa ovim zakonom.

Osnovne supstance

Član 29

(1) Osnovna supstanca jeste aktivna supstanca koja:

- 1) ne izaziva zabrinutost;
- 2) nema osobine endokrinog disruptora ili osobine koja dovode do neurotoksičnih ili imunotoksičnih efekata;
- 3) nije primarno proizvedena kao sredstvo za zaštitu bilja, a ispoljava određenu biološku aktivnost i korisna je u oblasti zaštite bilja, bilo direktno ili u sredstvima u čiji sastav ulazi ta supstanca i jednostavni rastvarač;

4) se ne stavlja u promet kao sredstvo za zaštitu bilja.

(2) Osnovnom supstancom se smatra i supstanca koja ispunjava kriterijume da se može koristiti kao hrana.

(3) Osnovna supstanca je supstanca koja je odobrena na neograničeni period vremena i koja nema nepoželjan uticaj na bilje ili biljne proizvode i neprihvatljiv uticaj na životnu sredinu, kada se upotrebljava u skladu sa dobrom poljoprivrednom praksom u zaštiti bilja u postojećim uslovima upotrebe i koja je upisana u Listu odobrenih aktivnih supstanci.

(4) Osnovna supstanca se ne koristi pretežno u svrhu zaštite bilja, ali je korisna u zaštiti bilja bilo direktno ili u proizvodu koji se sastoji od supstance i jednostavnog razblaženja.

(5) Osnovna supstanca se ne stavlja se u promet kao sredstvo za zaštitu bilja i ne podliježe postupku autorizacije u skladu sa ovim zakonom.

(6) Uprava na internet stranici objavljuje uputstva za upotrebu osnovnih supstanci u zaštiti bilja.

(7) Proizvođač proizvoda na bazi osnovne supstance, čija je namjena zaštita bilja, ima obavezu da na proizvodu navede i uputstvo za upotrebu usaglašeno sa Listom odobrenih aktivnih supstanci (DIO C: osnovne supstance) i uputstvom za upotrebu iz stava 6 ovog člana.

(8) Uputstvo za upotrebu u zaštiti bilja može biti naznačeno na ambalaži proizvoda.

(9) Izuzetno od člana 19 ovog zakona, osnovna supstanca je ona koja je odobrena u Evropskoj uniji i za koju su sprovedene relevantne evaulacije koje reguliše upotrebu te supstance u svrhe različite od upotrebe kao sredstva za zaštitu bilja i koje pokazuju da ta supstanca nema neposredne niti odložene štetne efekte na zdravlje ljudi ili životinja, niti neprihvatljiv uticaj na životnu sredinu.

Rješenje o autorizaciji i priznavanju autorizacije

Član 30

(1) Rješenje o autorizaciji i priznavanju autorizacije sredstva za zaštitu bilja iz čl. 26 do 32 ovog zakona, izdaje Uprava najkasnije u roku od 12 mjeseci od dana prijema potpune dokumentacije podnosioca zahtjeva, pri čemu se definiše bilje ili biljni proizvodi, nepoljoprivredne površine na kojima i u koje svrhe sredstvo za zaštitu bilja može da bude upotrijebljeno, klasifikacija sredstva za zaštitu bilja.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, po zahtjevu za izmjenu ili dopunu rješenja o autorizaciji sredstva za zaštitu bilja zbog manjih promjena, koje nemaju uticaj na zdravlje ljudi, životinja i životnu sredinu, Uprava izdaje rješenje o izmjeni, bez procjenjivanja sredstva za zaštitu bilja.

(3) Rješenje o autorizaciji sredstva za zaštitu bilja glasi na sredstvo za zaštitu bilja i na podnosioca zahtjeva iz člana 17 stav 1 ovog zakona.

(4) Rješenje o autorizaciji ili priznavanju autorizacije naročito sadrži:

1) trgovački naziv sredstva za zaštitu bilja;

2) namjenu i način djelovanja;

3) oblik i oznaku formulacije;

4) naziv i adresu proizvođača;

5) naziv i adresu nosioca autorizacije i/ili podnosioca zahtjeva;

6) naziv i adresu uvoznika/distributera;

7) naziv i sadržaj i druge podatke o aktivnoj supstanci, sinergisti i protektantu i drugim supstancama;

8) podatke o fizičko-hemijskim i tehničkim osobinama sredstva za zaštitu bilja za dati tip formulacije;

9) podatke o upotrebi sredstva za zaštitu bilja, i to o:

– usjevima i zasadima u kojima se koristi ili drugim namjenama;

– vrstama štetnih organizama za čije se suzbijanje autorizuje;

- količinama ili koncentraciji za svaku namjenu odnosno maksimalne doze po hektaru kod svake upotrebe;
- vremenu upotrebe u odnosu na štetni organizam i fenofazi bilja koje se tretira;
- načinu upotrebe i količini vode i sl;
- maksimalnom broju tretiranja na istoj površini u toku godine;
- interval između tretiranja;
- podacima o karenci odnosno periodu između posljednje primjene i žetve;
- periodu između posljednje primjene i konzumacije biljnog proizvoda, kada je primjenjivo;

10) maksimalni nivo rezidua;

11) ograničenja koja mogu biti: ograničenja u vezi sa distribucijom i upotrebom sredstva za zaštitu bilja kako bi se zaštitilo zdravlje distributera, korisnika, prolaznika, u blizini nastanjenog stanovništva, potrošača ili dotičnih radnika ili životne sredine, uzimajući u obzir zahtjeve propisane zakonom, a takva se ograničenja moraju naznačiti na etiketi;

12) klasifikaciju, obavještenja o opasnosti, dodatne oznake, ograničenja, upozorenja, specifične oznake rizika, simptome i znake trovanja, mjere prve pomoći i liječenja, kategorija korisnika

13) veličinu pakovanja i materijal od koga je pakovanje izrađeno;

14) mjesto prodaje;

15) kategorije korisnika: profesionalni i/ili neprofesionalni;

16) rok važenja rješenja;

17) rješenje koje se priznaje;

18) dodijeljeni jedinstveni broj.

(5) Pored podataka iz stava 3 ovog člana, rješenje o autorizaciji ili priznavanju autorizacije može da sadrži i:

1) dodatne napomene – ograničenja ili upozorenja;

2) informacije o intervalu ponovnog ulaska (radna karenca);

3) ograničenje vezano za stavljanje u promet i upotrebu sredstva za zaštitu bilja u cilju zaštite zdravlja ljudi i životinja i životne sredine, kao i obavještanje prije upotrebe lica koja bi mogla biti izložena zanošenju, ukoliko su zatražili da budu obaviješteni;

4) podatke o miješanju sa drugim sredstvima za zaštitu bilja;

5) naznake za pravilnu upotrebu prema načelima integralnog upravljanja štetnim organizmima.

(6) Sastavni dio rješenja iz stava 1 ovog člana je odobreno uputstvo za upotrebu i odobrena etiketa.

(7) Bliži sadržaj rješenja o autorizaciji sredstva za zaštitu bilja iz stava 3 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Povlačenje ili izmjena odobrenja na zahtjev nosioca odobrenja

Član 31

(1) Odobrenje se može povući ili izmijeniti na zahtjev nosioca odobrenja uz navođenje razloga za svoj zahtjev.

(2) Izmjene iz stava 1 ovog zakona mogu da se odobre samo ako je utvrđeno da su zahtjevi iz člana 26 ovog zakona i dalje ispunjeni.

(3) Nakon izmjene iz stava 4 ovog člana, Uprava će rješenjem odobriti nosiocu odobrenja period do šest mjeseci od isteka odobrenja za prodaju postojećih zaliha sredstva za zaštitu bilja.

(4) U odluci iz stava 3 ovog člana, Uprava, kada razlozi za povlačenje, izmjenu ili neobnavljanje odobrenja nijesu povezani sa zaštitom zdravlja ljudi i životinja ili zaštitom životne sredine, ograničava period odlaganja, koji ne smije biti duži od šest mjeseci za prodaju i

distribuciju, te dodatnih najviše godinu dana za odlaganje, skladištenje i upotrebu postojećih zaliha predmetnih sredstava za zaštitu bilja.

Stavljanje u promet sredstava za zaštitu bilja niskog rizika

Član 32

(1) Sredstvo za zaštitu bilja koje sadrži samo aktivne supstance niskog rizika se autorizuje kao sredstvo za zaštitu bilja niskog rizika ukoliko na osnovu procjene rizika nijesu potrebne posebne mjere smanjenja rizika i pod uslovom da ispunjava sljedeće zahtjeve:

- 1) aktivne supstance niskog rizika, protektanti i sinergisti koje ono sadrži su odobrene u skladu sa članom 34 ovog zakona;
- 2) ne sadrži supstance koje izazivaju zabrinutost;
- 3) je dovoljno efikasno;
- 4) ne uzrokuje nepotrebnu bol i patnje kičmenjacima koji se suzbijaju;
- 5) u skladu je sa članom 20 stav 1 ovog zakona.

(2) Sredstva iz stava 1 ovog člana označavaju se kao „sredstva za zaštitu bilja niskog rizika”.

(3) Podnosilac zahtjeva za sredstvo za zaštitu bilja niskog rizika mora dokazati da su zahtjevi utvrđeni u stavu 1 ovog člana ispunjeni i mora uz zahtjev podnijeti cjelokupnu dokumentaciju i rezime za svaku tačku potrebnih podataka za aktivne supstance i sredstva za zaštitu bilja.

(4) Uprava donosi rješenje o odobrenju zahtjeva za sredstvo za zaštitu bilja niskog rizika u roku od 120 dana, a ako su potrebne dodatne informacije, određuje se novi rok u kojem ih podnosilac zahtjeva mora podnijeti, koji nije duži od šest mjeseci, a ističe u trenutku primanja informacije.

(5) Ako do kraja perioda iz roka iz stava 4 ovog člana podnosilac nije dostavio informacije koje nedostaju, Uprava obavještava podnosioca da zahtjev nije prihvatljiv.

Registar sredstava za zaštitu bilja

Član 33

(1) Upis u Registar sredstava za zaštitu bilja vrši se na osnovu izdatog rješenja o autorizaciji odnosno priznavanju autorizacije.

(2) Uprava vodi Registar sredstava za zaštitu bilja za stavljanje u promet na teritoriji Crne Gore.

(3) Uprava utvrđuje listu autorizovanih sredstava za zaštitu bilja.

(4) Lista iz stava 3 ovog člana objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore", najmanje jednom godišnje i internet stranici Uprave.

(5) Način vođenja i sadržaj Registra iz stava 1 ovog člana i sadržaj liste iz stava 3 ovog člana propisuje Ministarstvo.

VII. AĐUVANATI, PROTEKTANATI I SINERGISTI

Lista

Član 34

(1) Listu dozvoljenih aktivnih supstanci koja sadrži osnovne supstance i supstance niskog rizika usklađenu sa odgovarajućom listom Evropske unije utvrđuje Uprava.

(2) Listu odobrenih ađuvanata, protektanata i sinergista odnosno procijenjenih i odobrenih usklađenu sa odgovarajućom listom Evropske unije utvrđuje Uprava.

(3) Listu neprihvatljivih koformulanata koji su procijenjeni kao neprihvatljiv sastojak sredstava za zaštitu bilja, a koja se usklađuje sa odgovarajućom listom Evropske unije utvrđuje Uprava.

(4) Liste iz st. 1, 2 i 3 ovog člana objavljuju se u "Službenom listu Crne Gore", najmanje jednom godišnje.

(5) Ako u toku tekuće godine dođe do promjene statusa aktivnih supstanci, prema podacima objavljenim od strane Evropske komisije, njihov status objavljuje se na internet stranici Uprave i čini sastavni dio liste iz stava 1 ovog člana.

(6) Aduvanti, protektanti i sinergisti iz stava 2 ovog člana, odobravaju se u skladu sa članom 19 ovog zakona.

Dozvola za istraživanje i razvoj sredstava za zaštitu bilja

Član 35

(1) Eksperimenti ili testovi koji uključuju ispuštanje u životnu sredinu sredstva za zaštitu bilja koje nije autorizovano, vrše se na osnovu dozvole za istraživanje i/ili razvoj koja se izdaje rješenjem Uprave, na osnovu podnijetog zahtjeva.

(2) Stav 1 ovog člana primjenjuje se i na autorizovana sredstva za zaštitu bilja za koja je potrebno izvršiti ispitivanja za istraživanje u naučne i/ili razvojne svrhe, koja se izvode u životnoj sredini za upotrebe koje nijesu navedene u rješenju o autorizaciji tog sredstva za zaštitu bilja.

(3) Zahtjev iz stava 1 ovog člana može da podnese naučnoistraživačka organizacija u oblasti sredstava za zaštitu bilja i/ili zdravstvene zaštite bilja, pravno lice odnosno preduzetnik koji posjeduje ovlaštenje iz člana 39 stav 1 tač. 1 do 4 ovog zakona, kao i lice iz člana 18 stav 2 ovog zakona.

(4) Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana, za izdavanje rješenja o dozvoli za istraživanje i/ili razvoj podnosi se dokumentacija.

(5) U slučaju da sredstvo za zaštitu bilja nije autorizovano, rješenjem o dozvoli za istraživanje i/ili razvoj dozvoljava se i uvoz uzorka sredstva za zaštitu bilja koje nije autorizovano i količina uzorka koji se može uvoziti.

(6) Rješenjem o dozvoli za istraživanje i/ili razvoj mogu se odrediti ograničenja količina upotrebe sredstva za zaštitu bilja i površine koje će se tretirati, količina uzorka koji se može uvoziti radi istraživanja i/ili razvoja, kao i mjere za sprečavanje štetnih uticaja na zdravlje ljudi i životinja i na životnu sredinu, uključujući i mjeru zabrane korišćenja i stavljanja u promet tretiranog bilja ili biljnih proizvoda u slučaju da maksimalne dozvoljene količine rezidua sredstava za zaštitu bilja nijesu utvrđene.

(7) Istraživanje u naučne i/ili razvojne svrhe neautorizovanog sredstva za zaštitu bilja u životnoj sredini vrši se u kontrolisanim uslovima i sa ograničenim količinama na ograničenom području istraživanja, na osnovu dozvole iz stava 1 ovog člana.

(8) Na osnovu zahtjeva iz stava 1 ovog člana i dokumentacije iz stava 4 ovog člana i pozitivnog mišljenja Komisije iz člana 24 ovog zakona, Uprava izdaje dozvolu iz stava 1 ovog člana, ako sredstvo za zaštitu bilja nije opasno za zdravlje ljudi i životinja i ako nema nepovoljnog uticaja na životnu sredinu.

(9) U slučaju da se utvrdi da istraživanja iz stava 1 ovog člana mogu imati štetan uticaj na zdravlje ljudi i životinja ili neprihvatljivo štetan uticaj na životnu sredinu, Uprava može, na predlog Komisije, zabraniti ili dozvoliti istraživanja uz ispunjavanje uslova za sprečavanje štetnog uticaja.

(10) Dozvola iz stava 1 ovog člana neće se izdati za eksperimente ili testove koji uključuju ispuštanje genetski modifikovanog organizma u životnu sredinu, osim ako je takvo ispuštanje dozvoljeno u skladu sa zakonom koji uređuje genetički modifikovane organizme.

(11) Rješenje iz stava 1 ovog člana je konačno u upravnom postupku i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

(12) Sadržaj i obrazac zahtjeva i dozvole, dokumentaciju iz stava 1 ovog člana i rok istraživanja propisuje Ministarstvo.

Vanredne dozvole

Član 36

(1) U slučaju vanrednih okolnosti prouzrokovanih štetnim organizmom, kojeg nije moguće suzbiti ili ograničiti autorizovanim sredstvima za zaštitu bilja ni drugim mjerama ili u slučaju nestašice sredstava za zaštitu bilja na tržištu, Uprava može da izda vanrednu dozvolu za stavljanje u promet i upotrebu neautorizovanog sredstva za zaštitu bilja.

(2) Postupak za izdavanje vanredne dozvole pokreće se po službenoj dužnosti ili na zahtjev zainteresovanog lica.

(3) Uprava vanrednu dozvolu izdaje na osnovu mišljenja Komisije.

(4) Uprava može izdati vanrednu dozvolu za stavljanje u promet neautorizovanog sredstva za zaštitu bilja po službenoj dužnosti ili na zahtjev zainteresovanog lica i kada na tržištu nema autorizovanih sredstava za određene namjene (tretiranje određenih vrsta sjemena, tretiranje sjemena određenim sredstvom za zaštitu bilja i slično), ako je to opravdano u skladu sa naučnim saznanjima i dobrom poljoprivrednom praksom.

(5) Uslove za izdavanje vanredne dozvole, potrebnu dokumentaciju koja se podnosi uz zahtjev, sadržaj i obrazac zahtjeva i vanredne dozvole propisuje Ministarstvo.

Proširenje upotrebe autorizovanog sredstva za zaštitu

Član 37

(1) Proizvođač, naučnoistraživačke organizacije u oblasti poljoprivrede i šumarstva, korisnici i/ili njihova udruženja, privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik koji se profesionalno bave poljoprivredom ili šumarstvom za proširenje upotrebe autorizovanog sredstva za zaštitu bilja za male namjene može podnijeti zahtjev Upravi.

(2) Podnosilac zahtjeva iz stava 1 ovog člana uz zahtjev prilaže dokumentaciju ili podatke kojima obrazlaže zahtjev za proširenje upotrebe autorizovanog sredstva za zaštitu bilja za male namjene (*minor use*).

(3) Uprava izdaje rješenje za proširenje upotrebe namjene autorizovanog sredstva za zaštitu bilja na osnovu predloga Komisije, ako su ispunjeni uslovi iz člana 26 stav 1 tač. 3, 4, i 5 ovog zakona, u obliku izmjene već postojeće autorizacije ili odvojenom autorizacijom, u skladu sa zakonom kojim se uređuje upravni postupak.

(4) O rješenju iz stava 3 ovog člana, Uprava obavještava nosioca autorizacije sredstva za zaštitu bilja za male namjene i traži izmjenu etikete, a ako to nosilac autorizacije odbije, Uprava obezbjeđuje da su korisnici cjelovito i u detaljima obaviješteni o upustvima o upotrebi putem službenih publikacija ili službene internet stranice, a službena publikacija ili prema potrebi etiketa treba da sadrži uputstvo o odgovornosti lica koje upotrebljava sredstvo za zaštitu bilja u odnosu na nezadovoljavajuću efikasnost ili fitotoksičnost sredstva za koje je odobrena mala namjena.

(5) Proširenje na male namjene odvojeno se naznačava na etiketi uz posebno ukazivanje na ograničenu odgovornost.

(6) Uprava će olakšati ili podsticati podnošenje zahtjeva za produženje odobrenja već odobrenih sredstava za zaštitu bilja za male namjene iz stava 1 ovog člana.

(7) Podnosioci zahtjeva iz stava 1 ovog člana mogu da podnesu zahtjev za odobrenje sredstva za zaštitu bilja za male namjene u skladu sa članom 27 stav 1 ovog zakona, pod uslovom da je predmetno sredstvo za zaštitu bilja odobreno u državi članici koja će odobriti namjene u skladu sa ovim zakonom, pod uslovom da se te namjene takođe smatraju malim u državama članicama iz kojih se podnosi zahtjev.

(8) Bliže uslove za izdavanje dozvole i sadržaj rješenja iz stava 3 ovog člana, kao i Listu malih namjena propisuje Ministarstvo.

Ovlašćena lica za stručne poslove iz oblasti sredstava za zaštitu bilja

Član 38

(1) Stručne poslove iz oblasti sredstava za zaštitu bilja, poslove laboratorijskih analiza za praćenje rezidua pesticida u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje bezbjednost hrane vrše naučno-istraživačke ustanove koje imaju licencu i/ili institucije kao što su inovaciono preduzetnički centri odnosno ustanove visokog i srednjeg obrazovanja i/ili naučno istraživačke ustanove iz oblasti poljoprivrede - zaštite bilja (u daljem tekstu: ovlašćeno lice) i koje ovlasti rješanjem Uprava, a koje ispunjavaju uslove u pogledu kadra, prostora i opreme.

(2) Uprava rješanjem iz stava 1 ovog člana utvrđuje ispunjenost uslova iz člana 39 stav 2 ovog zakona.

Stručni poslovi iz oblasti sredstava za zaštitu bilja

Član 39

(1) Stručni poslovi iz oblasti sredstava za zaštitu bilja, koje vrše ovlašćena lica odnose se na:

- 1) laboratorijska ispitivanja sredstava za zaštitu bilja;
- 2) laboratorijska ispitivanja rezidua sredstava za zaštitu bilja i utvrđivanja maksimalnog nivoa rezidua;
- 3) laboratorijska ispitivanja po programu monitoringa rezidua sredstava za zaštitu bilja;
- 4) laboratorijska ispitivanja po programu monitoringa post autorizacijske kontrole sredstava za zaštitu bilja;
- 5) sprovođenje istraživačkih i razvojnih djelatnosti iz oblasti sredstava za zaštitu bilja;
- 6) razvijanje i uvođenje novih postupaka u dobroj poljoprivrednoj praksi i integralnom upravljanju štetnim organizmima;
- 7) sprovođenje programa monitoringa uređaja za upotrebu sredstava za zaštitu bilja;
- 8) provjeru tehničke ispravnosti uređaja za upotrebu sredstava za zaštitu bilja;
- 9) izradu stručnih osnova za upotrebu uređaja za sredstava za zaštitu bilja;
- 10) pružanje stručne pomoći u sprovođenju mjera iz oblasti sredstava za zaštitu bilja;
- 11) edukaciju lica odgovornih za uređaje za upotrebu sredstava za zaštitu bilja;
- 12) edukaciju lica odgovornih za promet sredstava za zaštitu bilja;
- 13) organizovanje i edukaciju profesionalnih korisnika;
- 14) izradu stručnih osnova i mišljenja iz oblasti sredstava i rezidua sredstava za zaštitu bilja;
- 15) ispitivanje biološke efikasnosti sredstava za zaštitu bilja;
- 16) druge poslove u skladu sa ovim zakonom.

(2) Uslove u pogledu stručnog kadra, opreme, prostorija i uređaja koje treba da ispunjavaju ovlašćena lica iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

(3) Poslovi iz stava 1 ovog člana finansiraju se iz budžeta Crne Gore, osim poslova koji se obavljaju na zahtjev pravnih i fizičkih lica.

VIII. HITNE SITUACIJE

Hitne mjere

Član 40

(1) Kada aktivna supstanca, protektant, sinergist ili koformulant, ili sredstvo za zaštitu bilja koje je odobreno u skladu sa ovim zakonom predstavlja ozbiljan rizik za zdravlje ljudi ili životinja ili za životnu sredinu, i da se takav rizik ne može zadovoljavajuće kontrolisati preduzetim mjerama, mjere za ograničavanje ili zabranu upotrebe i/ili prodaje te supstance ili proizvoda preduzimaju se odmah, bilo na sopstvenu inicijativu Uprave ili na zahtjev drugih organa.

(2) U slučaju iz stava 1 ovog člana, Uprava ispituje dokaze i može zatražiti mišljenja naučnih i drugih institucija.

(3) Uprava može odrediti rok u kojem se mišljenje iz stava 2 ovog člana mora dostaviti.

Pružanje usluga

Član 41

(1) Poslove suzbijanja i iskorjenjivanja štetnih organizama u poljoprivredi i šumarstvu sredstvima za zaštitu bilja odnosno poslove operativnih usluga prilikom kojih se upotrebljavaju sredstva za zaštitu bilja mogu obavljati privredna društva, odnosno druga pravna lica ili preduzetnici koji ispunjavaju propisane uslove (u daljem tekstu: davaoci usluga) koji su registrovani za obavljanje te djelatnosti u CRPS i ako ispunjavaju uslove iz člana 6 stav 2 ovog zakona.

(2) Davaoci usluga, upisuju se u Registar lica koja obavljaju poslove suzbijanja i iskorjenjivanja štetnih organizama u poljoprivredi i šumarstvu sredstvima za zaštitu bilja (u daljem tekstu: Registar davaoca usluga).

(3) Registar davaoca usluga vodi Uprava.

(4) Uprava utvrđuje rješenjem ispunjenost uslova iz stava 1 ovog člana.

(5) Uslove u pogledu prostora i opreme koje treba da ispunjava davalac usluga iz stava 1 ovog člana i način vođenja Registara davaoca usluga propisuje Ministarstvo.

IX. UREĐAJI ZA UPOTREBU SREDSTAVA ZA ZAŠTITU BILJA

Uređaji za upotrebu

Član 42

(1) Uređaji za upotrebu mogu se koristiti i stavljati u promet ako, u skladu sa predviđenom namjenom, obezbjeđuju sigurnu i efikasnu upotrebu i sigurnost za rukovaoce, ljude, životinje, radnu i životnu sredinu i koje prati sertifikat proizvođača.

(2) Vlasnik uređaja za upotrebu sredstava za zaštitu bilja dužan je da uređaje drži u tehnički ispravnom stanju.

(3) Vlasnik uređaja za upotrebu dužan je da redovno vrši podešavanje i tehničku provjeru uređaja za upotrebu, kao i da koristi uređaje za upotrebu koji su periodično pregledani u skladu sa ovim zakonom.

Periodični pregled uređaja za upotrebu

Član 43

(1) Uređaji za upotrebu moraju da budu podvrgnuti periodičnim pregledima koji se obavljaju u propisanim vremenskim periodima.

(2) Periodični pregled uređaja, u smislu ovog zakona, jeste provjera tehničke ispravnosti i funkcionalnosti uređaja za upotrebu i provjera ispravnosti pojedinih radnih djelova tih uređaja, ocjena funkcionisanja pojedinih radnih djelova tih uređaja i uređaja za upotrebu u cjelini, zahtjeva za zdravlje i bezbjednost, kao i ekoloških zahtjeva koji se odnose na inspekciju uređaja za primjenu pesticida, kao i procjena rizika za rukovaoce, ljude, životinje, radnu i životnu sredinu.

(3) Periodični pregled uređaja za upotrebu vrši ovlašćeno pravno lice i/ili ovlašćena ustanova, koji ispunjavaju uslove u pogledu prostorija, opreme i kadra.

(4) Ovlašćeno pravno lice i/ili ovlašćena ustanova koji obavljaju poslove periodičnog pregleda dužna su da Upravi prijave svaku promjenu uslova za obavljanje poslova periodičnog pregleda, u roku od 30 dana od dana nastale promjene.

(5) Uprava donosi rješenje o ukidanju rješenja iz člana 38 stav 1 ovog zakona, na zahtjev lica iz stava 3 ovog člana kao i po službenoj dužnosti ukoliko se utvrdi da ova lica više ne ispunjavaju uslove predviđene ovim zakonom i propisima donijetim na osnovu njega.

(6) Rješenje iz stava 5 ovog člana je konačno u upravnom postupku i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

(7) Ovlašćeno pravno lice i/ili ovlašćena ustanova koji obavljaju poslove iz člana 39 stav 1 tačka 8 i stav 2 ovog zakona po završenom periodičnom pregledu za uređaje koji ispunjavaju uslove

izdaje certifikat o funkcionalnosti uređaja za upotrebu i obilježava uređaj za upotrebu oznakom i vodi evidenciju o obavljenim periodičnim pregledima.

(8) Ovlašćeno pravno lice i/ili ovlašćena ustanova koje obavlja poslove iz člana 39 stav 1 tačka 8 i stav 2 ovog zakona jednom godišnje Upravi dostavlja podatke o periodičnim pregledima.

(9) Certifikat i oznaka izdaju se na rok od tri godine od datuma zadnjeg pregleda/izdavanja, osim u slučaju novih uređaja za upotrebu za koje se certifikat i oznaka izdaje na rok od pet godina bez izvršenog periodičnog pregleda na osnovu certifikata proizvođača.

(10) Ovlašćeno pravno lice i/ili ovlašćena ustanova zadužuju oznake koje po završetku provjera stavljaju na vidno mjesto na uređaju gdje je najmanja mogućnost oštećenja znaka ako isti ispunjava propisane uslove, a u slučaju gubitka ili oštećenja znaka o obavljenoj provjeri, vlasnik/korisnik uređaja je dužan da zatraži izdavanje novog znaka od ovlašćenog pravnog lica koje mu je izdalo posljednji znak.

(11) Bliže uslove i zahtjeve za način obavljanja periodičnog pregleda uređaja za upotrebu i vremenski period u kome se obavlja periodični pregled uređaja za upotrebu iz stava 2 ovog člana, kontrolne liste (lista standarda za uređaje, lista standarda za provjeru uređaja, lista opštih zahtjeva, lista tehničkih zahtjeva), način evidentiranja izvršenog periodičnog pregleda uređaja za upotrebu, obrazac certifikata o funkcionalnosti uređaja za upotrebu, način obilježavanja i obrazac oznake za obilježavanje uređaja za upotrebu, kao i uređaje za upotrebu koji koriste, za koje se periodični pregled ne obavlja, propisuje Ministarstvo.

(12) Vlasnik uređaja za upotrebu sredstava za zaštitu bilja dužan je da čuva tehničku dokumentaciju o uređaju (certifikat proizvođača, prospekt, dokaz o izvršenoj popravci, certifikat o funkcionalnosti uređaja i sl).

(13) Obrazac oznake iz stava 7 ovog člana kojim se uređaj za upotrebu vidno obilježava obezbjeđuje Uprava.

Zaštita pčela, vodenih organizama, drugih neciljanih organizama i voda

Član 44

(1) Sredstva za zaštitu bilja koja su toksična za pčele, mogu se upotrebljavati ako su lica koja koriste sredstava za zaštitu bilja 48 sati prije upotrebe obavijestila odgajivače pčela, njihova udruženja i organe jedinice lokalne samouprave o predstojećoj upotrebi sredstava za zaštitu bilja, sa navođenjem načina upotrebe, radi preduzimanja odgovarajućih mjera zaštite u skladu sa dobrom poljoprivrednom praksom za sredstva za zaštitu bilja.

(2) Odgajivači pčela, njihova udruženja i organi jedinice lokalne samouprave dužni su da po prijemu obavještenja iz stava 1 ovog člana preduzmu odgovarajuće mjere zaštite, u skladu sa lokalnim uslovima, na lokacijama na kojima se nalaze pčelinja društva i paše koje pčele posjećuju i u kojima pčele masovno lete.

(3) Sredstva za zaštitu bilja koja su klasifikovana u klasu opasnosti „opasnost po vodenu životnu sredinu” i obilježena u skladu sa propisima kojima se uređuje klasifikacija, pakovanje i obilježavanje hemikalija, mogu se upotrebljavati na udaljenosti od vodenih površina koja je propisana zakonom kojim se uređuju vode, tako da se isključi mogućnost njihovog direktnog dospijevanja ili premještanja putem vjetra ili kiše na vodene površine.

(4) U cilju zaštite vodene životne sredine i zaliha vode za piće od uticaja sredstava za zaštitu bilja Uprava donosi mjere u skladu sa propisima koji uređuju vode, a naročito:

- 1) mjere koje daju prednosti sredstvima za zaštitu bilja koja nijesu klasifikovana kao opasna za vodenu sredinu niti sadrže opasne supstance koje izazivaju zabrinutost u skladu sa propisima koji uređuju vode;
- 2) mjere koje daju prednosti tehnici koja sprečava zanošenje, a naročito u usjevima vertikalnog porasta, kao što su voćnjaci, vinogradi ili hmelj;
- 3) mjere za ublažavanje rizika od zagađenja dalje od lokaliteta upotrebe usljed zanošenja i oticanja sredstava za zaštitu bilja, uključujući utvrđivanje odgovarajuće veličine tampon

zone za zaštitu vodenih organizmima koji nijesu predviđeni za tretiranje i zone bezbjedne zaštite za površinske i podzemne vode koje se služe za sakupljanje vode za piće u kojima sredstva za zaštitu bilja ne smiju da se koriste ili skladište;

4) smanjenje ili eliminisanje upotrebe, u najvećoj mogućoj mjeri, na ili duž puteva, željezničkih pruga, izuzetno poroznim površinama ili drugim infrastrukturama u neposrednoj blizini površinskih i podzemnih voda ili površinama koje predstavljaju visok rizik oticanja sredstava za zaštitu bilja u površinske vode ili kanalizaciju.

X. UVOZ

Registar uvoznika

Član 45

(1) Sredstva za zaštitu bilja koja su autorizovana u Crnoj Gori mogu uvoziti privredna društva, odnosno druga pravna lica ili preduzetnici upisani u Registar uvoznika sredstava za zaštitu bilja (u daljem tekstu: Registar uvoznika).

(2) Lica iz stava 1 ovog člana, uvezena sredstva za zaštitu bilja koja su autorizovana u Crnoj Gori, dužna su da isključivo isporučuju licima upisanim u Registar na veliko iz člana 6 ovog zakona.

(3) Registar uvoznika iz stava 1 ovog člana naročito sadrži:

- 1) redni broj;
- 2) broj iz Registra privrednih subjekata;
- 3) naziv uvoznika, adresa sjedišta i šifru djelatnosti;
- 4) poreski identifikacioni broj;
- 5) adresu carinskog skladišta;
- 6) adresu drugog objekta za skladištenje ukoliko je primjenjivo.

(5) Registar uvoznika se vodi u elektronskoj formi i može se povezivati sa drugim registrima i bazama podataka koje vodi Uprava i/ili Ministarstvo.

(6) Podaci iz Registra uvoznika su javni.

(7) Uvoznik je dužan da svaku promjenu podataka koji su upisani u Registar uvoznika prijavi Upravi u roku od 30 dana od dana nastale promjene.

(8) Upis u Registar uvoznika vrši se na osnovu zahtjeva sa priloženom dokumentacijom odnosno dokazima iz stava 3 ovog člana.

(9) Registar uvoznika vodi Uprava.

(10) Sadržaj, oblik i način vođenja Registra uvoznika, kao i sadržaj zahtjeva za upis u Registar uvoznika i potrebnu dokumentaciju propisuje Ministarstvo.

(11) Registrovani uvoznici dužni su da sredstvima za zaštitu bilja postupaju na način da ne ugrožavaju zdravlje ljudi ili životnu sredinu prilikom:

- 1) skladištenja, rukovanja i razvrstavanja sredstvima za zaštitu bilja;
- 2) odlaganja sredstava za zaštitu bilja isteklog roka;
- 3) čišćenja prostora u kom se skladište sredstva za zaštitu bilja;
- 4) saniranja ili odlaganja sredstva za zaštitu bilja oštećenog pakovanja u skladu sa propisima o otpadu.

(12) Uvoznici su dužni da postupaju sa sredstvima za zaštitu bilja na način koji obezbjeđuje izbjegavanje opasnih aktivnosti.

(13) Skladišta za sredstva za zaštitu bilja koja koriste uvoznici treba da ispunjavaju iste uslove u pogledu gradnje radi sprečavanja neželjenog oslobađanja i/ili oticanja, a naročito uslove vezane za lokaciju, veličinu i građevinski materijal kao i skladišta za distributere u skladu sa članom 6 ovog zakona.

XI. NADLEŽNOST UPRAVE

Upravni i sa njima povezani stručni poslovi

Član 46

Uprava obavlja upravne i sa njima povezane stručne poslove koji se odnose na:

- 1) autorizaciju sredstava za zaštitu bilja;
- 2) procjenjivanje aktivnih supstanci i sredstava za zaštitu bilja i izdavanje dozvola i rješenja o autorizaciji i priznavanju autorizacije sredstava za zaštitu bilja;
- 3) informisanje i podizanje svijesti šire javnosti uz podsticanje i sprovođenje programa informisanja i podizanja svijesti, radi stavljanja na raspolaganje zainteresovanoj javnosti tačnih i objektivnih informacija o sredstvima za zaštitu bilja, a naročito o rizicima i mogućim akutnim i hroničnim efektima na zdravlje ljudi, neciljane organizme i životnu sredinu koji proizlaze iz njihove upotrebe, kao i o upotrebi nehemijskih alternativa;
- 4) učešće u uspostavljanju sistema prikupljanja informacija o slučajevima akutnog i hroničnog trovanja sredstvima za zaštitu bilja, ukoliko su ove informacije dostupne, a naročito za izložene grupe kao što su lica koja upotrebljavaju sredstva za zaštitu bilja, poljoprivredni radnici ili lica koja žive u blizini područja na kojima se upotrebljavaju sredstva za zaštitu bilja;
- 5) učešće u izradi strateških smjernica za nadzor i praćenje (*monitoring and surveying*) efekata upotrebe sredstava za zaštitu bilja na zdravlje ljudi i životnu sredinu;
- 6) pripremu stručnih osnova i sprovođenje programa monitoringa post autorizacijske kontrole sredstava za zaštitu bilja;
- 7) izradu stručnih osnova, pripremu, koordinaciju i vršenje poslova vezanih za rezidue sredstava za zaštitu bilja;
- 8) izradu stručnih osnova, pripremu, koordinaciju i sprovođenje programa praćenja (monitoringa) rezidua sredstava za zaštitu bilja u hrani, na bilju ili biljnim proizvodima ili u bilju ili biljnim proizvodima;
- 9) pripremu stručnih osnova, koordinaciju za izradu i usvajanje propisa iz oblasti sredstava za zaštitu bilja;
- 10) izradu stručnih osnova, pripremu, koordinaciju i vršenje poslova vezanih za periodične preglede uređaja za upotrebu;
- 11) iniciranje primjenjenih i drugih istraživanja u oblasti sredstava za zaštitu bilja;
- 12) uvođenje načela dobre poljoprivredne prakse, dobre eksperimentalne prakse i integralnog upravljanja štetnim organizmima, razvijanje, uspostavljanje i primjenu novih postupaka u dobroj praksi za sredstva za zaštitu bilja i zdravstvenoj zaštiti bilja;
- 13) edukaciju lica odgovornih za procjenu, upotrebu, skladištenje, stavljanje u promet sredstava za zaštitu bilja, periodične preglede uređaja za njihovu upotrebu;
- 14) izradu stručnih osnova, koordinaciju za izradu i usvajanje propisa za metode uzorkovanja i laboratorijska ispitivanja sredstava za zaštitu bilja i rezidua sredstava za zaštitu bilja;
- 15) vođenje registara i evidencija;
- 16) utvrđivanje ispunjenosti uslova za upis u registre;
- 17) praćenje stanja u oblasti prometa sredstva za zaštitu bilja i učestvovanje u pripremi i sprovođenju mjera;
- 18) pripremu, koordinaciju i praćenje propisanih programa vezanih za mjere i pravilnu upotrebu sredstava za zaštitu bilja, kao i sprovođenje programa;
- 19) pripremu izvještaja, analiza, informacija i drugih dokumenata za organe i međunarodne organizacije na osnovu međunarodnih ugovora;

- 20) informisanje javnosti i zainteresovanih lica iz oblasti sredstava za zaštitu bilja;
- 21) izdavanje stručnih publikacija iz oblasti sredstava za zaštitu bilja;
- 22) uspostavljanje informacionog sistema iz oblasti sredstava za zaštitu bilja, prikupljanje, obradu i čuvanje podataka iz oblasti sredstava za zaštitu bilja;
- 23) saradnju sa drugim institucijama u Crnoj Gori i inostranstvu u oblasti sredstava za zaštitu bilja i sprovođenje projekata;
- 24) druge poslove u skladu sa zakonom.

XII. INFORMACIJE I VOĐENJE EVIDENCIJA

Prikupljanje podataka o sredstvima za zaštitu bilja

Član 47

(1) Radi analize i praćenja prometa i upotrebe sredstava za zaštitu bilja, kao i efikasnijeg nadzora nad prometom i upotrebom sredstava za zaštitu bilja Uprava prikuplja podatke o sredstvima za zaštitu bilja, reziduama sredstava za zaštitu bilja i uređajima za upotrebu i druge podatke potrebne za izradu i održavanje baza podataka i vođenje evidencija, uključujući liste, rješenja o autorizaciji i druge postupke u skladu sa ovim zakonom.

(2) Uprava prikuplja, koristi i razmjenjuje podatke i informacije iz propisanih baza podataka i evidencija koje vode drugi organi državne uprave, lokalne samouprave, ustanove, laboratorije, ocjenjivači, distributeri, proizvođači sredstava za zaštitu bilja i druge institucije, u skladu sa propisima koji uređuju pravo na pristup informacijama i zaštitu podataka, a naročito podatke koji se odnose na oblast opasnih supstanci i zagađivače životne sredine i ekološki značajne regione.

(3) Baza podataka iz stava 1 ovog člana mora biti povezana sa Registrom poljoprivrednih gazdinstava, a može se povezivati sa drugim registrima i bazama podataka koje vodi Uprava i/ili Ministarstvo.

(4) Radi sprovođenja postupaka iz st. 1, 2 i 3 ovog člana Uprava uspostavlja i održava informacioni sistem u oblasti sredstava za zaštitu bilja i obezbjeđuje usklađivanje i povezivanje informacionog sistema sa drugim domaćim i međunarodnim informacionim sistemima u oblasti sredstava za zaštitu bilja.

(5) Formiranje i održavanje informacionog sistema u oblasti sredstava za zaštitu bilja finansira se iz budžeta Crne Gore.

(6) Način prikupljanja podataka i informacija, vođenja baze podataka i evidencija iz stava 1 ovog člana i obavezu čuvanja tajnosti propisuje Ministarstvo.

Razmjena na međunarodnom nivou

Član 48

(1) Uprava može razmjenjivati na međunarodnom nivou informacije o autorizovanim sredstvima za zaštitu bilja, aktivne supstance, prestanku važenja autorizacije sredstava za zaštitu bilja, zabranama i ograničenjima prometa i upotrebe sredstava za zaštitu bilja, spisku graničnih prelaza preko kojih se može obavljati uvoz, sistematskom praćenju rezidua sredstava za zaštitu bilja, pošiljkama koje su zbog neusaglašenosti zabranjene za uvoz, ostalim podacima vezanim za sredstva za zaštitu bilja u skladu sa propisima i međunarodnim ugovorima.

(2) Uprava na svojoj internet stranici objavljuje u elektronskom obliku, radi stavljanja na uvid javnosti, informacije o sredstvima za zaštitu bilja koja su autorizovana ili povučena, a koje sadrže najmanje:

- 1) ime ili poslovni naziv nosioca rješenja i jedinstveni broj autorizacije;
- 2) trgovački naziv sredstva za zaštitu bilja;
- 3) vrstu sredstva za zaštitu bilja;
- 4) naziv i količinu svake aktivne supstance, safenera ili sinergista koju ono sadrži;

- 5) klasifikaciju, oznake upozorenja i obavještenja u skladu sa propisom kojim se uređuju hemikalije;
- 6) upotrebu ili upotrebe za koje je autorizovano;
- 7) razloge povlačenja autorizacije ako su važni za bezbjednost;
- 8) listu iz člana 37 ovog zakona.

(3) Informacije iz stava 1 ovog člana moraju da budu lako dostupne i ažuriraju se najmanje jednom u tri mjeseca.

XIII. NAKNADE I TROŠKOVI

Naknade za pokriće troškova

Član 49

(1) Naknade za pokriće troškova plaćaju se za:

- 1) postupak autorizacije sredstva za zaštitu bilja i troškova biološke analize u postupku autorizacije i priznavanja i produženja autorizacije sredstva za zaštitu bilja, podnosiocu zahtjeva;
- 2) sprovođenje osnovne i dodatne edukacije, podnosiocu zahtjeva;
- 3) izdavanje vanredne dozvole, podnosiocu zahtjeva;
- 4) utvrđivanje prisustva rezidua sredstava za zaštitu bilja u bilju, biljnim proizvodima, hrani ili hrani za životinje, kada rezidue sredstava za zaštitu bilja prelaze maksimalni nivo rezidua, vlasniku odnosno korisniku bilja, biljnih proizvoda, hrane i hrane za životinje;
- 5) analize zemljišta i drugih objekata pri upotrebi sredstava za zaštitu bilja ili aktivnih supstanci vlasniku, odnosno korisniku zemljišta;
- 6) laboratorijsko ispitivanje sredstava za zaštitu bilja nosiocu rješenja o autorizaciji ako to sredstvo za zaštitu bilja nije u skladu sa rješenjem o autorizaciji ili etiketom;
- 7) laboratorijsko ispitivanje uzoraka sredstava za zaštitu bilja pri uvozu, uvozniku od kojih su uzorci uzeti;
- 8) pregled uređaja, podnosiocu zahtjeva.

(2) Naknade iz stava 1 tač. 2, 4, 5, 6, 7 i 8 ovog člana prihod su lica koja obavljaju poslove ili pružaju usluge za koje se plaća naknada.

(3) Naknade iz stava 1 tač. 1 i 3 ovog člana prihod su budžeta Crne Gore.

(4) Visine naknada iz stava 1 tač. 1 i 3 ovog člana utvrđuje Vlada na osnovu realno ostvarenih troškova.

XIV. SLUŽBENE KONTROLE I INSPEKCIJSKI NADZOR

Organ odgovoran za organizaciju i sprovođenje službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti

Član 50

(1) Uprava je nadležni organ (*competent authorities*) odnosno centralni organ odgovoran za organizaciju i sprovođenje službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti u oblasti sredstava za zaštitu bilja i rezidua sredstava za zaštitu bilja u skladu sa ovim zakonom.

(2) Uprava uspostavlja sistem kontrole (*control system*) koji po potrebi uključuje i druge nadležne organe, njihove strukture i/ili resurse i procedure za vršenje službenih kontrola u skladu sa ovim zakonom i donosi plan službenih kontrola (*control plan*) koji sadrži informacije o strukturi, organizaciji i funkcionisanju sistema službenih kontrola sa detaljnim planom sprovođenja za određeni vremenski period.

(3) Sprovođenje službenih kontrola vrši se nad robom (*goods*) koja je u smislu ovog zakona sredstvo za zaštitu bilja, kao i sprovođenje službenih kontrola nad reziduama sredstava za zaštitu bilja na/u hrani, hrani za životinje, bilju, biljnim proizvodima i objektima pod nadzorom.

(4) Uprava izrađuje i dostavlja Vladi Crne Gore i Evropskoj komisiji izvještaj o obimu i rezultatima službenih kontrola iz stava 1 ovog člana u roku od šest mjeseci tekuće za prethodnu godinu.

Obaveze Uprave u sprovođenju službenih kontrola

Član 51

(1) Uprava u sprovođenju službenih kontrola dužna je da radi obezbjeđivanja efikasnog i efektivnog vršenja službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona:

- 1) uspostavi procedure i/ili postupke;
- 2) uspostavi procedure i/ili postupke radi obezbjeđivanja nepristrasnosti, kvaliteta i dosljednosti službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti;
- 3) uspostavi procedure i/ili postupke radi obezbjeđivanja da lica koje sprovode službene kontrole i druge službene aktivnosti nijesu u sukobu interesa;
- 4) obezbijedi adekvatne laboratorijske kapacitete za analize i ispitivanja ili pristup tim kapacitetima;
- 5) obezbijedi dovoljan broj zaposlenih lica sa odgovarajućim kvalifikacijama i iskustvom ili pristup dovoljnom broju takvih lica;
- 6) održava objekte i opremu zaposlenih lica;
- 7) ima jasna zakonska ovlašćenja za sprovođenje službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti, kao i zakonska ovlašćenja za preduzimanje aktivnosti propisanih ovim zakonom;
- 8) uspostavi procedure radi obezbjeđivanja zaposlenim licima pristupa prostorijama i dokumentaciji subjekta radi pravilnog obavljanja dužnosti; i
- 9) ima planove za vanredne situacije i da su spremni za sprovođenje istih.

(2) Lica koja vrše službene kontrole u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona ovlašćuju se u pisanoj formi sa navedenim službenim aktivnostima i zadacima za koja su ovlašćena, uz uslov da lica nijesu u sukobu interesa.

(3) Lica iz stava 2 ovog člana u skladu sa ovim zakonom moraju da:

- 1) iz oblasti nadležnosti imaju odgovarajuću obuku radi kompetentnog obavljanja dužnosti i dosljednog sprovođenja službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti;
- 2) prate novosti u oblasti nadležnosti i prema potrebi se redovno usavršavaju; i
- 3) prema potrebi obučavaju se za:
  - različite metode i tehnike kontrola, kao što su inspekcija, verifikacija, skrining, ciljani skrining, uzorkovanje i laboratorijske analize i ispitivanje;
  - procedure kontrola;
  - procjene neusaglašenosti sa pravilima;
  - opasnosti ili kritične tačke;
  - poznavanje različitih faza prometa, skladištenja, distribucije i upotrebe robe, kao i mogućim rizicima za zdravlje ljudi, zdravlje životinja i bilja, kao i za životnu sredinu;
  - ocjenjivanje primijenjenih procedura, integralnog upravljanja štetnim organizmima i dobre poljoprivredne prakse;
  - upoznavanje sa sistemima upravljanja koje koriste subjekti i procjenu subjekata ukoliko je relevantno za zahtjeve utvrđene ovim zakonom;
  - upoznavanje sa sistemom izdavanja autorizacija i priznavanja autorizacije sredstava za zaštitu bilja;
  - postupanje u vanrednim situacijama;

- upoznavanje sa sudskim postupcima i posljedicama službenih kontrola;
- za provjeru pisanog, dokumentarnog materijala i drugih zapisa, uključujući i one koji se odnose na međulaboratorijska uporedna ispitivanja, akreditaciju, analizu i upravljanje rizikom, a što je od važnosti u procjeni usklađenosti;
- kontrolne postupke i zahtjeve za uvoz u Crnu Goru robe; i
- druge oblasti koje su neophodne radi obezbjeđivanja da se službene kontrole vrše u skladu sa ovim zakonom.

(4) Uprava donosi i sprovodi godišnje programe obuka u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, radi obezbjeđivanja da zaposlena lica koja sprovode službene kontrole i druge službene aktivnosti imaju odgovarajuću obuku iz stava 3 ovog člana.

(5) Kada službene kontrole i druge službene aktivnosti vrši više nadležnih organa, između njih Uprava mora obezbijediti efikasnu i efektivnu koordinaciju i saradnju.

(6) Bliža pravila i uslove o kordinaciji i saradnji iz stava 5 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Audit

Član 52

(1) Uprava sprovodi reviziju (audit) koja predstavlja sistemsko i nezavisno provjeravanje postupanja u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, kojim se utvrđuje da li su postupanja i rezultati tog postupanja u skladu sa planiranim mjerama i da li se mjere sprovode efikasno i da li su odgovarajuće za postizanje ciljeva, radi obezbjeđivanja efikasne i efektivne koordinacije i saradnje prilikom sprovođenja službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti.

(2) Efikasnost službenih kontrola potvrđuje revizijom Uprava, radi preduzimanja korektivnih mjera prema potrebi i ažuriranja procedura i vodiča iz člana 10 stav 8 ovog zakona.

(3) Radi kontrole sprovođenja plana službenih kontrola, planiranih mjera i provjere efikasnosti i efektivnosti preduzetih mjera u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, Uprava uspostavlja samostalnu organizacionu jedinicu za nezavisno sprovođenje revizije.

(4) Jedinica iz stava 3 ovog člana utvrđuje stanje, sačinjava izvještaj i predlaže preduzimanje mjera u skladu sa rezultatima revizije kako bi se obezbijedilo ispunjavanje zahtjeva ovog zakona.

(5) Revizija se vrši na osnovu godišnjeg plana za vršenje unutrašnje revizije jedinice iz stava 3 ovog člana.

(6) Reviziju iz stava 1 ovog člana Uprava sprovodi samostalno ili nalaže reviziju i predviđa mjere u skladu sa rezultatima revizije.

(7) Revizija iz stava 1 ovog člana podleže nezavisnoj ocjeni i sprovodi se na transparentan način.

(8) Bliži način vršenja revizije iz stava 1 ovog člana za sprovođenje revizije u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona utvrđuje se propisom Ministarstva.

Pravo na žalbu

Član 53

(1) Protiv rješenja Uprave može se izjaviti žalba, u roku propisanom u skladu sa zakonom koji uređuje upravni postupak.

(2) Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana može se izjaviti žalba u roku od osam dana od dana dostave pisanog rješenja.

(3) O žalbi iz stava 1 ovog člana odlučuje Ministarstvo.

(4) Žalba ne odlaže izvršenje rješenja i ne utiče na obavezu preduzimanja hitnih mjera za uklanjanje ili ograničavanje rizika po zdravlje ljudi, životinja ili životne sredine u skladu sa ovim zakonom.

Obaveza povjerljivosti

Član 54

(1) Uprava kao i službene laboratorije u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, dužne su da obezbijede da informacije i saznanja dobijena vršenjem službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti ne otkrivaju trećim licima, ako su ti podaci zaštićeni u skladu sa ovim zakonom i propisima koji uređuju tajni podaci i zaštita podataka ličnosti, ovo se naročito odnosi na informacije koje po svojoj prirodi predstavljaju poslovnu tajnu i podliježu obavezi čuvanja poslovne tajne.

(2) Zaposlena u Upravi, kao i lica koja su uključena tokom vršenja službenih kontrola i službenih aktivnosti u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, dužna su da poštuju obavezu tajnosti u skladu sa ovim zakonom i zakonom koji uređuje rad državnih službenika i namještenika i da potpišu izjavu o zaštiti ličnih podataka i čuvanju poslovne tajne.

(3) Osim u slučaju da postoji preovladavajući javni interes za otkrivanje informacija obuhvaćenih obavezom čuvanja poslovne tajne iz stava 1 ovog člana, i ne dovodeći u pitanje situacije u kojima se otkrivanje zahtjeva po zakonu, takve informacije uključuju informacije čije bi objavljivanje ugrozilo:

- 1) svrhu inspekcija, provjera ili revizija;
- 2) zaštitu komercijalnih interesa subjekta ili bilo kog drugog pravnog ili fizičkog lica; ili
- 3) zaštitu sudskih postupaka i pravnih savjeta.

(4) Prilikom utvrđivanja da li postoji preovlađujući javni interes iz stava 3 ovog člana za objavljivanje informacija obuhvaćenih poslovnom tajnom iz stava 1 ovog člana Uprava uzima u obzir između ostalog i moguće rizike po zdravlje ljudi, životinja ili bilja ili ozbiljnost i obim rizika po životnu sredinu i prirodu.

(5) Obaveze povjerljivosti ne sprečavaju Upravu da objavi ili na drugi način učini dostupnim javnosti informacije o ishodu službenih kontrola u vezi sa pojedinačnim subjektima pod uslovom da su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) da je subjektu pružena mogućnost izjašnjenja na informacije i/ili podatke koje se namjeravaju objaviti ili na drugi način staviti na uvid javnosti, prije njihovog objavljivanja ili stavljanja na uvid javnosti, uzimajući u obzir hitnost situacije; i
- 2) da informacije i/ili podaci koji se objavljuju ili na drugi način stavljaju na uvid javnosti uzimaju u obzir izjašnjenje subjekta ili se objavljuju ili stavljaju na uvid javnosti zajedno sa izjašnjenjem.

(6) Obrazac izjave o zaštiti ličnih podataka i čuvanju poslovne tajne iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Opšta pravila o službenim kontrolama

Član 55

(1) Nad subjektima u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona vrše se redovne službene kontrole na osnovu rizika i sa odgovarajućom učestalošću, uzimajući u obzir:

- 1) utvrđene rizike povezane sa:
  - a) aktivnostima pod kontrolom subjekata;
  - b) mjestom obavljanja djelatnosti i aktivnosti subjekata; i
  - c) upotrebom proizvoda, procesa, materijala ili supstanci koje mogu negativno da utiču.
- 2) informacije koje ukazuju na vjerovatnoću dovođenja potrošača u zabludu, naročito u pogledu prirode, identiteta, svojstava, sastava, količine, roka trajanja, države porijekla ili mjesta porijekla, kao i načina proizvodnje;
- 3) prethodne evidencije subjekta u pogledu rezultatata prethodnih službenih kontrola i njihovu usaglašenost u skladu sa ovim zakonom;
- 4) pouzdanost i rezultate kontrola koje sprovode subjekti ili treća strana radi provjere usaglašenosti u skladu sa ovim zakonom i

5) informacije koje mogu ukazivati na neusaglašenost u skladu sa ovim zakonom.

(2) Službene kontrole u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona se vrše:

- sa odgovarajućom učestalošću utvrđenom na osnovu rizika, radi identifikacije mogućeg namjernog kršenja ovog zakona, učinjenog kroz prevare ili obmane, dodatno uzimajući u obzir i povezane informacije koje se razmjenjuju na nacionalnom i međunarodnom nivou, kao i druge informacije koje ukazuju na mogućnost takvih kršenja;

- prije stavljanja u promet ili premještanja robe u svrhu izdavanja službenih sertifikata ili službenih potvrda;

- bez prethodne najave, osim u slučajevima gdje je najava neophodna i opravdana za potrebe sprovođenja službene kontrole, a u slučaju službenih kontrola na zahtjev subjekta Uprava samostalno odlučuje da li će službene kontrole biti sprovedene sa prethodnom najavom ili bez nje, pri čemu službene kontrole uz prethodnu najavu ne isključuju službene kontrole bez prethodne najave;

- na način koji će obezbijediti da se administrativno opterećenje i ometanje poslovanja subjekta svede na najmanju moguću mjeru, ali da to ne utiče negativno na efikasnost tih kontrola;

- na isti način da se kontrole prilagođavaju specifičnim situacijama, bez obzira da li je roba dostupna u Crnoj Gore ili je namijenjena izvozu iz Crne Gore ili uvozu u Crnu Goru.

(3) Subjekti koji uvoze robu u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona dužni su da fitosanitarnom inspektoru na graničnom prelazu prijave pošiljku.

(4) Način vršenja kontrole, rok i obrazac prijave iz stava 3 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Subjekti, procesi i aktivnosti koji podliježu službenim kontrolama

Član 56

(1) Službene kontrole se vrše nad:

- 1) robom u fazama distribucije i upotrebe;
- 2) supstancama, materijalima ili drugim predmetima koji mogu uticati na svojstva roba i njihovu usaglašenost sa zahtjevima u fazama distribucije i upotrebe;
- 3) subjektima u pogledu njihovih aktivnosti, uključujući opremu, prevozna sredstva, prostorije i druga mjesta pod njihovom kontrolom, njihovog okruženja, kao i odgovarajućom dokumentacijom.

(2) Za potrebe vršenja službenih kontrola u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona Uprava je dužna da uspostavi i redovno ažurira registar subjekata u skladu sa ovim zakonom, a ukoliko takvi registri ili liste već postoje za druge potrebe mogu se koristiti i za potrebe ovog zakona.

(3) Subjekti iz stava 2 ovog člana dužni su da Upravi dostavljaju ažurirane podatke o nazivu i pravnom statusu i aktivnostima koje sprovode, uključujući aktivnosti preduzete komunikacijom na daljinu, kao i mjesta koja su pod njihovim nadzorom.

Transparentnost službenih kontrola

Član 57

(1) Službene kontrole vrše se uz visok nivo transparentnosti, a relevantne informacije u vezi sa organizovanjem i sprovođenjem službenih kontrola stavljaju se javnosti na raspolaganje najmanje jednom godišnje, a koje se odnose na:

- 1) vrstu, broj i rezultate službenih kontrola;
- 2) vrstu i broju utvrđenih slučajeva neusaglašenosti;
- 3) vrstu i broj slučajeva u kojima su preduzete mjere; i
- 4) vrstu i broj slučajeva u kojima su izrečene kazne.

(2) Informacije iz stava 1 tač. a do d ovog člana prema potrebi mogu se staviti na raspolaganje objavom godišnjeg izvještaja.

(3) U slučaju objave netačnih informacija Uprava je dužna da netačne informacije ispravi.

(4) Uprava može objaviti ili na drugi način učiniti dostupnim javnosti informacije o rangiranju pojedinačnih subjekta na osnovu rezultata jedne ili većeg broja službenih kontrola u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, ako:

- 1) su kriterijumi rangiranja objektivni, transparentni i javno dostupni; i
- 2) je uspostavljen sistem kojim se obezbjeđuje pošten, dosljedan i transparentan proces rangiranja.

(5) Bliža pravila i procedure kojima se obezbjeđuje ispravka netačnih informacija iz stava 3 ovog člana, kao i kriterijume i sisteme rangiranja iz stava 4 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Dokumentovane procedure kontrole

Član 58

(1) Službene kontrole u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona se vrše u skladu sa dokumentovanim procedurama.

(2) Službene kontrole iz stava 1 ovog člana se verifikuju u skladu sa uspostavljenim procedurama.

(3) Kada se postupkom verifikacije iz stava 2 ovog člana indetifikuju nedostaci preduzimaju se korektivne mjere i prema potrebi ažuriraju dokumentovane procedure predviđene stavom 1 ovog člana.

(4) Bliža pravila i uslove kojim se regulišu procedure za vršenje i verifikaciju službenih kontrola propisuje Ministarstvo.

Zapisnici o službenim kontrolama

Član 59

(1) O svakoj izvršenoj službenoj kontroli u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, sačinjava se zapisnik koji može biti u pisanom ili elektronskom obliku i koji mora da sadrži:

- 1) opis svrhe službene kontrole;
- 2) primjenjene metode;
- 3) rezultat službene kontrole; i
- 4) prema potrebi i mjere koje subjekat mora preduzeti, a koje su rezultat službene kontrole.

(2) Subjektu u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, koji podliježe službenoj kontroli se na njegov zahtjev obezbjeđuje kopija zapisnika iz stava 1 ovog člana, osim u slučaju izdavanja službenog sertifikata ili službene potvrde, ili ako se za potrebe sudskih postupaka ne zahtijeva drugačije.

(3) Ako se službenom kontrolom iz stava 1 ovog člana utvrdi bilo kakav oblik neusaglašenosti o tome se u pisanoj formi subjekt obavještava bez odlaganja.

(4) U slučaju kada vršenje službene kontrole u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona zahtjeva stalno ili redovno prisustvo zaposlenih lica ili predstavnika Uprave u objektima subjekta, zapisnik iz stava 1 ovog člana sačinjava se sa učestalošću kojim se Upravi i subjektu omogućava:

- 1) redovna informisanost o stepenu usaglašenosti; i
- 2) informisanost o bilo kakvom slučaju neusaglašenosti utvrđenom tokom službene kontrole.

Metode i tehnike službenih kontrola

Član 60

(1) Metode i tehnike službenih kontrola u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona uključuju sljedeće:

- 1) ispitivanje kontrola koje su uspostavili subjekti, kao i dobijenih rezultata;
- 2) pregled:

- a) opreme, prevoznih sredstava, objekata i drugih mjesta pod nadzorom subjekta i njihovog okruženja;
- b) robe, uključujući provjeru ambalaže i pakovanje;
- c) robe, uključujući provjeru uslova skladištenja;
- d) sljedljivosti, označavanja, reklamiranja;
- 3) kontrolu uslova u objektima subjekta;
- 4) postupanje sa ambalažom;
- 5) procjenu postupaka dobre proizvođačke prakse, dobre poljoprivredne prakse, dobre eksperimentalne prakse, integralnog upravljanja štetnim organizmima;
- 6) pregled dokumentacije, evidencije o sljedljivosti i drugih evidencija koje mogu biti relevantne za ocjenu usaglašenosti sa ovim zakonom, uključujući prema potrebi dokumenta koja prate robu koja ulazi u objekat ili izlazi iz njega;
- 7) razgovore sa subjektima i njihovim zaposlenim;
- 8) verifikaciju sprovedenih mjerenja i drugih rezultata ispitivanja preduzetih od strane opetareta;
- 9) uzorkovanje, analizu i ispitivanje;
- 10) reviziju subjekta; i
- 11) druge aktivnosti za utvrđivanje neusaglašenosti.

Obaveze subjekta

Član 61

(1) Radi sprovođenja službene kontrole ili drugih službenih aktivnosti u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, subjekt, na zahtjev lica koja sprovodi službenu kontrolu, dužan je da omogući pristup:

- 1) opremi, prevoznom sredstvu, objektu i drugim mjestima pod kontrolom subjekta i njihovog okruženja;
- 2) računarskom sistemu za upravljanje informacijama;
- 3) robi koja je pod njegovom kontrolom;
- 4) dokumentima i drugim relevantnim informacijama.

(2) U toku službene kontrole i drugih službenih aktivnosti u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, subjekat je dužan da saraduje sa licem koje sprovodi službenu kontrolu.

(3) Pored obaveza iz st. 1 i 2 ovog člana, subjekat odgovoran za pošiljku koja se uvozi ili je u nekom drugom carinskom postupku stavlja bez odlaganja na raspolaganje, u papirnom ili elektronskom obliku, sve potrebne informacije.

(4) Subjekt je dužan da obezbijedi sljedeće ažurirane informacije, a naročito:

- 1) naziv, poslovno ime i pravni organizacioni oblik;
- 2) specifične aktivnosti koje sprovode u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, uključujući aktivnosti koje se sprovode pomoću komunikacije na daljinu, kao i mjesta koja su pod njegovom kontrolom.

Posebni zahtjevi u pogledu sredstava za zaštitu bilja

Član 62

(1) Službenim kontrolama provjerava se usaglašenost sa zahtjevima ovog zakona.

(2) Učestalost sprovođenja službenih kontrola iz stava 1 ovog člana zasniva se na riziku i određuje se za u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona na osnovu:

- 1) rezultata aktivnosti monitoringa i programa, uključujući monitoring statusa površinskih i podzemnih voda i zaštićenih oblasti u skladu sa propisima kojima se uređuje zaštita vode;
- 2) informacija o neautorizovanim sredstvima za zaštitu bilja, uključujući nezakonitu odnosno ilegalnu trgovinu sredstvima za zaštitu bilja;

3) informacija o trovanjima sredstvima za zaštitu bilja, uključujući i dostupne informacije o potencijalnim štetnim ili neprihvatljivim efektima sredstava za zaštitu bilja, kao i informacije o hitnim zdravstvenim intervencijama u nacionalnom centru za kontrolu trovanja.

(3) Posebne zahtjeve u vezi sa sprovođenjem službenih kontrola u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona i reagovanja na poznate opasnosti i rizike koji bi mogli da predstavljaju sredstva za zaštitu bilja u vezi sa proizvodnjom, stavljanjem u promet, transportom, uvozom, pakovanjem, označavanjem, skladištenjem (u objektima i gazdinstvima) i upotrebom sredstava za zaštitu bilja radi osiguranja njihove bezbjednosti i održive upotrebe, kao i borbe protiv ilegalne trgovine.

(4) Bliži način sprovođenja službenih kontrola iz stava 1 ovog člana, i to:

1) minimalnu učestalost službenih kontrola u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, kada je minimalni nivo službene kontrole potreban da bi se reagovalo na poznate opasnosti i rizike koje bi mogla da predstavlja sredstva za zaštitu bilja u vezi sa proizvodnjom, stavljanjem u promet, transportom, uvozom, pakovanjem, označavanjem, skladištenjem (u objektima i gazdinstvima) i upotrebom sredstava za zaštitu bilja radi osiguranja njihove bezbjednosti i održive upotrebe, kao i borbu protiv nezakonite odnosno ilegalne trgovine sredstvima za zaštitu bilja;

2) prikupljanje informacija, praćenje i izvještavanje u vezi sa sumnjom na trovanje sredstavima za zaštitu bilja;

3) prikupljanje informacija, praćenje ne autorizovanih sredstava za zaštitu bilja i izvještavanje o njima, uključujući informacije o nezakonitoj odnosno ilegalnoj trgovini sredstvima za zaštitu bilja; propisuje Ministarstvo.

Metode uzorkovanja, analize i ispitivanja

Član 63

(1) Metode za uzorkovanje, laboratorijske analize i ispitivanje za vršenje službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona moraju biti u skladu sa propisima Unije koja utvrđuju te metode ili kriterijume učinka za te metode.

(2) Ukoliko propisi iz stava 1 ovog člana, a tiču se službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti, ne postoje, tada će, u zavisnosti od potrebe, službene laboratorije koristiti jednu od sljedećih metoda:

1) dostupne metode u skladu sa relevantnim međunarodno priznatim pravilima ili protokolima, uključujući i one koje je prihvatio Evropski komitet za standardizaciju (CEN); ili relevantne metode koje su razvile ili preporučile referentne laboratorije Evropske unije i koje su potvrđene u skladu sa međunarodno priznatim naučnim protokolima; i

2) ukoliko odgovarajuća pravila ili protokoli navedeni u stavu 2 tačka a ovog člana ne postoje, tada će službene laboratorije koristiti metode koje su u skladu sa:
- relevantnim pravilima utvrđenim na nacionalnom nivou ili ako takva pravila ne postoje, relevantne metode koje su razvile ili preporučile nacionalne referentne laboratorije i koje su potvrđene međunarodno priznatim naučnim protokolima; i
- relevantnim razvijenim metodama i potvrđenim međulaboratorijskim ili unutarlaboratorijskim studijama za potvrdu metodologije, a u skladu sa međunarodno prihvaćenim naučnim protokolima.

(3) Kada su laboratorijske analize i ispitivanja hitno potrebne, a ne postoji nijedna od metoda iz st. 1 i 2 ovog člana, relevantna nacionalna referentna laboratorija, ili ako takva nacionalna referentna laboratorija ne postoji, bilo koja druga određena laboratorija, može koristiti druge metode, osim onih iz st. 1 i 2 ovog člana do potvrđivanja odgovarajuće metode u skladu sa međunarodno prihvaćenim naučnim protokolima.

(4) Metode koje se koriste za laboratorijske analize moraju biti u skladu sa sljedećim kriterijumima:

- tačnost (istinitost i preciznost);
- primjenjivost (matriks i obim koncentracija);
- granice detekcije;
- granice kvantifikacije;
- preciznost;
- ponovljivost;
- reproduktivnost;
- iskorišćenost;
- selektivnost;
- senzitivnost;
- linearnost;
- mjerna nesigurnost; i
- drugi kriterijumi koji se mogu odabrati prema potrebi kao što su: kriterijumi učinka, parametre analize, ispitivanja ili dijagnoze, mjernu nesigurnost i procedure za validaciju tih metoda, kao i tumačenje analitičkih i rezultata ispitivanja.

(5) Uzimanje i označavanje uzoraka, kao i rukovanje obavlja se na način da se obezbijedi njihova pravna, naučna i tehnička validnost.

(6) Bliža pravila i uslove za metode uzorkovanja, laboratorijske analize i ispitivanje; kriterijume prihvatljivosti, parametre analize, mjernu nesigurnost i procedure za validaciju tih metoda i tumačenje analitičkih i laboratorijskih rezultata propisuje Ministarstvo.

Drugo stručno mišljenje

Član 64

(1) Uprava je dužna da subjektima u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona u okviru uzorkovanja, analiza i ispitivanja obezbijedi pravo na drugo stručno mišljenje o njihovom trošku, gdje je to primjenjivo.

(2) Pravo na drugo stručno mišljenje podrazumijeva pravo subjekta da zatraži pregled dokumentacije o uzorkovanju, analizi i ispitivanju od strane drugog priznatog stručnjaka koji ima odgovarajući nivo kvalifikacije.

(3) Kada je to relevantno, svrsishodno i tehnički izvodljivo, a imajući u vidu raširenost i učestalost rizika, kvarljivost uzoraka ili robe i količinu raspoložive robe/uzorka Uprava će:

- 1) prilikom uzimanja uzorka, i ako to zahtijeva subjekat, obezbijediti da se uzme dovoljna količina uzorka koja će omogućiti drugo stručno mišljenje i pregled iz stava 4 ovog člana, ako se pokaže kao neophodno; ili
- 2) kada nije moguće uzeti dovoljnu količinu uzorka iz tačke a ovog stava o tome obavijesti subjekta.

(4) Kada postoji spor između Uprave i subjekta koji se zasniva na drugom stručnom mišljenju iz stava 1 i 2 ovog člana subjekat može zahtijevati da o svom trošku pregleda dokumentaciju prvobitne analize i ispitivanja i prema potrebi i drugu analizu i ispitivanje kod druge službene laboratorije.

(5) Zahtjev subjekta za drugo stručno mišljenje u skladu sa st. 1 i 2 ovog člana ne utiče na obavezu Uprave da hitno preduzimanje mjera za otklanjanje ili ograničavanje rizika.

Uzorkovanje robe koja se prodaje putem sredstava za komunikaciju na daljinu

Član 65

(1) U slučaju da se prodaja robe u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, obavlja putem sredstava za komunikaciju na daljinu, Uprava može za potrebe službenih kontrola koristiti uzorke koje su bez otkrivanja svog identiteta naručili od subjekta.

(2) Nakon što Uprava dobije uzorke, preduzima korake da bi obezbijedila da subjekti od kojih su uzorci naručeni, u skladu sa stavom 1 ovog člana:

- 1) budu obavješteni da su takvi uzorci uzeti u okviru službene kontrole, i prema potrebi analizirani ili ispitani; i
- 2) budu obavješteni da mogu da, nakon alalize i ispitivanja tih uzoraka, ostvare svoje pravo na drugo stručno mišljenje iz člana 64 st. 1 i 2 ovog zakona.

Ovlašćivanje službenih laboratorija

Član 66

(1) Uprava će ovlastiti službene laboratorije za obavljanje laboratorijskih analiza i ispitivanja uzoraka uzetih tokom službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona.

(2) Uprava može kao službenu laboratoriju odrediti laboratoriju koja se nalazi u drugoj državi u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona ako su uspunjeni sljedeći uslovi:

1) postoje odgovarajući sistemi na osnovu kojih je Upravi omogućeno da vrši revizije i kontrole iz člana 68 stav 1 ovog zakona ili da sprovođenje revizija i kontrola delegira organu državne uprave druge države u kojoj se laboratorija nalazi; i

2) da ja ta laboratorija već određena kao službena laboratorija od strane nadležnih organa države na čijoj teritoriji se nalazi.

(3) Ovlašćivanje službene laboratorije obavlja se u pisanoj formi rješenjem koje sadrži detaljan opis:

- 1) poslova koje laboratorija obavlja kao službena laboratorija;
- 2) sistema pod kojima sprovodi poslove navedene u tački a ovog stava; i
- 3) sistema (ugovora i slično) neophodnih za obezbjeđivanje efikasne i djelotvorne koordinacije i saradnje između laboratorije i Uprave.

(4) Uprava kao službenu laboratoriju može odrediti laboratoriju koja:

- 1) posjeduje stručnost, opremu i infrastrukturu potrebnu za obavljanje analiza i ispitivanja uzoraka;
- 2) raspolaže dovoljnim brojem odgovarajućeg kvalifikovanog, obučenog i iskusnog osoblja;
- 3) obezbjeđuje da se poslovi dodijeljeni u skladu sa stavom 1 ovog člana obavljaju nepristrasno i bez sukoba interesa;
- 4) može blagovremeno dostaviti rezultate analiza i ispitivanja obavljene na uzorcima uzetim tokom službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti; i
- 5) posluje u skladu sa standardom EN ISO/IEC 17025 i akreditovana je od strane nacionalnog akreditacionog tijela koje posluje u skladu sa zakonom kojim se uređuje akreditacija.

(5) Obim akreditacije službene laboratorije iz stava 4 tačka 5 ovog člana:

- 1) obuhvata one metode laboratorijske analize i ispitivanja koje laboratorija mora da koristi za analize i ispitivanje kada postupa kao službena laboratorija;
- 2) može da sadrži jednu ili više metoda laboratorijskih analiza i ispitivanja ili grupe metoda; i
- 3) može se definisati na fleksibilan način kako bi se omogućilo da obim akreditacije uključuje modifikovane verzije metoda koje je službena laboratorija koristila u trenutku

dodjele akreditacije, ili pored tih metoda i nove metode razvijene na osnovu sopstvene validacije laboratorije i bez posebnog ocjenjivanja od strane nacionalnog akreditacionog tijela prije upotrebe tih modifikovanih ili novih metoda.

(6) Kada nijedna službena laboratorija u Crnoj Gori ili drugoj državi ne posjeduje stručnost, opremu, infrastrukturu i osoblje u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona neophodno za obavljanje novih ili posebno rijetkih laboratorijskih analiza i ispitivanja, tada će Uprava od laboratorija koje ne ispunjavaju jedan ili više zahtjeva propisanih u st. 3 i 4 ovog člana zahtijevati izvršenje tih analiza i ispitivanja.

Obaveze službenih laboratorija

Član 67

(1) Kada rezultati analize ili ispitivanja uzoraka uzetih tokom službenih kontrola ili drugih službenih aktivnosti u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona upućuju na rizik ili ukazuju na vjerovatnoću neusaglašenosti, službena laboratorija odmah obaviještava Upravu, a po potrebi i druge državne organe, a posebnim ugovorom može se odrediti da se takve informacije ne moraju odmah dostaviti.

(2) Na zahtjev referentne laboratorije Evropske unije ili druge države ili nacionalne referentne laboratorije, službene laboratorije Crne Gore učestvuju u međulaboratorijskim uporednim ispitivanjima ili ispitivanjima stručnosti koja se organizuju za analize i ispitivanja koju obavljaju u svojstvu službenih laboratorija.

(3) Na zahtjev Uprave, službene laboratorije stavljaju na uvid javnosti nazive metoda analize i ispitivanja za vršenje službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti.

(4) Na zahtjev Uprave, službene laboratorije, zajedno sa rezultatima navode metodu za svaku analizu i ispitivanje.

Revizije službenih laboratorija

Član 68

(1) Uprava je dužna da vrši redovne revizije službenih laboratorija u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, koje je ovlastila u skladu sa članom 66 stav 1 ovog zakona, ali i uvijek kada smatraju da je revizija neophodna, osim ako su te revizije suvišne u odnosu na akreditaciju iz člana 66 stav 4 tačka e ovog zakona.

(2) Uprava će u potpunosti ili za određene zadatke odmah povući ovlašćenje službene laboratorije u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, ako ista ne preduzme odgovarajuće i blagovremene korektivne mjere nakon što rezultati revizije iz stava 1 ovog člana otkriju da:

- 1) službena laboratorija više ne ispunjava uslove predviđene članom 66 stav 4 i 5 ovog zakona;
- 2) službena laboratorija ne ispunjava uslove predviđene članom 67 ovog zakona; i
- 3) službena laboratorija nije dovoljno uspješna u međulaboratorijskim uporednim ispitivanjima iz člana 67 stav 2 ovog zakona.

Odstupanja od uslova obavezne akreditacije određenih službenih laboratorija

Član 69

(1) Izuzetno od člana 66 stav 4 tačka 5 ovog zakona Uprava može odrediti kao službene laboratorije i laboratorije u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, koje ne ispunjavaju predviđene uslove, u kontekstu drugih službenih aktivnosti pod uslovom da:

- 1) koriste metode laboratorijskih analiza i ispitivanja iz člana 63 stav 1 i stav 2 tač. 1 ili 2 ovog zakona;
- 2) sprovode analize i ispitivanja pod nadzorom nadležnih organa ili nacionalnih referentnih laboratorija u vezi sa metodama koje koriste;

- 3) redovno učestvuju i imaju zadovoljavajuće rezultate u međulaboratorijskim uporednim testovima ili testovima stručnosti koje organizuju nacionalne referentne laboratorije u odnosu na metode koje koriste; i
  - 4) imaju uspostavljen sistem osiguranja kvaliteta kako bi se osigurali tačni i pouzdani rezultati metoda za laboratorijske analize i ispitivanja.
- (2) Kada metode koje koriste laboratorije iz stava 1 ovog člana zahtijevaju potvrdu rezultata laboratorijske analize i ispitivanja tada potvrdnu laboratorijsku analizu i ispitivanje vrši službena laboratorija iz člana 66 stav 4 tačka 5 ovog zakona.

Ovlašćenja za donošenje odstupanja od uslova za obaveznu akreditaciju metoda laboratorijskih analiza i ispitivanja koje koriste službene laboratorije

Član 70

Bliža pravila i uslove pod kojima propisuje Ministarstvo, u skladu sa članom 66 stav 1 ovog zakona, mogu kao službene laboratorije odrediti laboratorije koje ne ispunjavaju uslove iz člana 66 stav 4 tačka 5 ovog zakona u vezi sa metodama koje koriste za službene kontrole ili druge službene aktivnosti, pod uslovom da laboratorije ispunjavaju sljedeće uslove:

- 1) rade i akreditovane su u skladu sa standardom EN ISO/IEC 17025 za upotrebu jedne ili više metoda koje su slične i reprezentativne za druge metode koje koriste; i
- 2) redovno koriste metode za koje su dobili akreditaciju iz tačke 1 ovog člana.

Privremena odstupanja od uslova obavezne akreditacije službenih laboratorija

Član 71

(1) Izuzetno od člana 66 stav 5 tačka 1 ovog zakona, Uprava može privremeno ovlastiti postojeću službenu laboratoriju kao službenu laboratoriju u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, u skladu sa članom 66 stav 1 ovog zakona za upotrebu određene metode laboratorijske analize i ispitivanja za koju ista nije dobila akreditaciju iz člana 66 stav 4 tačka 5 ovog zakona ako je:

- 1) upotreba te metode novo zahtjevana;
  - 2) promjena metode koja je u upotrebi zahtjeva novu akreditaciju ili proširenje obima akreditacije koju je službena laboratorija već dobila; ili
  - 3) potreba za upotrebom metode proizilazi iz vanredne situacije ili novog rizika.
- (2) Privremeno ovlašćenje iz stava 1 ovog člana podliježe sljedećim uslovima:
- 1) službena laboratorija je već akreditovana u skladu sa standardom EN ISO/IEC 17025 za upotrebu metode koja je slična predmetnoj metodi koja nije obuhvaćena obimom njene akreditacije;
  - 2) da je u službenoj laboratoriji uspostavljen sistem obezbjeđenja kvaliteta koji osigurava dobijanje tačnih i pouzdanih rezultata upotrebom metode koja nije obuhvaćena obimom njene postojeće akreditacije; i
  - 3) da se analize i ispitivanja obavljaju pod nadzorom nadležnih organa ili nacionalne referentne laboratorije za tu metodu.

(3) Privremeno ovlašćenje iz stava 1 ovog člana ne može biti duže od jedne godine, a može se produžiti još jednom na dodatnih godinu dana ili na period od 5 godina za uspostavljanje započetog sistema akreditacije.

Službene kontrole robe prilikom uvoza

Član 72

- (1) Unos ili unošenje je uvoz pošiljke u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, na teritoriju Crne Gore iz drugih država.
- (2) Službene kontrole prilikom uvoza roba/pošiljaka u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, u Crnu Goru sprovode se na osnovu rizika i u skladu sa ovim zakonom, a pošiljka je, u

smislu ovog zakona, količina robe obuhvaćena istim službenim sertifikatom/dokumentom, službenom potvrdom ili bilo kojim drugim dokumentom, a koja se transportuje istim prevoznim sredstvom i dolazi iz istog područja ili iste države.

- (3) Uvoz u Crnu Goru iz stava 2 ovog člana može se vršiti preko određenih graničnih inspeksijskih mjesta na kojima je uspostavljen i organizovan rad graničnih fitosanitarnih inspektora i carinski nadzor u skladu sa zakonom, a uvoznici iz člana 45 ovog zakona dužni su da uvoz pošiljke robe najave fitosanitarnom inspektoratu na graničnom inspeksijskom mjestu i podnesu zahtjev za vršenje pregleda.
- (4) Granično inspeksijsko mjesto iz stava 3 ovog člana je mjesto sa pripadajućim objektima, koje je određeno u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje državna granica, za sprovođenje službenih kontrola u skladu sa ovim zakonom.
- (5) Fitosanitarni inspektori na graničnim inspeksijskim mjestima u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona vrše sljedeće postupke:
  - 1) pregled dokumentacije;
  - 2) identifikacioni pregled i
  - 3) fizički pregled pošiljke.

(6) Pregled dokumentacije iz stava 5 tačka 1 ovog člana je provjera službenih setifikata, potvrda i drugih dokumenata, uključujući i dokumenta komercijalne prirode koja prate pošiljku.

(7) Identifikacioni pregled iz stava 5 tačka 2 ovog člana je vizuelni pregled kojim se utvrđuje da li sadržaj i oznake na pošiljci, uključujući pečate i prevozna sredstva, odgovaraju podacima navedenim u dokumentaciji, odnosno službenim sertifikatima, potvrdama i drugoj pratećoj dokumentaciji.

(8) Fizički pregled iz stava 5 tačka 3 ovog člana je provjera pošiljke, a po potrebi i ambalaže, prevoznog sredstva, oznaka i temperature, uzimanjem uzoraka za analizu, kao i bilo koja druga provjera radi utvrđivanja usaglašenosti sa ovim zakonom, kao i provjera u unutrašnjoj kontroli ili u prostorijama subjekta.

(9) Do završetka postupka iz stava 5 ovog člana pošiljka ostaje pod carinskim nadzorom koji predstavlja postupak organa uprave nadležnog za poslove carine radi utvrđivanja usaglašenosti sa carinskim propisima odnosno carinskom kontrolom kao posebnim postupkom organa uprave nadležnog za poslove carine u skladu sa carinskim zakonom.

(10) U toku postupka iz stava 5 ovog člana fitosanitarni inspektor na graničnom inspeksijskom mjestu može da odredi mjeru službenog zadržavanja odnosno primijeni postupak kojim se obezbjeđuje da se pošiljka koja podliježe službenim kontrolama ne premješta ili da se njom ne rukuje dok se ne donese odluka o njenom odredištu, odnosno skladištenju od strane subjekata u skladu sa uputstvima i pod kontrolom graničnog fitosanitarnog inspektora.

(11) Tranzit je premeštanje pošiljke u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona iz jedne države u drugu državu, pri čemu ako pošiljka prolazi preko teritorije Crne Gore postupak se odvija pod nadzorom graničnog fitosanitarnog inspektora i carinskim nadzorom na mjestu izlaska koje je granično inspeksijsko mjesto ili bilo koje drugo mjesto preko kojeg pošiljka napušta carinsko područje Crne Gore u skladu sa carinskim propisima.

(12) Za vršenje pregleda iz stava 3 ovog člana uvoznik plaća taksu iz člana 91 stav 2 ovog zakona.

(13) Način vršenja službenih kontrola granično inspeksijsko mjesto, način najave i obrazac zahtjeva za vršenje pregleda pošiljke robe prilikom uvoza propisuje Ministarstvo.

Službene kontrole robe, osim one koja podliježe službenim kontrolama na graničnim inspekcijskim mjestima

Član 73

(1) Da bi se utvrdila usaglašenost sa pravilima iz člana 50 stav 3 ovog zakona, Uprava, na osnovu rizika i sa odgovarajućom učestalošću, redovno sprovodi službene kontrole prilikom uvoza robe u Crnu Goru.

(2) Odgovarajuća učestalost službenih kontrola iz stava 1 ovog člana utvrđuje se uzimajući u obzir:

- 1) rizike;
- 2) informacije koje upućuju na vjerovatnoću dovođenja potrošača u zabludu;
- 3) istorijat usaglašenosti sa zahtjevima utvrđenim u pravilima iz člana 50 stav 3 ovog zakona, a tiču se:
  - druge države i utvrđivanja porijekla ili mjesta proizvodnje, prema potrebi;
  - izvoznika; i
  - subjekta koji je odgovoran za pošiljku;
- 4) prethodno izvršene kontrole;
- 5) garancije nadležnih organa druge države.

(3) Službene kontrole iz stava 1 ovog člana sprovode se na odgovarajućem mjestu unutar carinskog područja Crne Gore, uključujući:

- 1) mjesto ulaska u Crnu Goru;
- 2) granično inspekcijsko mjesto;
- 3) mjesto puštanja u slobodan promet u Crnu Goru;
- 4) skladišta i objekte subjekta odgovornog za pošiljku;
- 5) mjesto odredišta.

(4) Izuzetno od st. 1 i 3 ovog člana fitosanitarni inspektor na graničnom inspekcijskom mjestu i drugim mjestima ulaska u Crnu Goru, kad sumnja da uvoz robe u Crnu Goru predstavlja rizik, vrši službene kontrole:

- 1) prevozna sredstava, uključujući i prazna; i
- 2) ambalaže.

(5) Službene kontrole iz stava 1 ovog člana vrše se u sklopu carinskih postupaka u skladu sa posebnim propisima:

- 1) stavljanje u slobodan promet;
- 2) posebni postupci;
- 3) izvoz; i
- 4) privremeno skladištenje.

Vrste službenih kontrola, osim onih koje podliježu službenim kontrolama na graničnim inspekcijskim mjestima

Član 74

(1) Službene kontrole u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona:

- 1) uvijek uključuju provjeru dokumentacije; i
- 2) uključuju provjere identiteta i fizičke provjere u zavisnosti od rizika.

(2) Fizičke provjere iz stava 1 tačka 2 ovog člana vrše se pod odgovarajućim uslovima koji omogućavaju pravilno sprovođenje provjere.

(3) Kada provjere dokumentacije, provjere identiteta ili fizičke provjere iz stava 1 ovog člana pokažu neusaglašenost, primjenjuju se odredbe u skladu sa ovim zakona.

(4) Bliža pravila i uslove za provjere iz stava 1 ovog člana, kao i pravila, uslove, rokove i obrasce na osnovu kojih mogu da se zatraže od subjekta informacije o dolasku određene robe u Crnu Goru propisuje Ministarstvo.

Uzorkovanje, osim onog za robe koje podliježu službenim kontrolama na graničnim inspekcijskim mjestima

Član 75

- (1) Prilikom uzimanja uzoraka u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, fitosanitarni inspektori će, ne dovodeći u pitanje pravila navedena u čl. 63 do 71 ovog zakona:
- 1) o uzimanju uzoraka obavijestiti subjekte i prema potrebi nadležne carinske organe;
  - 2) odlučiti da li pošiljku treba zadržati do dobijanja rezultata analiza i ispitivanja ili se stavlja u promet pod uslovom da se obezbijedi sljedljivost.
- (2) Bliža pravila i uslove koja se odnose na uspostavljanje procedura potrebnih za obezbjeđenje sljedljivosti iz stava 1 tačka 2 ovog člana i identifikaciju dokumenata koji moraju pratiti pošiljku iz stava 1 ovog člana kada su uzeti uzorci propisuje Ministarstvo.

Pošiljke koje podliježu službenim kontrolama na graničnim inspekcijskim mjestima

Član 76

- (1) Da bi se utvrdila usklađenost sa pravilima iz člana 50 stav 3 ovog zakona, fitosanitarni inspektor na graničnim inspekcijskim mjestima sprovodi službene kontrole pošiljke robe koje ulazi u Crnu Goru.
- (2) Subjekti odgovorni za pošiljku iz stava 1 ovog člana dužni su da istu prijave radi službenih kontrola na graničnom inspekcijskim mjestu.
- (3) Bliža pravila i uslove za uvoz pošiljki iz stava 1 ovog člana; pravila o saradnji i razmjeni informacija između subjekta i fitosanitarnih inspektora u vezi sa dolaskom i istovarom pošiljki radi efikasnog sprovođenja službenih kontrola; kao i pravila, uslove, rokove i obrasce za prijavu iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Sertifikati i dokumentacija koji prati pošiljke i podijeljene pošiljke

Član 77

(1) Originalne službene sertifikate ili dokumentaciju, ili njihove elektronske ekvivalente koji se zahtijevaju pravilima iz člana 50 stav 3 ovog zakona, a koji su pratili pošiljke robe predaju se fitosanitarnom inspektor na graničnom inspekcijskom mjestu, koji ih tu i čuvaju, osim ako je pravilima drugačije predviđeno.

(2) Subjektu odgovornom za pošiljku fitosanitarni inspektor na graničnom inspekcijskom mjestu izdaju ovjeren papirni ili elektronski primjerak službenog sertifikata ili dokument iz stava 1 ovog člana, ili ukoliko je pošiljka podijeljena, pojedinačno ovjerenu papirnu ili elektronsku kopiju sertifikata ili dokumenata.

(3) Pošiljke se ne razdvajaju dok se ne sprovede službena kontrola i dok se Zajednički zdravstveni ulazni dokument (u daljem tekstu: ZZUD) ne završi u skladu.

(4) Bliža pravila i uslove kojima se utvrđuju slučajevi i uslovi pod kojima ZZUD mora pratiti pošiljke do mjesta odredišta propisuje Ministarstvo.

Posebna pravila za službene kontrole na graničnim inspekcijskim mjestima

Član 78

Ministarstvo donosi bliža pravila i uslove:

- 1) pod kojima fitosanitarni inspektor na graničnim inspekcijskim mjestima može odobriti dalji transport pošiljki do krajnjeg odredišta dok se ne dobiju rezultati fizičkih provjera, ako su te provjere potrebne;

- 2) za vremenske rokove i procedure za obavljanje provjera dokumentacije i, gdje je to potrebno, provjeru identiteta i fizičkih provjera ulaze u Crnu Goru pomorskim ili vazdušnim putem iz drugih zemalja, kada se te pošiljke premještaju sa brodova ili aviona i pod carinskim nadzorom transportuju do drugog broda ili aviona u istoj luci ili na istom aerodromu radi pripreme za dalje putovanje („pretovarene pošiljke”);
- 3) pod kojima se provjera identiteta i fizičke provjere pretovarenih pošiljki koje u Crnu Goru ulaze vazdušnim ili pomorskim putem i koje nastavljaju putovanje istim prevoznim sredstvom može obavljati na graničnom inspekcijском mjestu koje nije granično inspekcijско mjesto prvog prispjeca u Crnu Goru;
- 4) pod kojima se može odobriti transport pošiljki do mjesta za skladištenje u posebno odobrenim carinskim skladištima ili u slobodnim zonama;
- 5) za odstupanja od pravila o provjeri identiteta i fizičkim provjerama u pogledu pretovarenih pošiljki i transporta pošiljki.

Učestalost provjera dokumentacije, identiteta i fizičkih provjera

Član 79

(1) Sve pošiljke u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, podliježu provjeri dokumentacije.

(2) Učestalost provjera identiteta i fizičkih provjera pošiljki iz stava 1 ovog člana zavisi od rizika.

(3) Ministarstvo utvrđuje pravila za ujednačenu primjenu odgovarajuće stope učestalosti iz stava 2 ovog člana koja obezbjeđuju da učestalost bude veća od nulte, a koja utvrđuju:

1) kriterijume i procedure za odedivanje i modifikaciju stope učestalosti provjere identiteta i fizičke provjere pošiljki, uzimajući u obzir:

- prikupljene informacije;
- ishod ranijih kontrola;
- prethodne rezultate u pogledu usaglašenosti sa pravilima;
- podatke i informacije prikupljene putem sistema za upravljanje informacijama za službene kontrole;
- dostupne naučne procjene; i
- bilo koje druge informacije u vezi sa rizikom;

2) uslove pod kojima se može povećati stopa učestalosti provjere identiteta i fizičke provjere koje su utvrđene u skladu sa tačkom a ovog stava kako bi se u obzir uzeli lokalni faktori rizika;

3) procedure koje će obezbijediti da se stope učestalosti provjere identiteta i fizičkih provjera utvrđene u skladu sa tačkom a ovog stava primjenjuju blagovremeno i ujednačeno;

4) bliža pravila i uslove o učestalosti provjera identiteta i fizičkih provjera.

Odluke o pošiljkama

Član 80

(1) Nakon sprovedenih službenih kontrola u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, uključujući provjere dokumentacije i prema potrebi, provjere identiteta i fizičke provjere, donose odluku u kojoj se navodi da li je pošiljka usklađena sa pravilima iz člana 50 stav 3 ovog zakona i prema potrebi sa primjenjivim carinskim postupkom.

(2) Odluke iz stava 1 ovog člana donose fitosanitarni inspektori.

Lista graničnih inspekcijskih mjesta

Član 81

(1) Ministarstvo objavljuje ažurirane liste graničnih inspekcijskih mjesta za oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona na cjelokupnom državnom području navodeći o svakom graničnom inspekcijskom mjestu sljedeće informacije:

- 1) podatke za kontakt;
- 2) radno vrijeme;
- 3) tačnu lokaciju, uz navođenje da li se radi o luci, aerodromu, željeznici ili drumskom mjestu; i
- 4) o kategorijama robe za koje je to inspekcijsko mjesto određeno.

(2) Bliža pravila i uslove o obrascu, kategorijama, skraćenicama za označavanja i drugim informacijama koje će se koristiti na listama graničnih inspekcijskih mjesta propisuje Ministarstvo.

Uklanjanje sa liste graničnih inspekcijskih mjesta

Član 82

(1) Kada granična inspekcijska mjesta za oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona prestanu da ispunjavaju uslove ta granična inspekcijska mjesta uklanjaju se sa liste.

(2) Uprava će obavjestiti druge države o povlačenju imenovanja graničnih inspekcijskih mjesta iz stava 1 ovog člana, kao i o razlozima za povlačenja.

Minimalni zahtjevi za granična inspekcijska mjesta

Član 83

Granična inspekcijska mjesta se nalaze u neposrednoj blizini tačke ulaska u Crnu Goru i na mjestu koje su odredili carinski organi u skladu sa carinskim propisima ili u slobodnoj zoni u skladu sa propisima kojima se uređuju granična inspekcijska mjesta.

Sumnja na neusaglašenost i pojačane službene

Član 84

(1) U slučaju sumnje na neusaglašenost pošiljki u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona fitosanitarni inspektor sprovodi službene kontrole sa ciljem potvrđivanja ili otklanjanja te sumnje.

(2) Pošiljke u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, koje subjekti nijesu prijavili, podliježu službenim kontrolama od strane fitosanitarnog inspektora kada postoji razlog za sumnju da su takve pošiljke prisutne.

(3) Fitosanitarni inspektor stavlja pod službeni nadzor pošiljke iz st. 1 i 2 ovog člana, do ishoda službenih kontrola, a prema potrebi te se pošiljke skladište do ishoda službenih kontrola.

(4) Kada fitosanitarni inspektori ima razlog da sumnja u lažne ili obmanjujuće radnje subjekta odgovornog za pošiljku ili kada službene kontrole daju osnov za vjerovanje da su pravila iz člana 50 stav 3 ovog zakona, ozbiljno ili više puta prekršena, on će prema potrebi, i pored mjera propisanih ovim zakona, intenzivirati službene kontrole nad pošiljkama istog porijekla ili upotrebe.

(5) Uprava donosi odluku o sprovođenju pojačanih službenih kontrola u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, kako je predviđeno u stavu 4 ovog člana, navodeći razloge.

(6) Bliža pravila i uslove za sprovođenje pojačanih službenih kontrola iz st. 4 i 5 ovog člana donosi Ministarstvo.

Mjere koje se preduzimaju u slučaju kada pošiljke ne ispunjavaju uslove za ulazak u Crnu Goru

Član 85

(1) Fitosanitarni inspektori će staviti pod službeni nadzor svaku pošiljku u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona koja ulazi u Crnu Goru i koja nije usklađena sa pravilima iz člana 50 stav 3 ovog zakona i zabraniti njen ulazak u Crnu Goru.

(2) Fitosanitarni inspektori će, u zavisnosti od slučaja, svaku takvu pošiljku iz stava 1 ovog člana zadržati sve do donošenja dalje odluke, imajući u vidu posebne zahtjeve za pojedine vrste roba.

(3) Fitosanitarni inspektori će u slučaju pošiljke iz stava 1 ovog člana bez odlaganja narediti subjektu odgovornom za pošiljku sljedeće mjere:

- 1) uništavanje pošiljke;
- 2) ponovna otprema pošiljku van Crne Gore; ili
- 3) podvrgavanje pošiljke posebnom tretmanu ili bilo kojoj drugoj mjeri kako bi se obezbjedila usaglašenost sa pravilima iz člana 50 stav 2 ovog zakona, ili da prema potrebi pošiljku prenamijeni u druge svrhe od onih kojima je prvobitno bila namijenjena.

(4) Mjere iz stava 3 ovog člana sprovode se u skladu sa pravilima iz člana 50 stav 3 ovog zakona.

(5) Fitosanitarni inspektor će saslušati subjekta prije nego što mu naredi da preduzme mjere u skladu sa stavom 3 ovog člana, osim ako je zbog rizika neophodno hitno djelovati.

(6) Mjere iz stava 3 ovog člana mogu biti naređene za dio te pošiljke, pod uslovom da mjera djelimičnog uništavanja, ponovnog otpremanja, posebne obrade ili druga mjera:

- 1) obezbjeđuje usaglašenost;
- 2) ne predstavlja rizik; i
- 3) ne ometa izvršenje službenih kontrola.

(7) Fitosanitarni inspektor će o svakoj odluci o zabrani ulaska pošiljke, kako je predviđeno stavom 1 ovog člana i bilo kojem nalogu izdatom u skladu sa st. 3 i 6 ovog člana i u skladu sa ovim zakonom:

- 1) Upravu;
- 2) carinske organe;
- 3) nadležni organ države porijekla; i
- 4) subjekta odgovornog za pošiljku.

(8) Ako pošiljka u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, nije prijavljena za službenu kontrolu na način kako je to navedeno u pratećoj dokumentaciji ili se ne prijavi u skladu sa zahtjevima ili sa pravilima koja su donesena u skladu sa ovim zakonom, fitosanitarni inspektori naređuju zadržavanje ili povraćaj pošiljke i bez odlaganja je stavlja pod službeni nadzor.

(9) Na pošiljke iz stava 8 ovog člana primjenjuju se i odredbe iz st. 1 i 3 ovog člana, a troškovi sprovođenja mjera idu na teret subjekta odgovornog za pošiljku.

(10) Ministarstvo propisuje bliža pravila o praktičnim procedurama za zadržavanje pošiljki iz stava 1 ovog člana.

Mjere koje se preduzimaju u slučaju kada pošiljke ne ispunjavaju uslove za ulazak u Crnu Goru

Član 86

(1) U slučaju da se u toku službene kontrole ustanovi da pošiljka, odnosno robe u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, predstavlja rizik fitosanitarni inspektor zadržava pošiljku i bez odlaganja nalaže subjektu koji je odgovoran za pošiljku da:

- 1) uništiti pošiljku, predviđajući sve neophodne mjere radi zaštite zdravlja ljudi, životinja ili bilja i životne sredine;
- 2) podvrgne pošiljku posebnoj obradi.

(2) Mjere iz stava 1 ovog člana primjenjuju se o trošku subjekta koji je odgovoran za pošiljku.

Postupanje sa pošiljkama koje nijesu usklađene sa zahtjevima za ulaz u Crnu Goru

Član 87

(1) Fitosanitarni inspektor poništava službene potvrde i, prema potrebi, drugu dokumentaciju koja prati pošiljke u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, nad kojima se sprovodi mjere na osnovu člana 85 st. 3 i 8 i član 86 ovog zakona.

(2) Fitosanitarni inspektor u mjestu izvršenja mjera iz stava 1 ovog člana, u toku službene kontrole vrši nadzor nad primjenom mjera iz člana 85 st. 3 i 8 i član 86 kako bi se obezbijedilo da pošiljka ne dovede do štetnih efekata po zdravlje ljudi, životinja ili bilja ili životnu sredinu, u toku primjene ili u toku postupka sprovođenja mjera.

Propust od strane subjekta da primijeni mjere koje su naložili fitosanitarni inspektori

Član 88

(1) Subjekt odgovoran za pošiljku u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, dužan je da bez odlaganja sprovodi mjere koju naložili fitosanitarni inspektori u skladu sa članom 85 st. 3 i 8 i članom 86 ovog zakona, a najkasnije u roku od 60 dana od dana kada fitosanitarni inspektor obavjesti subjekta o svojoj odluci u skladu sa članom 85 stav 7 ovog zakona, s tim da inspektori mogu odrediti i kraći rok.

(2) Ako po isteku roka iz stava 1 ovog člana subjekt nije preduzeo neophodne radnje fitosanitarni inspektor će narediti da se pošiljka uništi ili podvrgne bilo kojoj drugoj odgovarajućoj mjeri.

(3) Fitosanitarni inspektor može produžiti rok iz st. 1 i 2 ovog člana za vrijeme koje je potrebno za dobijanje rezultata drugog stručnog mišljenja iz člana 64 ovog zakona, gdje je to primjenjivo.

(4) Mjere iz ovog člana sprovode se o trošku subjekta koji je odgovoran za pošiljku.

Ponovno otpremanje pošiljki

Član 89

Fitosanitarni inspektor će dozvoliti ponovno otpremanje pošiljki u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona ako:

- 1) je određeno dogovoreno sa subjektom odgovornim za pošiljku;
- 2) je subjekat odgovoran za pošiljku u pisanoj formi obavjestio fitosanitarnog inspektora da su nadležni organi države porijekla ili države odredišta obaviješteni o razlozima i okolnostima zabrane ulaska pošiljke u Crnu Goru;
- 3) država odredišta nije država porijekla, a subjekat je dobio saglasnost nadležnih organa države odredišta i ti nadležni organi su obavjestili fitosanitarnog inspektora da su spremni da prihvate pošiljku.

Saradnja organa vezana za pošiljke koje ulaze u Crnu Goru

Član 90

(1) Fitosanitarni inspektori, carinski organi i drugi organi države zaduženi za pošiljke u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, koje ulaze u Crnu Goru, dužni su da blisko sarađuju kako bi se osiguralo da se službene kontrole sprovode u skladu sa ovim zakonom, na način što fitosanitarni inspektori, carinski organi i drugi organi obezbjeđuju:

- 1) recipročan pristup informacijama neophodnim za organizaciju i sprovođenje njihovih aktivnosti u vezi sa pošiljkama koje ulaze u Crnu Goru; i
- 2) blagovremenu razmjenu informacija, između ostalog i elektronskim putem.

(2) Ministarstvo propisuje bliža pravila i uslove o ujednačenim procedurama saradnje koje nadležni inspektori, carinski organi i drugi organi iz stava 1 ovog člana moraju uspostaviti kako bi se obezbijedio:

- 1) pristup informacijama potrebnim za neposrednu i potpunu identifikaciju pošiljki koje ulaze u Crnu Goru i koje podliježu službenim kontrolama na graničnom prelazu u skladu sa ovim zakonom;
- 2) uzajamno ažuriranje putem razmjene informacija ili sinhronizacije relevantnih baza podataka, a koje su prikupili fitosanitarni inspektori, carinski organi i drugi organi; i
- 3) brzo saopštavanje odluka koje su ti organi donijeli na osnovu informacija navedenih u tač. 1 i 2 ovog stava.

Finansiranje službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti

Član 91

- (1) Finansijska sredstava neophodna za sprovođenje službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti u skladu sa ovim zakonom obezbjeđuju se iz Budžeta Crne Gore.
- (2) Za sprovođenje službenih kontrola u skladu sa ovim zakonom, kao i naplata takse za vršenje službenih kontrola iz člana 3 stav 2 tačka 3 i člana 72 stav 11 ovog zakona za tranzit propisuje se zakonom kojim se uređuju administrativne takse.
- (3) Način finansiranja i način izračunavanja visine takse i takse iz stava 2 ovog člana utvrđuje Vlada Crne Gore.

Određivanje nacionalnih referentnih laboratorija

Član 92

Uprava ovlašćuje jednu ili više nacionalnih referentnih laboratorija u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona.

Odgovornosti i zadaci nacionalnih referentnih laboratorija

Član 93

- (1) Nacionalne referentne laboratorije u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona su dužne da:
  - 1) saraduju sa referentnim laboratorijima Evropske unije i učestvuju na obukama koje organizuju ove laboratorije;
  - 2) koordiniraju aktivnosti službenih laboratorija određenih u skladu sa članom 66 stav 1 ovog zakona sa ciljem usklađivanja i unapređenja metoda laboratorijskih analiza, ispitivanja ili dijagnoze i njihove upotrebe;
  - 3) prema potrebi, organizuju međulaboratorijska uporedna ispitivanja ili provjere kvaliteta rada između službenih laboratorija, obezbjeđuju odgovarajuće praćenje provjera i obavještavaju upravu o rezultatima istih;
  - 4) u okviru svoje misije obezbjeđuju naučno-tehničku pomoć Upravi za sprovođenje višegodišnjeg nacionalnog plana kontrola koordinisanih programa kontrole;
  - 5) prema potrebi, validiraju reagense i partije reagensa, uspostavljaju i održavaju ažurirane liste raspoloživih referentnih supstanci i reagensa i proizvođača i dobavljača supstanci i reagensa;
  - 6) prema potrebi, sprovode programe obuka za osoblje službenih laboratorija određenih na osnovu članom 66 stav 1 ovog zakona.
- (2) Bliža pravila i uslove za utvrđivanje odgovornosti i poslova nacionalnih referentnih laboratorija propisuje Ministarstvo.

Medusobna pomoć i saradnja

Član 94

- (1) Drugi organi državne uprave i organi uprave dužni su da saraduju i pružaju pomoć Upravi u sprovođenju službenih kontrola u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona.

(2) Bliža pravila i način saradnje i pružanje pomoći iz stava 1 ovog člana utvrđuje Vlada Crne Gore.

Višegodišnji nacionalni planovi kontrola

Član 95

- (1) Službene kontrole u skladu sa ovim zakonom sprovodi Uprava na osnovu Višegodišnjeg nacionalnog plana kontrola u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona.
- (2) Uprava je zadužena za Višegodišnji nacionalni plan kontrola za:
- 1) koordinaciju pripreme;
  - 2) obezbjeđivanje koherentnosti;
  - 3) prikupljanje informacija o sprovođenju u cilju podnošenja godišnjeg izveštaja i po potrebi ažuriranja.
- (3) Višegodišnji nacionalni plan kontrola iz stava 1 ovog člana donosi Ministarstvo.

Sadržaj Višegodišnjeg nacionalnog plana kontrola

Član 96

(1) Višegodišnji nacionalni plan kontrola u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona se priprema tako da obezbijedi da se službene kontrole planiraju u skladu sa kriterijumima datim u ovom zakonu.

(2) Višegodišnji nacionalni plan kontrola iz stava 1 ovog člana mora da sadrži opšte informacije o strukturi i organizaciji sistema službenih kontrola u skladu sa ovim zakonom, a naročito o:

- 1) strateškim ciljevima i načinu na koji isti utiču na određivanje prioriteta službenih kontrola i raspodjelu sredstava;
- 2) kategorizaciji rizika službenih kontrola;
- 3) određivanju i utvrđivanju poslova, kao i o dostupnim sredstvima;
- 4) opštoj organizaciji i upravljanju službenim kontrolama;
- 5) predmetu kontrole koji se primjenjuju na različite djelove oblasti u skladu sa ovim zakonom i koordinaciji između različitih djelova Uprave odgovornih za službene kontrole;
- 6) procedurama i sistemima koji su na snazi kako bi se osiguralo poštovanje obaveza u skladu sa ovim zakonom;
- 7) obukama osoblja;
- 8) dokumentovanim procedurama;
- 9) organizaciji i sprovođenju mjera u vanrednim situacijama;
- 10) opštoj organizaciji saradnje i uzajamnoj pomoći između nadležnih organa.

Priprema i ažuriranje višegodišnjeg nacionalnog plana kontrola

Član 97

(1) Uprava će obezbjediti da višegodišnji nacionalni plan kontrole u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona bude dostupan javnosti, sa izuzetkom onih djelova plana čije bi objavljivanje moglo da ugrozi efikasnost službenih kontrola.

(2) Višegodišnji nacionalni plan kontrola iz stava 1 ovog člana se redovno ažurira sa ciljem prilagođavanja promjenama pravila i kako bi se uzelo u obzir:

- 1) pojava novih rizika;
- 2) značajne promjene strukture, upravljanja ili rada nadležnih organa;
- 3) ishod službenih kontrola;
- 4) ishod audita; i
- 5) naučna otkrića.

Koordinisani kontrolni programi i prikupljanje informacija i podataka

Član 98

U cilju sprovođenja ciljane procjene stanja primjene pravila u skladu sa ovim zakonom Ministarstvo donosi propise koji se odnose na sprovođenje koordinisanih programa kontrole i organizovanje, na *ad hoc* osnovi, prikupljanja podataka i informacija.

Godišnji izveštaji

Član 99

(1) Na predlog Uprave Ministarstvo podnosi Vladi Crne Gore do 31. avgusta tekuće godine za prethodnu godinu izvještaj o višegodišnjem nacionalnom planu kontrole koji sadrži:

- 1) izmjene i dopune;
- 2) ishode službenih kontrola izvršenih u prethodnoj godini;
- 3) vrstu i broj slučajeva neusaglašenosti koje su otkrivene u prethodnoj godini;
- 4) mjere preduzete da bi se obezbijedio efikasan rad, uključujući mjere sprovođenja i rezultate takvih mjera; i
- 5) link sa internet stranicom Uprave koja sadrži javne informacije o naknadama ili taksama.

(2) Da bi se obezbijedio jednoobrazna forma godišnjih izveštaja iz stava 1 ovog člana Ministarstvo bliže propisuje model obrazaca za dostavljanje informacija i podataka o službenim kontrolama.

Sistem upravljanja informacijama za službene kontrole (IMSOC)

Član 100

(1) Uprava će sarađivati sa Evropskom unijom radi uporebe kompjuterizovanog sistema za upravljanje informacijama za službene kontrole (IMSOC).

(2) Obrada ličnih podataka će se vršiti za svrhe službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti u skladu sa ovim zakonom i propisom kojim se uređuje zaštita podataka.

Postupanje u slučaju utvrđene neusaglašenosti

Član 101

(1) Kada se utvrdi neusaglašenost u oblasti iz člana 50 stav 1 ovog zakona, fitosanitarni inspektor:

- 1) preduzima radnje neophodne za utvrđivanje porijekla i obima neusaglašenosti i utvrđuje odgovornosti subjekta;
- 2) preduzima odgovarajuće mjere kojima se obezbjeđuje da subjekat otkloni neusaglašenosti i spriječi dalje pojavljivanje istih;
- 3) prilikom odlučivanja o mjerama koje mjere treba preduzeti Uprava uzima u obzir prirodu neusaglašenosti i prethodne rezultate subjekta u pogledu usaglašenosti.

(2) Fitosanitarni inspektor radi poštovanja pravila propisanih ovim zakonom:

- 1) naređuje tretman robe, promjenu deklaracije ili pružanje korektivnih informacija potrošačima;
- 2) ograničava ili zabranjuje stavljanje u promet, premještanje, ulazak u Crnu Goru ili izvoz iz Crne Gore pošiljki;
- 3) naređuje subjektu da poveća učestalost sopstvenih kontrola;
- 4) naređuje da određene aktivnosti subjekta budu predmet pojačane ili sistematske službene kontrole;
- 5) naređuje povrat, povlačenje, uklanjanje i uništavanje pošiljki/robe i gdje je primjenjivo upotrebu u druge svrhe od one kojoj je prvobitno bila namijenjena;

- 6) naređuje izolaciju ili zatvaranje na odgovarajući vremenski period cijelog ili dijela poslovanja subjekta, ili njegovih objekata, poljoprivrednih gazdinstava ili drugih prostorija;
  - 7) na određeni vremenski period narediti prestank svih ili dijela aktivnosti subjekta i, prema potrebi, internet stranica kojima upravlja ili kojima se služi;
  - 8) naređuje suspenziju ili povlačenje autorizacije ili odobrenja za dotični objekt, pogon, poljoprivredno gazdinstvo ili prevozna sredstva, ovlašćenja prevoznika ili sertifikata o osposobljenosti vozača.
- (3) Fitosanitarni inspektor dostavlja subjektu ili njegovom predstavniku:
- 1) pisano obavještenje o svojoj odluci u vezi sa radnjom ili mjerom koju treba preduzeti u skladu sa st. 1, 2 i 3 ovog člana, zajedno sa razlozima za tu odluku; i
  - 2) informacije o svakom pravu na žalbu protiv takvih odluka i o primjenljivom postupku i rokovima u vezi sa takvim pravom na žalbu.
- (4) Sve troškove nastale na osnovu ovog člana snose odgovorni subjekti.
- (5) U slučaju izdavanja lažnih ili obmanjujućih službenih dokumenata ili zloupotrebe službenih dokumenata Uprava preduzima odgovarajuće mjere, uključujući:
- 1) privremenu suspenziju sa dužnosti službenika;
  - 2) povlačenje ovlašćenja za potpisivanje službenih dokumenata;
  - 3) bilo koju drugu mjeru za sprečavanje ponavljanja neusaglašenosti u skladu sa ovim zakonom.

Ovlašćenja fitosanitarnog inspektora

Član 102

Pored ovlašćenja inspektora utvrđenih zakonom kojim se uređuju službene kontrole primjenjuju se i odredbe zakona o inspekcijском nadzoru ukoliko nijesu u suprotnosti sa zakonom o službenim kontrolama, fitosanitarni inspektor ima i ovlašćenja da:

- 1) provjerava da li je sredstvo za zaštitu bilja koje se uvozi upisano u Registar sredstava za zaštitu bilja, odnosno da li je za to sredstvo izdato rješenje o autorizaciji;
- 2) provjerava dokumentaciju koja prati sredstvo za zaštitu bilja stavljeno u promet;
- 3) kontroliše vođenje registara i evidencija;
- 4) provjerava ispunjenost uslova za stavljanje u promet sredstava za zaštitu bilja, pakovanje, označavanje, obavljanje prometa i upotrebu sredstva za zaštitu bilja;
- 5) kontroliše obavljanje stručnih poslova i zadataka ovlašćenih pravnih lica i poslova koje obavljaju davaoci usluga u skladu sa ovim zakonom;
- 6) utvrđuje identitet prekršioca kad sumnja da se ne primjenjuje ovaj zakon, po potrebi fotografisanjem ili snimanjem;
- 7) uzima uzorke za program monitoringa i post autorizacijsku kontrolu sredstva za zaštitu bilja;
- 8) uzima uzorke bilja, biljnih proizvoda, supstrata za rast bilja, mješavine rastvora, sredstva za zaštitu bilja ili druge potrebne uzorke radi provjere propisane upotrebe sredstva za zaštitu bilja (npr. oštećenja usjeva, nepridržavanje karence i slično);
- 9) privremeno zabrani, do otklanjanja nepravilnosti, obavljanje djelatnosti prometa sredstava za zaštitu bilja ako privredno društvo odnosno drugo pravno lice i preduzetnik nije upisano u Registar iz člana 6 ovog zakona ili ako ne ispunjavaju propisane uslove i o tome obavještava Upravu.

Upravne mjere i radnje

Član 103

Pored upravnih mjera i radnji utvrđenih zakonom kojim se uređuju službene kontrole primjenjuju se i odredbe zakona o inspekcijском nadzoru ukoliko nijesu u suprotnosti sa zakonom

o službenim kontrolama, fitosanitarni inspektor obavezan je da preduzme i sljedeće upravne mjere i radnje:

- 1) zabrani promet sredstva za zaštitu bilja ako nije autorizovano;
- 2) zabrani promet sredstva za zaštitu bilja ako se proizvodi, skladišti i otprema samo za upotrebu u drugoj državi (član 3 stav 2 tačka 3);
- 3) zabrani promet sredstva za zaštitu ukoliko za isti nije dostupan laboratorijski izvještaji o izvršenim ispitivanjima aktivne supstance prilikom vršenja službene kontrole sredstava za zaštitu bilja na mjestu prodaje, kao i na internet stranici naručioca analize (član 4 stav 8);
- 4) kao profesionalni korisnik koji ima upisano gazdinstvo u registar gazdinstava u skladu sa propisom kojim se uređuje poljoprivreda i koji je korisnik subvencija u skladu sa propisom kojim se uređuje mjere agrarne politike ne primjenjuje principe integralnog upravljanja štetnim organizmima, pravilno ne koristi, ne čuva i ne skladišti sredstva za zaštitu bilja i ne postupa sa otpadom od sredstava za zaštitu bilja u skladu sa zakonom kojim je uređen otpad (član 10 stav 6);
- 5) prati sprovođenje dozvoljenih upotreba sredstava za zaštitu bilja primjenom iz vazduha i uslove iz rješenja (član 11);
- 6) privremeno zabrani, do otklanjanja nepravilnosti transport, skladištenje i rukovanje sredstvima za zaštitu bilja (član 17 stav 1 alineja 1);
- 7) naredi pravilno razvrstavanje sredstava za zaštitu bilja (član 17 stav 1 alineja 1);
- 8) naredi odlaganje sredstava za zaštitu bilja isteklog roka u skladu sa zakonom kojim je uređen otpad (član 17 stav 1 alineja 2);
- 9) naredi čišćenje prostora u kom se skladište sredstva za zaštitu bilja (član 17 stav 1 alineja 3);
- 10) naredi saniranje ili odlaganje sredstva za zaštitu bilja oštećenog pakovanja u skladu sa propisima o otpadu (član 17 stav 1 alineja 4);
- 11) zabrani uvoz sredstva za zaštitu bilja licu koje nije upisano u Registar iz člana 6 stav 1 ovog zakona i o tome obavještava Upravu;
- 12) zabrani uvoz sredstva za zaštitu bilja ako to sredstvo nije klasifikovano, pakovano i označeno ili nema uputstvo za upotrebu;
- 13) zabrani uvoz sredstva za zaštitu bilja ako je promet tog sredstva zabranjen;
- 14) privremeno zabrani uvoz sredstva za zaštitu bilja, kada je potrebno ispraviti nedostatke na pošiljci sredstva za zaštitu bilja ili na dokumentaciji koja je prati;
- 15) zabrani promet zabranjenih sredstava za zaštitu bilja;
- 16) zabrani promet sredstva za zaštitu bilja ako mu je istekao rok upotrebe;
- 17) zabrani promet sredstva za zaštitu bilja ako sredstvo za zaštitu bilja nije klasifikovano i u skladu sa rješenjem o autorizaciji (ambalaža, etikete, oznake, uputstvo za upotrebu, fizičko-hemijska svojstva i dr.);
- 18) zabrani promet sredstva za zaštitu bilja kad je u post autorizacijskoj kontroli utvrđeno da je sredstvo za zaštitu bilja neispravno;
- 19) zabrani korisniku nepravilnu upotrebu sredstva za zaštitu bilja;
- 20) zabrani promet i korišćenje uređaja za upotrebu sredstava za zaštitu bilja ako isti ne posjeduju sertifikat, odnosno nijesu u ispravnom stanju;
- 21) zabrani žetvu usjeva ili berbu plodova ili naređuje njihovo uništavanje zbog nepravilne upotrebe sredstva za zaštitu bilja, odnosno zabrani upotrebu sredstva za zaštitu bilja u količini i namjeni suprotno ovom zakonu;
- 22) uzima uzorke za utvrđivanje rezidua sredstva za zaštitu bilja;
- 23) određuje odgovarajuće mjere ako utvrdi prekoračenje maksimalnog nivoa rezidua sredstava za zaštitu bilja;
- 24) privremeno zabrani promet hrane, hrane za životinje, bilja ili biljnih proizvoda od kojih su uzeti uzorci za utvrđivanje rezidua sredstva za zaštitu bilja do dobijanja rezultata analize;

- 25) preduzima i druge radnje i postupke potrebne za sprovođenje ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona, za koje je ovlašćen zakonom.

Ovlašćenja inspektora za hranu i veterinarskog inspektora

Član 104

Pored ovlašćenja inspektora utvrđenih zakonom kojim se uređuje službene kontrole primjenjuju se i odredbe zakona o inspekcijском nadzoru ukoliko nijesu u suprotnosti sa zakonom o službenim kontrolama, inspektor za hranu i veterinarski inspektor ima i ovlašćenja, da u skladu sa podjelom nadležnosti iz zakona o bezbjednosti hrane:

- 1) uzima uzorke za utvrđivanje rezidua sredstva za zaštitu bilja;
- 2) određuje odgovarajuće mjere ako utvrdi prekoračenje maksimalnih niva rezidua sredstva za zaštitu bilja;
- 3) privremeno zabrani promet proizvoda od kojih su uzeti uzorci za utvrđivanje rezidua sredstva za zaštitu bilja do dobijanja rezultata analize.

Član 105

(1) Nadležni inspektor iz čl. 102 i 104 ovog zakona može privremeno, do donošenja rješenja, oduzeti dokumentaciju, predmete i sredstva koji u prekršajnom ili sudskom postupku mogu poslužiti kao dokaz.

(2) O privremenom oduzimanju iz stava 1 ovog člana izdaje se potvrda.

Član 106

Nadležni inspektor iz čl. 102 i 104 ovog zakona, u okviru svoje nadležnosti, dostavlja na analizu uzorke uzete u inspekcijском nadzoru ovlašćenim licima iz člana 38 ovog zakona.

Član 107

Program stručnog osposobljavanja inspektora za oblast sredstva za zaštitu bilja donosi Uprava.

XV. KAZNENE ODREDBE

Član 108

- (1) Novčanom kaznom od 500 eura do 25.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:
- 1) na teritoriji Crne Gore stavi u promet i ako upotrebljava sredstva za zaštitu bilja koja nijesu autorizovana u skladu sa ovim zakonom (član 3 stav 1);
  - 2) proizvodi, skladišti i otprema na teritoriji Crne Gore sredstva za zaštitu bilja koja su namijenjena za upotrebu u drugoj državi (član 3 stav 2 tačka 3);
  - 3) na teritoriji Crne Gore, stavi u promet i upotrebljava sjemenski materijal koji je tretiran sredstvima za zaštitu bilja koja nijesu autorizovana za tretiranje sjemenskog materijala u državama članicama Evropske unije, osim sjemenskog materijala za naučno istraživačke svrhe (član 3 stav 3);
  - 4) sredstva za zaštitu bilja stave u promet na teritoriji Crne Gore a nijesu autorizovana, klasifikovana, razvrstana, pakovana, označena i ako ih ne prati etiketa i uputstvo za upotrebu (član 4 stav 1);
  - 5) sredstva za zaštitu bilja kojima je istekao rok upotrebe ne povuče iz prometa do dobijanja odgovarajućih laboratorijskih ispitivanja uzorka kojima se utvrđuje da su hemijske i fizičke karakteristike identične onima iz rješenja o autorizaciji, ili ako produži rok upotrebe bez saglasnosti nosioca autorizacije (član 4 stav 6);
  - 6) se bavi distribucijom sredstva za zaštitu bilja na veliko i malo, a nije upisan u Registar za promet na veliko i/ili u Registar poljoprivrednih apoteka (član 6 stav 1);

- 7) promet sredstava za zaštitu bilja ne vrši u poljoprivrednim apotekama (član 6 stav 4);
  - 8) podatke iz evidencije ne dostavlja Upravi u elektronskom obliku ili preko informacionog sistema najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu (član 7 stav 4);
  - 9) sredstva za zaštitu bilja koja su autorizovana i označena oznakom: „za profesionalnog korisnika” prodaje u maloprodaji (poljoprivrednim apotekama) licima koja ne posjeduju legitimaciju za profesionalnu upotrebu sredstava za zaštitu bilja (član 8 stav 1);
  - 10) posjeduje legitimaciju, a ne vodi evidenciju o upotrebi sredstava za zaštitu bilja, pravilno ne koriste, ne čuvaju i ne skladište sredstva za zaštitu bilja i ne postupaju sa otpadom od sredstava za zaštitu bilja u skladu sa zakonom kojim je uređeno upravljanje otpadom (član 8 stav 12);
  - 11) ne upotrebljava pravilno u skladu sa rješenjem o autorizaciji sredstva za zaštitu bilja, uputstvom za upotrebu, etiketom, principima predostrožnosti za održivu upotrebu sredstva za zaštitu bilja, uz poštovanje pravila dobre poljoprivredne prakse za zaštitu bilja, principa integralnog upravljanja štetnim organizmima i zaštite životne sredine radi obezbjeđivanja da aktivne supstance ili proizvodi stavljeni na tržište ne utiču štetno na zdravlje ljudi ili životinja, niti na životnu sredinu (član 10 stav 4);
  - 12) ima upisano gazdinstvo u registar gazdinstava u skladu sa propisom kojim se uređuje poljoprivreda i koji su korisnici subvencija u skladu sa propisom koji uređuje mjere agrarne politike a ne primjenjuju principe integralnog upravljanja štetnim organizmima, nepravilno koriste, ne čuvaju i ne skladište sredstva za zaštitu bilja (član 10 stav 6);
  - 13) upotrebljava sredstva za zaštitu bilja iz vazduha (član 11 stav 1);
  - 14) ne obavijesti Upravu i organ jedinice lokalne samouprave, najkasnije 48 sati prije početka tretiranja, pisano ili elektronski o predviđenom vremenu tretiranja, površini koja se tretira, biljnoj vrsti koja se tretira, sredstvu za zaštitu bilja i količini koja se primjenjuje (član 11 stav 5);
  - 15) reklamira, oglašava, daje preporuke i savjete suprotno članu 12 stav 1 ovog zakona;
  - 16) reklamira, oglašava, daje preporuke i savjete za autorizovana sredstva za zaštitu bilja za namjene koje nijesu određene u rješenju o autorizaciji i nijesu u skladu sa uputstvom za upotrebu i etiketom (član 12 stav 2);
  - 17) prilikom reklamiranja i/ili oglašavanja sredstava za zaštitu bilja ne navodi sljedeće rečenice: „Sredstvo za zaštitu bilja mora se upotrebljavati na bezbjedan način. Pročitati etiketu i uputstvo prije upotrebe.” (član 12 stav 5);
  - 18) uvozi, vrši promet na veliko i upotrebu sredstava za zaštitu bilja koja su autorizovana i označena kao sredstva koja nijesu namijenjena za opštu upotrebu, a nije upisan u Registar subjekata koji za obavljanje djelatnosti koje koriste sredstava za zaštitu bilja za posebne upotrebe (član 15 stav 1);
  - 19) ne vode evidenciju o upotrebi sredstava za zaštitu bilja i podatke ne dostavljaju Upravi do 31. marta tekuće za prethodnu godinu, a na zahtjev Uprave i u kraćim periodima (član 15 stav 3);
  - 20) sredstvima za zaštitu bilja postupaju na način da ta sredstva ugrožavaju zdravlje ljudi, životinja ili životnu sredinu prilikom prometa i upotrebe, kao i prpratnih aktivnosti (član 17 stav 1);
  - 21) sprovodi eksperimente ili testove koji uključuju ispuštanje u životnu sredinu sredstva za zaštitu bilja koje nije autorizovano, bez dozvole za istraživanje i/ili razvoj koja se izdaje rješenjem Uprave, na osnovu podnijetog zahtjeva (član 35 stav 1);
  - 22) koristi uređaje za upotrebu moraju koji nisu podvrgnuti periodičnim pregledima u propisanim vremenskim periodima (član 43 stav 1);
- (2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu i fizičko lice novčanom kaznom od 100 eura do 3.000 eura.

(3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 300 eura do 8.000 eura.

Član 109

- (1) Novčanom kaznom od 500 eura do 22.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:
- 1) stavlja u promet sredstva za zaštitu bilja isteklog roka upotrebe (član 4 stav 4);
  - 2) se laboratorijskim ispitivanjem utvrdi da su rezidue pesticida veće od maksimalnog nivoa ili se utvrdi prisustvo nedozvoljenih aktivnih supstanci, takvo bilje, biljne proizvode, hranu ili hranu za životinje ne uništi ili na drugi način ne spriječi njihovu upotrebu za ishranu ljudi ili životinja i ne preduzima mjere i postupke u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje bezbjednost hrane (član 13 stav 4 alineja 1);
  - 3) se laboratorijskim ispitivanjem utvrdi da su rezidue pesticida ispod i/ili u skladu sa maksimalnim nivoom, ali je utvrđeno prisustvo nedozvoljenih aktivnih supstanci (član 13 stav 4 alineja 2);
  - 4) vrši poslove suzbijanja i iskorjenjivanja štetnih organizama u poljoprivredi i šumarstvu sredstvima za zaštitu bilja odnosno poslove operativnih usluga prilikom kojih se upotrebljavaju sredstva za zaštitu bilja a ne ispunjavaju propisane uslove i nijesu upisani u Registar (član 41 st. 1 i 2);
  - 5) uvozi sredstva za zaštitu bilja koja su autorizovana u Crnoj Gori a nije upisan u Registar uvoznika (član 45 stav 1).
- (2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu i fizičko lice novčanom kaznom od 50 eura do 2.500 eura.
- (3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 200 eura do 7.000 eura.

XVI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Rok za donošenje podzakonskih akata

Član 110

- (1) Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (2) Do donošenja propisa iz stava 1 ovog člana, primjenjivaće se podzakonski akti donešeni na osnovu Zakona o sredstvima za zaštitu bilja („Službeni list CG” br. 51/08 i 18/14), ako nijesu suprotnosti sa ovim zakonom.
- (3) Nacionalni plan donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Odložena primjena

Član 111

- (1) Odredba člana 8 stav 7 i člana 19 st. 2 do 13 ovog zakona, primjenjivaće od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.
- (2) Odredbe člana 19 st. 2 do 13 ovog zakona primjenjivaće se danom pristupanja Crne Gore EU.

Prestanak važenja

Član 112

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o sredstvima za zaštitu bilja („Službeni list CG” br. 51/08 i 18/14).

Stupanje na snagu

Član 113

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 12-3/26-2/9

EPA 900 XXVIII

Podgorica, 27. april 2026. godine

Skupština Crne Gore 28. saziva

Predsjednik,

Andrija Mandić, s.r.